

**RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLER
ARASI İLİŞKİ VE İLETİŞİMİNİN İNCELENMESİ**

Tuğçe Gök

**YÜKSEKLİSANS TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Haziran, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Tuğçe

Soyadı: GÖK

Bölümü: Resim-İş Öğretmenliği

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Kişiler Arası İlişki ve İletişiminin İncelenmesi

İngilizce Adı: Investigation Of The Interpersonal Relations And Communication Of The Students Of The Department Of Paint-Work Education

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Tuğçe GÖK

İmza: ...

Tarih:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Tuğçe Gök tarafından hazırlanan “Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Kişiler Arası İlişki ve İletişiminin İncelenmesi” adlı tez çalışmasını aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Görsel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Çağatay AKENGİN

Görsel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Meliha Yılmaz

Üye: Doç. Dr. Aysun Altunöz

Tez Savunma Tarihi: 10./06./2019

Bu tezin Görsel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümünün değerli hocaları ve öğrencilerinin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Araştırmaya katılarak, katkı sağlayan tüm hocalarıma ve öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Öncelikle araştırmada görüş ve önerileriyle bana katkı sağlayan herkese teşekkürlerimi sunarım. Araştırma süresince bilgi ve birikimini, manevi desteğini eksik etmeyen değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Çağatay AKENGİN'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca araştırma süresince manevi desteğinden dolayı çok değerli hocam Prof. Dr. Meliha YILMAZ'a ve Prof. Dr. Mehmet YILMAZ'a teşekkürlerimi bildiririm. Görüş ve önerileriyle bana yardımcı olan araştırmaya katkı sunan Dr. Öğr. Üyesi Hüsne DEMİREL'e teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca beni cesaretlendiren, destekleyen, bana inanan ve her türlü katkı sunan başta sevgili annem ve babam olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkür ederim.

RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLER ARASI İLİŞKİ VE İLETİŞİMİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Tuğçe Gök

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2019

ÖZ

Bu araştırmada, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda sanat eğitimi alan 144 öğrencinin Kişiler arası ilişki ve iletişimi incelenmiştir. Araştırmada, sanat eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında eğitim alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarına yönelik kapsamlı bir literatür çalışması yapılması amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada kişiler arası ilişki ve iletişim ile ilgili sanat eğitimi alan öğrencilerin ve sanat eğitimcilerinin görüşlerini saptamaktır. Bu araştırma, sanat eğitimi öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimlerinde problem çözme, aile içi ilişkileri ve okulda kişiler arası iletişim durumlarını ele almak ve bu konu hakkında görüş elde etmek için planlanmıştır. Gazi Üniversitesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, 2, 3 ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencileri ile sınırlıdır. Bireylerin demografik bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Öğrencilerin iletişim becerilerini belirlemek için, Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen “İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Çıkan sonuçlar tartışılıp ileride yapılacak olan araştırmalar için öneriler sunulmuştur. Bu araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır. İkinci bölümünü ilgili araştırmalar oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi yer almaktadır. Yöntem bölümü olan dördüncü kısımda ise araştırmanın modeli,

evren ve örnekleme ile verilerin analizi bulunmaktadır. Araştırmanın beşinci bölümünü bulgular, altıncı bölümünü ise sonuç, tartışma ve öneriler kısmı oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanat Eğitimi, Kişiler Arası İlişki ve İletişim

Sayfa Adedi: 102

Danışman: Doç. Dr. Çağatay AKENGİN

**INVESTIGATION OF THE INTERPERSONAL RELATIONS AND
COMMUNICATION OF THE STUDENTS OF THE DEPARTMENT
OF PAINT-WORK EDUCATION**

(Master's Thesis)

Tuğçe GÖK

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

June 2019

ABSTRACT

In this research, the interpersonal relationship and communication between 144 students receiving art education at Gazi University Gazi Faculty of Education, Art Education Department were examined. In this study, it is aimed to make a comprehensive literature study about interpersonal relations and communication status of students who are educated in higher education institutions providing art education. In addition, it was aimed to determine the opinions of students and art educators who took art education about interpersonal relationship and communication. This research is planned to deal with problem solving, interpersonal relations and interpersonal communication in the interpersonal relations and communication of art education students. Gazi University, Department of Painting and Sculpture, is limited to 2, 3 and 4 class students. The questionnaire form developed by the researcher was used to determine the demographic information of the individuals. To determine the communication skills of students "Communication Skills Scale" developed by Korkut-Owen and Bugay (2014) was used. The results were discussed and recommendations for future research were presented. This research consists of six

chapters. The first part includes the problem, purpose, importance, assumptions and limitations of the research. The second part is related researches. In the third chapter, the conceptual framework of the research is included. In the fourth part, which is the method section, there is an analysis of the model, the universe and the sample and the data. The fifth part of the study is the findings, the sixth part is the conclusion, discussion and suggestions part.

Keywords: Visual Art Education, Interpersonal Relationship and Communication

Page Number: 102

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Çağatay AKENGİN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Problemi.....	4
Alt Problemler.....	4
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi.....	5
Araştırmanın Varsayımları.....	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	6
Tanımlar.....	6

BÖLÜM 2.....	8
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
BÖLÜM 3.....	10
ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi	10
İletişim Nedir?.....	10
Uluslararası İletişim	15
Kültürlerarası İletişim	15
Kişiler Arası İletişim	16
Kişiler Arası İletişimin Önemi.....	17
Kişiler Arası İletişimin Amacı	18
Kişiler Arası İletişim Süreci ve Ögeleri	19
İletişimin Sınıflandırılması	20
Etkilerine Göre İletişim.....	21
Yönüne Göre İletişim	21
Kullanılan Kod Sistemlerine Göre İletişim	21
İlişki Sistemlerine Göre İletişim	21
Bireylerin Konumlarına Göre İletişim	22
Zaman ve Mekân Boyutlarına Göre İletişim	22
Kişiler Arası İletişimi Etkileyen Faktörler.....	22
Kişiler Arası İletişimde Etkili Dinleme.....	23
Dinleme Türleri ve Özellikleri.....	26
Kişiler Arası İletişimde Empati Kurabilme	26
Empati ve Sempatî Kavramı	28
Kişiler Arası İletişimde Kendini Açabilme	29

Kişiler Arası İletişimde Güvengenlik.....	31
Kişiler Arası İletişimde Sözsüz İletişim	32
Sözsüz İletişimin Unsurları.....	33
Kişiler Arası Mesafeler	33
Kişiler Arası İletişimde Çatışma ve Çatışma Çözme	34
Kişiler Arası İletişimde Konuşma Becerisi	34
Doğru ve Etkili Konuşmanın Özellikleri	35
Sanat, Sanatçı ve Sanat Eseri Nedir?	35
Sanat Eğitimi.....	39
Sanat Tarihi.....	42
Sanat Eleştirisi	43
Estetik	45
Uygulama.....	46
Sanat Eğitiminin Amacı	47
Sanat Psikolojisi.....	49
Sanat Sosyolojisi	50
Sanat felsefesi	50
Sanat Eğitiminde Yaratıcılık	51
Sanat ve Sanat Eğitimi ile Kişiler Arası İlişki ve İletişim Arasındaki İlişki	52
BÖLÜM 4.....	55
YÖNTEM.....	55
Araştırmanın Modeli.....	55
Evren ve Örneklem	57
Veri Toplama Araçları.....	58
Alanyazın (Literatür) Taraması.....	58
Anket.....	58

Ölçek	58
Veri Analizi	59
BÖLÜM 5	60
BULGULAR	60
BÖLÜM 6	70
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	70
Sonuç ve Tartışma	70
Öneriler	73
KAYNAKÇA	74
Ek- 1. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)	83
Ek- 2. Sanat Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Eğitim Alan Öğrencilerin Kişiler Arası İlişki ve İletişiminin İncelenmesi.....	85
Ek- 3. İletişim Becerileri Ölçeği Kullanımı İzin Yazısı.....	857

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>İletişim Modülü</i>	18
Tablo 2. <i>Dinleme Türleri</i>	26
Tablo 3. <i>Kendini Açmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri</i>	31
Tablo 4. <i>Sanat Eğitimi Alan Öğrencilere Ait Demografik Bilgilerin Dağılımı</i>	57
Tablo 5. <i>Normal Dağılım Analiz Sonuçları</i>	59
Tablo 6. <i>Cinsiyete Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları</i>	60
Tablo 7. <i>Sınıf Düzeyine İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	61
Tablo 8. <i>Sınıf Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları</i>	62
Tablo 9. <i>Barınmaya İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	63
Tablo 10. <i>Barınma Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları</i>	63
Tablo 11. <i>Ana Sanat Seçimine Göre Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	64
Tablo 12. <i>Ana Sanat Seçimine Göre ANOVA Sonuçları</i>	64
Tablo 13. <i>Anne Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	65
Tablo 14. <i>Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları</i>	66
Tablo 15. <i>Baba Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	67
Tablo 16. <i>Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları</i>	67
Tablo 17. <i>Mezun Oldukları Lise Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	68
Tablo 18. <i>Mezun Oldukları Liseye Göre ANOVA Sonuçları</i>	69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Shannon ve Weaver modeli	2
Şekil 2. Etkileşimsel iletişim modeli.....	14
Şekil 3. Altı aşamalı dinleme süreci.....	25
Şekil 4. Yüz yüze iletişimde ses tonu, sözcük, beden dili.....	32
Şekil 5. Araştırmanın aşamaları	56

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Bireyin çevresine olan ilgisi doğuştan var olan bir yetenektir ve toplumsal ortam içinde ortaya çıkmaktadır.

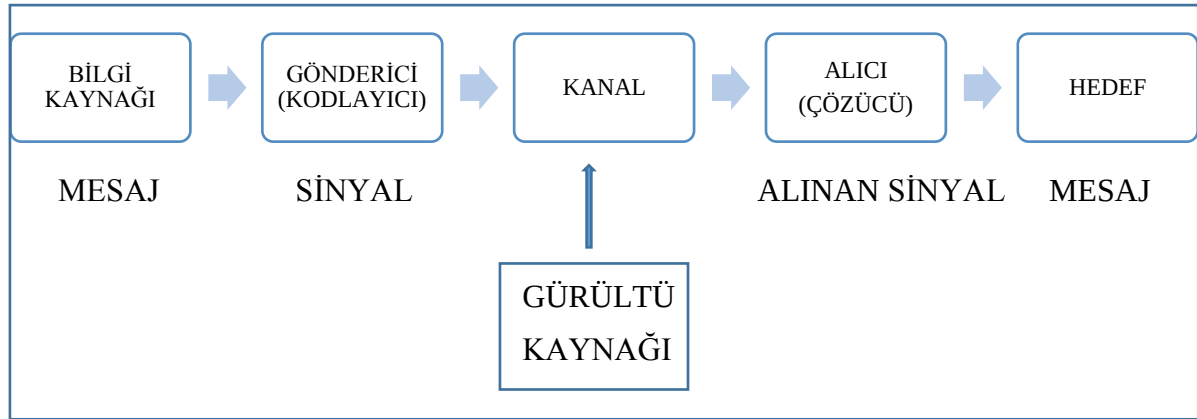
Mooney'in üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin en çok problemli olduğu alanın üniversite ile ilgili olduğu, ikinci sırada ise, başkaları ile iletişim kurmaya ait sorunlarının olduğu saptanmıştır (Kılıç'tan aktaran Dilekmen, Başçı & Bektaş, 2008).

Küçük yaşlardan itibaren çevredeki insanlara gösterilen sevgi ve yakınlık tepkileri sonraki yıllarda etkileşim, paylaşım ve yardım gibi davranışlarla daha anlamlı hale gelmektedir. İlerleyen zamanla birlikte sosyal yönlerden kendini daha fazla geliştirmesi bakımından bireyde kişiler arası ilişkiler geliştirme ve bu ilişkilerinde kabul görme isteği söz konusu olmaktadır. Yakın ilişkiler kurma ve bu ilişkilerde istendik biri olma arzusu bireyin bütün yaşamı boyunca gerçekleştirmek istediği en önemli durumlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır (Erözkan, 2009).

Gülbahçe (2010) ise Martin Luther King'in şu sözü ile belirtir: Toplumsal birer varlık olan insan, yaşamı boyunca sürekli başkalarıyla iletişim halindedir. İletişim aracılığıyla hem kendileri hem de iletişim halinde oldukları kişiler hakkında yeni bilgiler elde ederler. Edindikleri bilgiler ışığında kendilerine ilişkin yeni yapılar oluştururlar ve bu yapılar çerçevesinde iletişimlerini sürdürürler.

Birey sosyal yaşamı gereği, diğer varlıklarla ilişki, iletişim ve etkileşimde bulunmak durumundadır. Kendini anlatabilmek ve başkalarını anlayabilmek için etkili iletişim kurmak zorundadır. İletişim, bireyler arasındaki etkileşimin temel yapı taşıdır. Günlük yaşantıların temeli insan ilişkilerinin üzerine kuruludur ve insanoğlu da bu iletişim sayesinde ilişkilerinin kurup devam ettirir. İnsanı insan yapan belki de en önemli özellik iletişim kurabilme yeteneğidir. Bunun sayesinde de kültür birikimi ortaya çıkar ve etkileşim hali başlar.

İletişim sürecinde verici (gönderici, kaynak) bir mesaj oluşturur ve bunu alıcıya (hedef) aktarır. Alıcı bu mesajı yorumlar ve vericiye tatmin edici cevapta bulunur (geri bildirim).

Şekil 1. Shannon ve Weaver modeli. Çoban, O. (2011). *Shannon-Weaver Modeli*. <https://www.onurcoban.com/2011/09/shannon-weaver-modeli.html> sayfasından erişilmiştir.

Çulha ve Dereli'nin (1987) yaptıkları araştırmada, Türkiye'de iletişim sorunlarının artma eğilimi gösterdiği vurgulanmaktadır. Çalışmada iletişim sorunları olarak; duygu ve düşüncelerini açıkça söyleyememe, rahat konuşamama, özellikle yaş ve sosyal statü olarak daha üstün olanlarla konuşamama, bir arkadaş grubuna girememe ve karşıt cinsle arkadaş olamama şeklinde sıralamıştır.

Ceyhan (2006), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, iletişim becerilerine bağlı olarak öğrencilerin kişisel sosyal ve genel uyum düzeylerinin daha güçlü olduğu sonucuna varmıştır (aktaran Dilekmen vd. 2008).

Bireyler sağlıklı bir iletişim kurabilmek için bedeni ve sözleri iyi kullanmanın yanında duygusal olgunluğa da ulaşması gerekmektedir. Yani bireyin kendi duygularını anlaması, kendi duygularını yorumlaması ve yaşamını düzelterek şekilde geliştirmesi, başkalarının da duyguları için empati yapabilmesi demektir. Birey kendisi hakkında kendisine ve karşısındakine ne kadar dürüst olursa iletişiminin de o kadar açık ve akıcı olacaktır.

Etkili ve doğru bir iletişim kurabilmek açısından dikkat edilmesi gereken başlıca noktalar; Ne söyleyeceğimizi bilmek, bunu ne zaman söylemenin daha uygun olacağına karar vermek. Nerede söylemenin doğru olduğuna karar vermek, en iyi nasıl söyleneceğini düşünmek ve olayları basitçe anlatabilmek. Akıcı bir dille ve karşımızdaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek, dikkati yoğunlaştırmak ve verdiğimiz mesajların alınıp alınmadığını fark edebilmektir. Etkili iletişim becerilerine sahip bireylerin problemlerle daha etkin başa çıkabilen, daha özgüvenli, problemler karşısında daha objektif davranabilen ve problem/çözüm odaklı düşünen bireyler oldukları görülmektedir. Dışa dönük, sosyal, diğer bireyleri anlamaya çalışan, empati kurma becerisi yüksek bireylerdir. Kişiler arası ilişkilerinde başarılı olamayan bireylerin ise kaygı düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Bu bireyler kişiler arası ilişkilerinde açık, net ve sosyal hayatlarında aktif olamayan, empati kurma becerileri düşük, utangaç, ve sinirli yapıya sahip bireylerdir. Aşırı duyarlı, içsel çatışmayı fazla yaşayan, sık sık ikileme düşen, duygusal yakınlık kurmakta zorlanan vs. bireyler problem çözmede kendilerini başarısız görmektedirler.

Problem çözmede başarılı olan bireyler, kariyer kararlarında daha fazla net, daha az stresli, kariyerleriyle ilgili daha gerçekçi kararlar alabilen, kariyerleri ile ilgili alınan kararları kesinleştirme özelliğine sahip, gelecek beklentileri ve kim oldukları ile ilgili net bilgiye sahip, mesleki tükenmişliği daha az olan bireylerdir (Heppner, Heppner, Ferrari, Cieno & Picotti'den aktaran Avcı, 2016, s.3). Öte yandan Heppner, Cook, Strozier ve Heppner (1991), çalışmalarında kişiler arası problem çözme becerileri yüksek olan kadın ve erkeklerin stresle baş etme, akademik başarı, depresyonla mücadele etme gibi konularda daha başarılı oldukları ve bu kişilerin kariyer planlama konusunda da sağlıklı kararlar verdikleri tespit edilmiştir (aktaran Avcı, 2016, s.3).

Bireyler arası iletişim de, % 55 vücut dili ile % 38 ses tonu ile % 7' si ise kullanılan içerik ve ses tonu ile gerçekleşmektedir.

Tüm bunların sonucunda eğitim, aslında başlı başına bir iletişim etkinliğidir. Gerek öğrenci-öğretmen gerekse öğrenci- öğrenci arasında gerçekleşir. Bu bağlamda bireyin (öğrenci) kendini daha rahat, anlaşılır ve doğru şekilde ifade edip, karşı tarafta ki bireyinde doğru dinleyebilme, anlayabilme ve yorum yapabilmesi için etkili iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir.

Sanat eğitimi alan bireylerin, kişiler arası ilişkilerinde, problem çözme becerileri, özgüvenleri, sorunlara objektif bakabilme düzeyleri yüksek olan bireylerin daha mutlu ve üretken oldukları görülmektedir. Kişilerarası etkili ilişkiler için iletişim becerilerinin geliştirilmesine gereksinim vardır. Bu da insanların ilişki becerileri alanında eğitilmesi, bu becerilerin daha açık bir şekilde tanımlanması ve ifade edilmesi anlamına gelmektedir.

Sanat eğitimi üretmemiş hiçbir toplum yoktur. Sanatı yapmak, sanatı anlamak, sanata ilgi duymak, insan doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. Sanat eğitimi, bireyin yaratıcı güç ve birikimlerini açığa çıkararak estetik kaygı ve düşünce potasında gelişmelerini esas alır. Onların sanata ilişkin ön yargılarını kıran, sanattan anlayan, sanat destekleyicisi, seçkin sanat tüketicisi olarak yetiştirmeyi hedefler.

Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat eğitimi yalnızca yeteneklerin eğitimi için bir "lüks" değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminde amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartlarını hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir (Gençaydın, 1990, s. 44). İnsanın yetişmesinde, kişiliğinin olumlu yönde gelişmesinde, iletişim, empati ve problem çözme gibi becerilerinin güçlenmesinde, sanat eğitiminin büyük yeri ve önemi vardır.

Sanat eğitimi, yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu ıraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir. Sanat eğitimi ile görsel algısı gelişmiş, kendisini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü önce tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıma sorumluluğunu üstlenen, dünya kültür mirasına saygılı, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir (S. Buyurgan & Buyurgan, 2012, s.v).

Araştırmanın Problemi

Bir anlatım aracı olarak sanat, son dönemlerde ilk olarak kişi içi iletişimde ikinci olarak da diğer kişilerle iletişimin de rol oynamaktadır. Diğer kişilerin nasıl davrandıklarını, algılayış biçimlerinde ki farkların ortaya çıkmasında yardımcı olmaktadır. Bu araştırmada Gazi Üniversitesi Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı, 2. 3. ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimini etkileyen demografik özellikler nelerdir?

Alt Problemler

Gazi Üniversitesi Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı, 2. 3. ve 4.sınıf Anasanat resim, grafik ve heykel öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimi;

- 1- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- 2- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri barınma yerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 5- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri anne öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 6- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 7- Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri mezun oldukları liseye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; sanat eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında eğitim alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarına yönelik kapsamlı bir literatür çalışması yapmak ve bu konuda sanat eğitimi alan öğrencilerin ve sanat eğitimcilerinin görüşlerini saptamaktır. Bu araştırma, sanat eğitimi öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimlerinde problem çözme, aile içi ilişkileri ve okulda kişiler arası iletişim durumlarını ele almak ve bu konu hakkında görüş elde etmek için planlanmıştır.

Sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında eğitim alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişiminin cinsiyete, yaşa, anne-baba eğitim durumuna, barınma yerine, ana sanat seçimine ve mezun olduğu liseye göre farklılıklarını bulmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, sanat eğitimi öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarını ele almak, bu konu hakkında görüş elde etmek ve çalışmalarına nasıl yansıtıldığını öğrenmek için planlanmıştır. Öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişimleri; onların duygularını, düşüncelerini, problem çözme becerilerini, kaygı düzeylerini dolayısıyla çalışmalarını etkileyen önemli bir etkidir. İlgili alan yazın incelendiğinde sanat eğitimi alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarını bütüncül bir yaklaşımla ele alan çalışma

bulunmamaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın akademik bir boşluğu doldurarak alana önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca kişiler arası ilişkilere açıklık kazandırması nedeniyle de önemlidir.

Kişiler arası ilişkiler, insanların birbirlerine karşı olan tüm etki ve tepkilerini kapsamaktadır. Kişiler arası iletişim (sosyal etkileşim), sembolik etkileşim yoluyla yaşantıların paylaşılması sürecidir. Tanımda sembollerin üretilmesi, iletilmesi, birbirleriyle ilişkili olma ve karşılıklılık söz konusudur (Yüksel- Şahin, 1997, s.13).

Öte yandan sanat eğitimi veren ve dolayısıyla yaratıcılığa, üretkenliğe bağlı yükseköğretim kurumlarında kişiler arası etkili iletişim için kapsamlı bir literatür çalışmasının yapılması ve sonucunda çıkacak olumsuzlukların nasıl giderilebileceği ile ilgili tartışma ortamını yaratabileceği açısından önemlidir.

Araştırmanın Varsayımları

1. Bu araştırmada katılımcıların sorularına içten ve samimi yanıtlar verecekleri varsayılmaktadır.
2. Seçilecek olan örneklem grubunun evreni temsil edeceği varsayılmaktadır.
3. Kişiler arası ilişki düzeyleri öğrencilerin çalışmalarına etkilerini inceleme amacıyla, görüşlerine başvurulacak uzmanların alanlarında yeterli oldukları varsayılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ili Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, 2, 3 ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencileri ile sınırlıdır. Gazi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, 2, 3 ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimi için elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmanın konusu ile ilgili olup anlamının bilinmesi, çalışmayı okuyanlara bir bakış açısı kazandıracak nitelikte görülen bazı terimler aşağıda verilmiştir.

Duygusal olgunluk: Kişilik özelliklerinizi anlamak, güçlü ve zayıf yönlerinizi bilmek ve onlarla uzlaşmaktır. Bu şekilde, zayıflıklarınız bir dezavantaj veya acı çekme veya üzüntü kaynağı olmaz. Ve güçlü yönleriniz de bir kibir kaynağı olmaz.

Empati: Diğer kişinin fenomenolojik dünyasına odaklanma veya dünyayı diğer kişinin bakış açısıyla algılama yeteneğidir. McCall ve Simmans' a göre bilişsel rol alma sürecidir (aktaran Kaya, 2016, s.113).

Fenomonolojik alan: Kişiye özgü yaşam alanıdır.

İletişim: Duygu, düşünce ve bilginin sözel olarak (konuşma ile) ya da sözel olmadan karşılıklı değiş tokuşudur. İletişim, sayesinde dünyayı anlamlı kıldığımız ve bu anlamı başkalarıyla paylaştığımız insani süreçtir (Kaya, 2016, s. 4).

Kişiler Arası Problem Çözme: Mevcut durumla ulaşılmak istenen hedef arasındaki boşluğun algılandığı ve bunun sebep olduğu gerginliği ortadan kaldırmaya yönelik çabaları içeren bilişsel ve davranışsal bir süreçtir (Öğülmüş'ten aktaran Avcı, 2016, s.9).

Otonomi: Kendi kararlarını kendi verme, bireyselleşme, kendini gerçekleştirmedir.

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Literatür taraması yapıldığında görülmüştür ki belirlenen araştırma konusuna benzer yüksek lisans tezleri ve makaleler mevcuttur. Araştırmalar incelenmiş olup görsel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin kişilerarası ilişki ve iletişimi incelenmesi üzerine araştırma yapılmadığı tespit edilmiş olup bu açığın kapatılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Öztürk ve Soytürk (2015) tarafından hazırlanan “Beden Eğitimi, Müzik ve Resim/Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin İletişim Becerilerinin İncelenmesi” adlı makalesinde beden eğitimi, müzik ve resim/görsel sanatlar öğretmenlerinin iletişim becerisi düzeyleri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre beden eğitimi, müzik ve resim/görsel sanatlar öğretmenlerinin iletişim becerisi puan ortalamalarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar beden eğitimi öğretmen adaylarının müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerilerinin de yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. İletişimde, olayların farklı açılarından olabileceğinin farkına varmak etkililiği artırırken, aynı olaya farklı açılardan bakılarak kurulan iletişim, çatışmaları da beraberinde getirebilmektedir.

Bir başka çalışma ise sınıf öğretmenlerinin iletişim ve kişiler arası problem çözme becerilerinin incelenmesidir. Nacar ve Tümkaya (2011) tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenlerinin İletişim ve Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi” araştırmasında, sınıf öğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem çözme becerilerinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun oldukları okul, görev yapılan okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi, görev yaptığı sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir

şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi için yapılmıştır. İletişim becerileri ile kişilerarası problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına bakılması amaçlanmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin iletişim becerilerinin ve kişilerarası problem çözme becerilerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan okul, görev yapılan okulun sosyoekonomik düzeyi değişkenlerine göre fark bulunmuştur. Okutulan sınıf düzeyine göre iletişim becerileri ve kişilerarası problem çözme becerileri açısından bir fark bulunmamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin iletişim becerilerinin ve kişilerarası problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bir başka çalışmada ise mühendislik ve hukuk fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerilerini karşılaştıran Toy (2007), okunan alan, alınan eğitim ve cinsiyet açısından incelemiştir. Zihinsel, davranışsal ve genel iletişim becerileri, okunan alana ve cinsiyete bağlı olarak farklılaşmaktadır. Hukuk fakülteleri öğrencilerinin zihinsel, davranışsal ve genel iletişim becerileri, mühendislik fakülteleri öğrencilerinininkinden anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır. Araştırma kapsamında, demografik değişkenlere ilişkin olarak oluşturulmuş gruplar arasında iletişim becerilerine yönelik karşılaştırmalar yapılmış ve gruplar arasında anlamlı farklar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi

Günümüz toplumlarında bireylerin yaşadıkları en temel sorunlardan biri kişilerarası ilişkilerdir diyen Yüksel'e (2008) göre, kişilerarası ilişkilerde yaşanan problemler bireyleri oldukça derinden etkileyerek günümüzün en temel sorunlarından biri olarak yaşamdaki yerini almaktadır. O'na göre bireyin doğumundan itibaren etkileşim içerisinde bulunduğu, en yakınlarından başlamak üzere pek çok kişi; onun kişiliğinin, ruh sağlığının, tutum ve davranış örüntülerinin belirlenmesinde etkin rol oynamaktadır.

İletişim Nedir?

Köknel'e (1997) göre iletişim, kaynak (source) ile alıcı (receiver) arasında kanal (channel) yoluyla gerçekleşen süreç basit ve yalın iletişim modeli olarak kabul edilmiştir. Konuşurken kaynak olan insan, dinlerken alıcı; dinlerken alıcı olan insan, cevap verirken kaynak olur. Kaynak birimin gönderdiği iletiye karşı alıcının gönderdiği cevaba “geri iletişim ya da “geriye bildirim” (feed-back) adı verilir.

İletişimin, kaynak, hedef, mesaj-ileti ve kanal olmak üzere dört ögesi vardır ve iletişim ifade edilen dört öge ile varlık bulmaktadır. İletişim varlığının, temel dört ögesi sayesinde düşünceler, bilgiler, duygular ve yaşantılar paylaşılmaktadır. İletişimin süreçleri, kod ve kodlama, kod açma ve yorumlama, geri bildirim-dönüt, gürültü olmak üzere dört tane süreci bulunmaktadır (Güdek, 2013, s.86).

İnsan biyolojik ve toplumsal bir varlıktır. Biyolojik yanı fiziksel varoluşuyla ve bu varoluşun sürdürülmesiyle ilgilidir. Toplumsal yanı ise, hem fiziksel varoluşunu hem de topluluktaki kendisinin ve ötekilerin örgütlü varoluşunu sürdürmesiyle ilgilidir. Toplumsal yanı, mikro seviyede insan psikolojisinden makro seviyede toplumsal üretim, dağıtım ve tüketime kadar çeşitlenir. Dolayısıyla iletişim, insanın biyolojik, psikolojik ve toplumsal varlığını üretebilmesinin ve geliştirebilmesinin zorunlu koşulu olan düşünsel ve ilişkisel faaliyetler bütünüdür (Erdoğan, 2011, s.37).

İletişim her yerdedir. Her gün her yerde insanlar iletişim halindedir. Dili sembolleştirip kullanmaya karşılık gelen iletişim, insanı hayvandan ayıran unsurdur. Diğerleriyle iletişim kurmak insan olmanın özünü oluşturmaktadır. İnsanlar, iletişim sayesinde yaşamlarını sürdürürler ve kendilerini diğerleriyle olan ilişkileri üzerinden tanımlarlar. İletişim, insanların diğer insanları etkileyip ikna etmek için kullandıkları araçtır. İletişim sayesinde yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası anlaşmazlıklarla başa çıkılır ve bunlar çözüme ulaştırılır (Neuliep'den aktaran Timcheva, 2017, s.15).

İnsanlık tarihiyle yaşıt olan iletişimin yaşamsal anlamı zamana ve mekâna göre değişmemiştir. Değişen tek şey, bilimsel ve teknolojik değişmelere koşut olarak iletişimin de boyutlanması olmuştur (Demiray'dan aktaran Yılmaz, 2015, s.1).

İnsanoğlunun, tarih sahnesine çıktığı ilk günden itibaren, günlük hayatını devam ettirebilmek için beslenme, barınma, korunma gibi temel ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Bu temel ihtiyaçlarını giderme amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunan insanoğlu, bunları gerçekleştirebilmek için başkalarıyla iletişime geçmek zorunda kalmış ve zamanla değişen toplumsal şartlar, insanoğlunun ihtiyaçlarını ve beklentilerini de çeşitlendirip artırmıştır denilebilir.

İletişim insanın var olmasıyla meydana çıkan bir ihtiyaçtır. Mağara duvarına karalanan çizimler, Kızılderililerin ateş yakarak çıkardığı dumanlar, Afrika yerlilerinin tam tam sesleri ilkel insanların iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları dizgesel yoldur. İletişim bireyin ve toplumun varoluşunun olmazsa olmaz en temel şartıdır. İletişim olmaksızın canlının içsel ve toplumsal varlığını devam ettirmesi imkânsızdır (Eroğlu'ndan aktaran Gül, 2017, s. 34).

Tevrüz (1997) ise iletişimi, ilk kez M.Ö. 4. ve 5. yüzyıllarda Aristo'nun şu sözleri ile belirtir: “Bir hatibin, konuşmasıyla dinleyicilerini istediği biçimde etkileyebilme ve inandırıcı olma beceri ve sanatı.”

Kişilerin yaşantısını, deneyimlerini, beklentilerini daha iyi anlamak ve yaşantılarını daha iyi sürdürebilmeleri için kararlar alabilmeleri yönünde, insanlar değişen dünyada nasıl doyum sağladıkları ve yaşam kalitesini arttıracaklarını öğrenmek istemektedirler (Şimşek'ten aktaran Canbay, 2010, s.13).

Yüksel-Şahin'e (1997) göre, kişiler duygu, düşünce ve isteklerini sözel ve sözel olmayan iletilerle (mesajlarla) birbirine duyururlar. Konuşmada kullanılan semboller sözel anlatımı; beden dili, duruş, bakış, jest ve mimikler gibi çeşitli tavırlar sözel olmayan anlatımı belirtir.

Sözel mesajlarla taşınan anlatım biçimi sözel olan iletişimi, sözsüz mesajlarla taşınan anlatım biçimi ise sözel olmayan iletişimi ifade etmektedir.

Birçok yazar iletişimi farklı açılardan ele almış ve bu kavrama yönelik tanımlamalar yapmışlardır. Türk Dil Kurumu (1983) sözlüğüne göre iletişim, duygu, düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişimi haberleşme olarak tanımlarken, Milli Eğitim Bakanlığı (2009) ise iletişimi, temel anlamda bilgi duygu ve düşüncelerin paylaşılması olmakla birlikte, aynı zamanda kişi ya da grupların davranış ve tutumlarını etkilemeye yönelik eylem olarak tanımlar. Diğer bir ifade ile iletişimi bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla oluşturulan bir ilişkiler sistemi olarak açıklanabildiğini ve bununla birlikte iletişim kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok duygusal ya da bilişsel bir etki oluşturmaya ve bir davranışın nedeni olmaya yönelik olarak, mesajın kaynaktan hedefe bilinçli bir şekilde aktarılması olarak tanımlamaktadır.

İletişim Demirel (2000) tarafından; “Bir düşüncenin ya da bir duygunun yüz anlatımı, el, kol, baş hareketleri, konuşma, yazı, telefon, radyo, televizyon gibi araç ve gereçlerden yararlanarak bir kimseden başka bir kimseye iletimi” olarak tanımlanmaktadır.

Bunlara ek olarak iletişimle ilgili diğer tanımlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

İletişim bir organizmanın bir uyarıcıyla gösterdiği ayırıcı tepkidir (Trenholm’dan aktaran Piji-Küçük, 2012). İnsanın olduğu her yerde kişiler, gruplar ve türler arasında karşılıklı gerçekleşen, mesajların değiş-tokuşu sürecidir (Cemalcılar’dan aktaran Piji-Küçük, 2012).

Cüceloğlu (1997) iletişim genel olarak insanlar arasındaki düşünce ve duygu alışverişi olarak tanımlarken, Erdoğan (2011) iletişimi, önce insanla bağdaştırmıştır. İnsanın biyolojik ve toplumsal bir varlık olduğunu, biyolojik yanının fiziksel varoluşuyla ve bu varoluşun sürdürülmesiyle ilgili olduğunu, insanın da biyolojik, psikolojik ve toplumsal varlığını üretebilmesinin ve geliştirebilmesinin zorunlu koşulu olan düşünsel ve ilişkisel faaliyetler bütünüdür diye tanımlamaktadır.

Oskay (2001) ise iletişimi, birbirlerine nesneler, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran aynı olgular, nesneler, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan benzer duyguları taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce ve duygu bildirimleri olarak tanımlar.

Açıkgöz (2003), iletişimin alan ve veren arasında bilgi, düşünce ve tutum ortaklığı yaratmasına dikkat çekmiştir. İletişimi temel olarak bilginin bir kaynaktan diğer kaynağa taşınması olarak tanımlayıp, aslında iletişimin birçok canlı için farklı düzeylerde ve farklı biçimlerde var olan bir olgu olduğunu vurgulamıştır.

Bir tanıma göre iletişim, “bilginin, semboller, işaretler, davranışlar, mimikler vb. şeklinde bir yerden bir başka yere aktarılması”dır (Budak’tan aktaran Toy, 2007, s.6).

Başka bir deyişle; iki kişi ya da tarafın öznel anlamlandırmalarında ortaklığın oluşmasıdır. Ortak sembollerden geçerek ortak anlamlandırmaların kurulmasıdır (Çalapkulu, 2015, s.15).

Kaya’ya (2017) göre insan için iletişim doğal, kaçınılmaz, “olmazsa olmaz” bir olgudur. İletişim kurarız çünkü çevremizle ilişkiye girmek, bilmek ve anlamak isteriz. Başka türlü ne varlığımızı sürdürmemiz, ne de kendimizi tanıyıp geliştirmemiz olası değildir. İnsan için iletişim önce bir organizma olarak varoluşun, sonra da psikolojik ve kültürel bir varlık olarak toplumsal ve kültürel çevreyi anlamlandırmanın ve kendisini bu çevre içinde konumlandırmasının temelidir. İnsanın temel gereksinimi ilişki gereksinimidir. İletişim de insanın dünya ile ilişkisini sağlar.

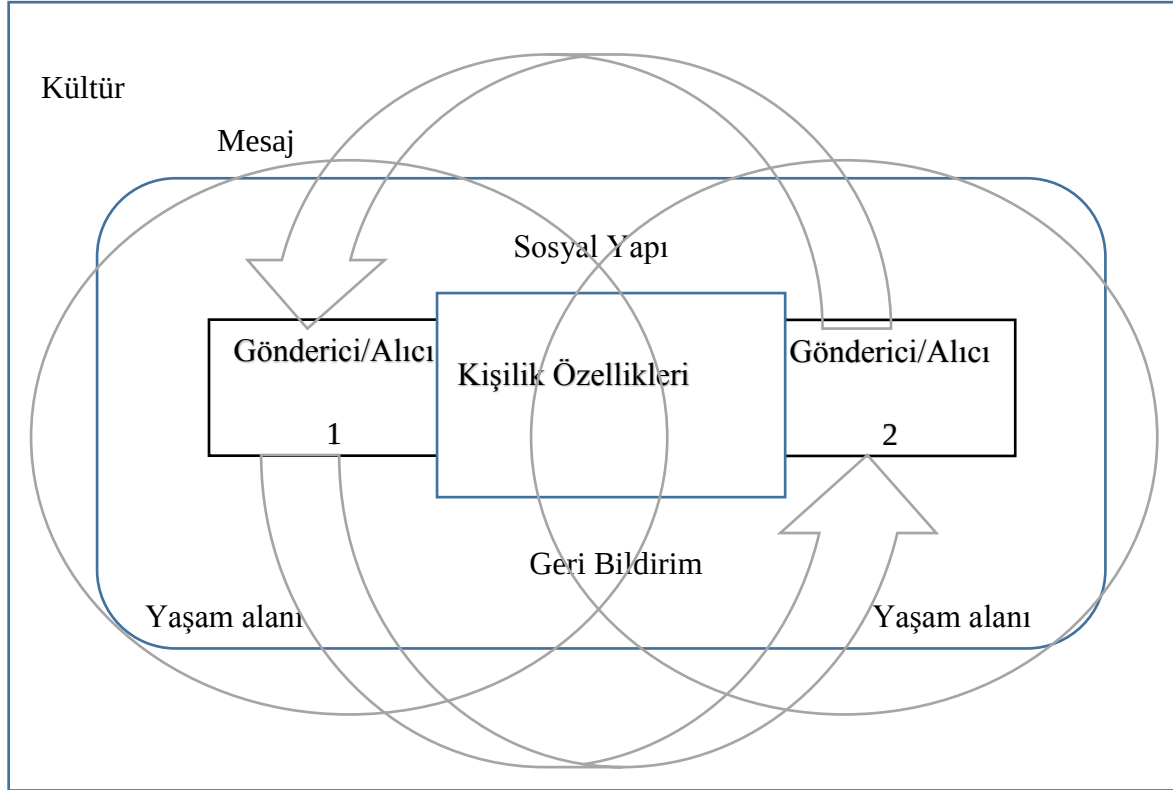
İletişim sadece bireyin diğer insanlara aktardığı bir şey değil, diğer insanlarla paylaştığı iki yönlü bir süreçtir. Benzer şekilde her birey söyledikleriyle ya da söylemedikleriyle ve yaptıkları, yapmadıklarıyla sürekli bir iletişim içindedir (İnan’dan aktaran Hacı, 2012, s.8).

İletişimi başlatan her şey olabilir: Bir koku, ses, görüntü veya maddi çıkar sağlayacak bir fırsat gibi herhangi bir dış etken olabilir. Ya da, açlık, susuzluk, kıskançlık veya nefret gibi bir iç etken olabilir (Erdoğan, 2011, s.64).

İletişim, en az iki kişiyle gerçekleşen bir etkileşimdir. İletişim en genel ve yalın tanımıyla duygu, düşünce, bilgi, haber ve becerilerin paylaşılması; başka bir deyişle bireyler arasında duyguda düşüncede tutumda ortak bir payda yaratılma sürecidir (Sever, 1998).

Bu bilgilere göre insan varoluşunun temel koşullarından birinin diğer insanlar olduğu anlaşılmaktadır. İnsan kendini ancak diğer insanlarla kurmuş olduğu ilişkiler bağlamında var eder ve iletişim yoluyla diğer insanlarla doğayla ve toplumla/ kültürle etkileşir ve böylece bunlardan daha büyük bir bağlam olan ilişkileri oluşturur denilebilir. Bunlara ek olarak birey iletişim süreci içinde gelişip, olgunlaşıp, bakış açısı kazanıp, bilgi ve deneyimlerini artırdığı görülmektedir ve böylece “Ben” ve “Ben Olmayan”ın bilincine varır denilebilir. Tüm bu bilgiler ışığında ben olmanın bilinci ile bireyle birleşip, bütünleşir ve bu şekilde varlığını

devam ettirip toplumun bir parçası olur. Birey bunun farkına vardığında aslında etkili iletişim becerilerine de sahip olduğunu görmektedir. Yani kendini doğru ve açık ifade etmekte zorlanmayan, empati kurabilen, problem çözme becerisi yüksek, dinleyen, sorgulayan, başkalarının da varlığını kabul eden bir birey olduğunu anlayacaktır denilebilir. Ayrıca vücutta ki iletişim kontrol merkezi ise beyindir, her şey beyinde başlar ve orada biter denilebilir.

Şekil 2. Etkileşimsel iletişim modeli. Caputo, Hazel ve McMahon'den aktaran Kaya, A. (2010). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. Ankara: Pegem kaynağından alınmıştır.

İnsan kendini ve çevresini tanımlamaya başladığında, ilk ve en yoğun ilişkide bulunduğu durum kişilerarası olandır. Kişiler arası iletişimin birincil koşulu bireyin kendisiyle iletişimini gerçekleştirme kapasitesinin, becerisinin olmasıdır. Kişilerarası iletişim kişinin kendisinden başlayarak kişi içi iletişim- diğer bir kişiyle olan ilişkiyi gerçekleştirmeyi sağlar. Dolayısıyla her iki kişi aynı anda hem kendi hem de diğeriyle ilişkiyi gerçekleştirmektedir (Erözkan, 2009).

Gülbahçe'ye (2010) göre, iletişim, yüz yüze konuşmadır, televizyondur, bilgi yaymadır, saç ve giyim biçimimizdir. Bireyler arasında ortak simgeler sistemiyle gerçekleştirilen anlam ve bilgi alışverişidir. O'na göre, insanoğlu iletişim sayesinde ilişkilerini düzenler. Doğduğunda diğer canlılara oranla çok zayıf olan insanoğlunun doğaya ve diğer canlı türlerine olan üstünlüğünün kaynağının da bu kültürel birikim ve iletişim yeteneği olduğu söylenebilir. İletişim sayesinde başkalarının duygularını, düşüncelerini, yaşantılarını keşfeder, paylaşır, etkiler ve etkilenir. Birey çevre ile etkileşime girerek iletişim kurmayı öğrenir.

Bazı kaynaklara göre iletişim karşılıklı bilgi alışverişidir, diğer bir deyişle bilgi akışı iki yönlüdür ve dolayısıyla bilginin tek yönlü olarak iletimi iletişim sayılmamaktadır. Bu ayrımın yola çıkarak bilginin tek yönlü iletimi “bilgilendirme” ya da “enformasyon” gibi sözcüklerle adlandırılmaktadır. İletişime yönelik tanımların çoğunda, iki yönlü bilgi iletiminden söz edilmekte, genelde “alışveriş” sözcüğü kullanılmaktadır. İki sistem arasındaki bilgi alışverişinin ele alındığı bu tanımlardaki sistemlerin canlı olması koşulu yoktur. Bilgisayar ile bir insan arasında oynanan bir bilgisayar oyununda da, birbirine ağ ile bağlı iki bilgisayar arasında karşılıklı olarak gerçekleşen bilgi aktarımında da iletişim söz konusudur. Adı geçen birimlerin çeşitliliği açısından ele alındığında iletişimin, geniş kapsamlı bir tanım olduğu görülür (Toy, 2007, s. 6).

İletişim yukardaki bilgiler ışığında uluslararası, kültürlerarası iletişim ve kişilerarası iletişim olarak ayrı başlıklarda incelenebilir.

Uluslararası İletişim

Uluslararası iletişim, ulusların kültürel, ekonomik, siyasal ve teknik olarak birbirleri ile kurduğu ilişkilerdir. Uluslararası iletişim, bu ülkeler ya da bölgeler arasındaki ilişkinin medya, teknoloji ve medya sistemleri üzerindeki etkilerine de odaklanmıştır (McPhail'den aktaran Çakır, 2012, s. 11).

Kültürlerarası İletişim

Kültür, insana kimliğini veya kişilik bilincini kazandırır. İnsan, çocukluğundan başlayarak aile, spor takımı, okul ve etnik grup gibi çeşitli gruplara ait olma düşüncesine alışır ve bu üyelikler onun farklı kimliğini oluşturmaktadır (Lustig & Koester'dan aktaran Timcheva, 2017, s.7). Kültür, insanların kendilerini ifade etme, sorun çözme, düşünme ve diğerleriyle etkileşime girme şekillerini belirler (Hall'dan aktaran Timcheva, 2017, s.11).

Kültürlerarası iletişim, çok eskilere dayanmaktadır. Farklı kabile kültüründen olan bireylerin ilk karşılaşması, birbirleriyle iletişim kurmaya ve anlamaya çalışması kültürlerarası iletişimi oluşturmaktadır. Farklı kültürlerden olan bireylerin, bir araya gelerek oluşturduğu iletişim sürecinde, kültürel çeşitliliğin nasıl etki ettiğini öğrenme isteği kültürlerarası iletişimin bir disiplini olarak oluşmasına yardımcı olmuştur (Samovar ve Porter, 2003: 1'den aktaran Ercan, 2015, s.10).

Kültürlerarası iletişim, iki farklı kültürden insanın bir araya gelerek sahip olduğu sözlü ve sözsüz sembollerin değişmesiyle oluşmaktadır (Neuliep'den aktaran Ercan, 2015, s.12).

Bu bilgilere bakıldığında kültürlerarası iletişim ve etkileşime neden olan etmenler teknolojik gelişmeler ve uluslararası göçler denilebilir.

Kişiler Arası İletişim

İnsanları karşılıklı iletişim kurdukları iletişimlere denir. İnsanlar bilgi üreterek karşılıklı iletişimi devam ettirirler. Alinyazında iletişim, sosyal iletişim, sosyal etkileşim, kişiler arası iletişim kavramları eş anlamlı kullanılmaktadır (Özbey, 2011, s.8).

Kişiler arası iletişim, bir bireyden, diğerine bilgilerin, duygu ve düşüncelerin geçme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu sürecin oluşabilmesi için de iletişimin kurulmuş olması gerekmektedir. Kurulan iletişim, amaç ve hedefler doğrultusunda, etkileşime açık, davranış değişiklikleri yaratma süreci olarak da ifade edilmektedir (Orta, 2009, s.19).

Kişiler arası iletişim, iletimini ve alımını etkileyen değer, kültürel, duygusal ve bilişsel değişkenlere sahip çift yönlü, aktif bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Arnold'dan aktaran Saldamlı, 2018, s. 5).

Tubbs ve Moss (1991) ise kişilerarası iletişim için;

- 1) Bireylerin yüz yüze olması (Belli bir yakınlık içinde olmak),
- 2) Mesaj alışverişinin olması,
- 3) Mesajların amaçlı ya da amaçsız olarak sözel ve sözel olmayan mesajlar olmasıdır.

Kişiler arası iletişim, kişiye benlik algısını, kendisine verdiği değeri, kendine olan saygısını ve güvenini ölçme olanağı verdiği için kişinin yaşamının çok önemli gereksinimlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır (Orta, 2009, s.19)

Güdek'e (2013) göre, kişiler arası iletişimin literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Yapılan tanımların ortak noktalarını şu şekilde özetlenebilir.

- 1-En az iki kişiyle gerçekleşir.
- 2-Kaynak ve hedef en az iki kişi arasında gerçekleşir.
- 3-Çift yönlüdür.
- 4-Sözlü ve sözsüz iletişim öğelerini kapsar.
- 5- Bilgi ve duygu paylaşımını gerçekleştirir.
- 6-Küçük gruplar arasında da gerçekleşebilir.
- 7-İnternet kişilerarası iletişimin kapsamını genişletmiştir.

Kişiler Arası İletişimin Önemi

İnsanın ve canlıların var olduğu her yerde iletişim vardır denilebilir. Çünkü iletişim, insanların yaşam faaliyetlerini devam ettirebilmek ve ilişkilerini sürdürebilmek için temel ihtiyaçlarının başında geldiği bilinmektedir. İletişim yaşantımızın vazgeçilemeyecek tek gerçeğidir (Sever, 1998, s. 54).

İletişim, hayatımızın her alanında yaşamsal öneme sahip bir olgudur. İnsanların doğada yalnız kalamazlıklarını aşmalarında, birlikte durup, birlikte üretebilmelerinde, kültürler oluşturmalarında, medeniyetler kurmalarında iletişimin payı göz ardı edilemeyecek denli büyüktür. İnsanlar iletişim ile birbirlerine duygularını, bilgilerini aktarabilmiş, biriktirebilmiş ve insanlığın gelişmesi ivmelenerek artmıştır. Bilim üretmiş, şiir yazmış, şarkılar söylemiş insanlık iletişim ile karşılıklı bir varoluşsal ilişki içindedir (Orhon & Eriş, 2012, s. iv).

Mısırlı'ya (2001) göre, belirli bir topluluk içerisinde yaşayan ve kendi dışındaki diğer canlılarla ilişki içerisinde bulunan bütün varlıklar, iletişim sistemine ihtiyaç duymaktadır. Ancak yaratılışı ve sosyal gruplar halinde yaşama özelliklerinden dolayı, canlılar içerisinde iletişim sürecinden en gelişmiş şekilde yararlanan insanlardır. Çünkü iletişim, insanların belirli ilişkileri sürdürmeleri ve belirli bir yapı içerisinde anlaşmalarını sağlamak için gerekli olan köprüdür.

İletişim becerileri özgüvenle doğrudan ilişkilidir. Kendi ihtiyaçlarımızı, duygularımızı, beklentilerimizi dürüstçe tanımlayabildiğimiz ölçüde sağlıklı iletişim kurabiliriz. Bununla birlikte sadece ne istediğimizi bilmemiz de yeterli değildir; ne istediğimizi başkalarına net bir şekilde anlatabilmemiz de gerekir. İletişim becerilerini geliştirmenin yolu, kişinin kendisini tanımasından geçmektedir. Kişi kendini tanıdığı ölçüde başkalarını anlayabilir ve kendini net bir biçimde anlatabilmektedir (Koç'tan aktaran Gül, 2017, s. 41).

Piji-Küçük (2012) iletişim kuramlarını, araştırmalarını ve uygulamalarını anlamamanın bireyin hayatında anlamlı değişikliklere neden olacağını ve iletişim ilkeleri ve pratikleri arkadaşlar, aile ve hatta uluslararası sınırları bile çözebileceğini düşünmektedir. Bunun için öncelikle doğru olarak bireyin doğru algılaması gerektiğinin ve tüm bunlar iletişimi iyi öğrenmenin ve uygulamada kullanmanın dünyayı sorunsuz bir yer haline getireceği anlamına gelmeyeceğini, iletişimi sihirli bir değnek olarak düşünmek yanlış ancak iyi iletişimin birçok sorunun oluşmasına engel olacağı ve birçok sorunun çözümüne katkı sağlayacağını vurgulamıştır.

Bu bağlamda bireyin ilgisi ve hedefi ne olursa olsun, etkili iletişim kurma becerisi hayatını iyileştirip zenginleştirecektir.

İletişim, sosyal yaşamı olan bir bireyin, kurumdaki yöneticinin veya çalışanların bireysel veya kurumsal anlamda yaşam sürecini devam ettirme şeklinin bir sonucudur. Bu sonuç, hem özel hayatta hem de iş hayatında ortaya çıkan değişim ve dönüşümlerden etkilenmektedir. İletişim, bireyin ve örgütlerin huzurlu ve mutlu yaşam sürdürebilmesi için çok önemli bir yetenektir (Eroğlu'ndan aktaran Gül, 2017, s.42).

Yukarıda verilen tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, iletişim yalnızca temel ihtiyaçları aktarma aracı olmaktan çıkarak, teknolojinin gelişmesiyle birlikte toplumların da gelişimine katkı sağlamaktadır (Gül, 2017, s. 34).

Güçlü ve sağlam bağları olan ailelerin en önemli vasıflarından biri, sağlıklı iletişim konusundaki yetenekleridir. Sağlıklı aileler birbirleriyle daha açık, daha net, daha sık ve doğrudan iletişime geçerler. Karşılıklı olarak anlatmak istediklerini dinlerler ve birbirlerini ruhsal ve mantıksal olarak dengeli bir biçimde kavrarlar. Farklı anlam çelişkileri yaşatmazlar, birbirlerini incitecek tavır veya tutum içine girmezler. Karşılıklı olarak sevgi ve saygı çerçevesinde yaklaşırlar. Güçlü bağları olan bir ailede aile üyeleri karşılıklı olarak hislerini, mantıksal birikimlerini, geleceğe yönelik düşlerini, kaygılarını, umutlarını, acılarını, mutluluklarını, tecrübelerini ve gereksinimlerini paylaşmaktadır. Aile üyelerinin hepsinin karşılıklı kurduğu net, doğrudan ve dürüst bir iletişim son derece önem arz etmektedir. Çünkü karşılıklı etkili ve sağlıklı bir iletişim kurabilmiş bireyler hayattan daha fazla haz alarak doyum sağlamak ve kendilerini daha mutlu hissetmektedirler (Çalışkan & Aslenderen'den aktaran Gül, 2017, s. 46).

Tablo 1

İletişim Modülü

İletişim Türü (Oransal Olarak)	İletişim Türü (Saat Olarak)
Yazma %9	Yazma 1,5 saat
Okuma %16	Okuma 3 saat
Konuşma %30	Konuşma 4,5 saat
Dinleme %45	Dinleme 7 saat

Millî Eğitim Bakanlığı. (2009). *İletişim Modülü (Meslek Liseleri İçin)*. Ankara: MEB kaynağından alınmıştır.

Kişiler Arası İletişimin Amacı

İletişimin temel amacı, kişilerin içinde bulundukları toplumu etkileme istekleridir diyen Fidan, buna ek olarak kişiler içinde bulundukları toplumu etkilerken aynı zamanda bu toplumdan da etkilendiklerini de belirtir (aktaran Karadere, 2014). Ayrıca iletişimdeki amacı, karşımızdakine iletmek istediklerimizi başarılı bir biçimde gönderebilmek ve bunun sonucunda istediğimizi elde etmek olarak yorumlar. Ve bu nedenle kurulan iletişim biçimi, iletişimin zamanlaması, neyi ne şekilde söyleyeceğimizin belirlenmesi, amacımızı elde etmek için oldukça önemlidir der.

İletişimin amacı, alan ve veren arasında bilgi düşünce ve tutum ortaklığı yaratmaktır. İletişimde en önemli nokta bilgi aktarımının iki yönlü olmasıdır. Bilgi aktarımı tek yönlü ise bilgilendirme, çift yönlü ise iletişim olarak adlandırılır (Açıkgöz'den aktaran Piji-Küçük, 2012, s. 36).

İletişim olmadan insanların birbirleriyle ilişkiye girmeleri, birbirleriyle anlaşabilmeleri ve bir arada yaşayabilmeleri mümkün değildir. İnsan nasıl su ve ekmek olmadan çok uzun süre,

yaşayamaz ise aynı şekilde iletişim olmadan da sosyal bir varlık olarak yaşamını sürdürmesi mümkün değildir. Özellikle giderek karmaşıklaşan dünyamızda iletişim ve iletişimin sağladığı imkanlar olmadan ayakta kalmak mümkün değildir. İletişim çağı ya da bilgi çağı olarak nitelendirilen günümüz dünyası, tamamen iletişim üzerine kuruludur. Hatta günümüzde toplumların gelişmişlik düzeyi bile, büyük ölçüde toplumların iletişim becerisi üzerinden tanımlanmaktadır. Demek ki, hem toplumsal hem de kişisel bazda iletişim önemli bir konuma sahiptir (Tutar & Yılmaz'dan aktaran Yılmaz, 2015, s. 14).

Altıntaş ve Çamur'a (2001) göre iletişimin kişi açısından amacı ne olursa olsun, temeldeki amacı çevre üzerinde etkili olmak, başkalarında davranış tutum geliştirmek ve değiştirmektir. İletişim toplumsal yaşamı olanaklı kılar; bu nedenle toplumsal yaşamın temelidir. İletişim olmadan insanlaşma süreci olamaz. Toplumsallaşma sürecinin özü de iletişime dayanır. İletişim toplum yaşamı içinde kurulan insan ilişkilerinde paylaşılan ve geliştirilen anlamların zaman ve mekânların ulaşmasını sağlar.

Açıkgöz'e göre iletişimin amaçları genel ve özel amaçlar olmak üzere iki ayrı boyutta incelenebilir. Genel amaçlar, insanın kendisini bireysel, toplumsal ve kültürel seviyede ortaya koymasını, bilgilerin elde edilmesi, üretilmesi, depolanıp, paketlenip iletilmesi, bilgi ve bilgi teknolojisinin üretim, dağıtım, denetim, sevk ve idaresini sağlamak olarak sıralanabilir. Özel amaçlar ise, kişilerin öncelikle kendilerini tanıma becerisine sahip olmalarını; bireysel düşünce, duygu, hissediş, söylem, davranış ve eylem kalıplarını geliştirmeyi; kendilerinin ve başkalarının yanlışını görme, düzeltme ve kontrol etme imkânına sahip olmalarını; mesleki ve özel hayatında kendini ifade etmeyi, geliştirmeyi ve kişinin kendi ve diğerleri ile barışık olmasını sağlamak olarak sıralanabilir (aktaran Atan, 2016, s.12).

İnsanlar iletişim kurarken bilinçli ya da bilinçsiz, farkında olarak ya da olmadan belirli amaçlar doğrultusunda hareket ederler. Bu amaçlar; keşfetmek, ilişki kurmak, yardım etmek, ikna etmek, eğlenmek şeklinde sıralanabilir.

İletişimin başlıca amaçlardan bir tanesi bireysel keşfetme ile ilgilidir. Başka bir insan ile iletişim kurarken, o insan hakkında bir şeyler öğrenirken aslında kendimiz hakkında da bir şeyleri öğreniriz. Aslında kendimize ilişkin algılarımız çoğunlukla iletişim süresince (özellikle bireylerarası iletişimde) diğer insanlardan kendimiz hakkında ne öğrendiğimizin sonucudur. İletişim ayrıca dış dünyayı keşfetmemize de yardımcı olur. İletişim dünya ve insanlar hakkında aklımızda ortaya çıkan belirsizlikleri azaltmamıza yardımcı olur. Belirsizliklerin azalması da daha etkili bir şekilde iletişim kurmamıza yardımcı olur. İnsanlar genellikle zamanlarının ve enerjilerinin çoğunu sosyal ilişkiler kurmaya ve bu ilişkileri sürdürmeye harcarlar. Yakın arkadaşlarımızla, ailemizle ve sevdiklerimizle bulunduğumuz ortam neresi olursa olsun iletişim kurmaya çalışırız (Orhon & Eriş, 2012, s. 6).

Farkındalıkla başlayan iletişim, kişinin duygu ve düşüncelerini sözlü ya da sözsüz akla gelebilecek her yolla başkalarına aktarması olup, her duyu organının bir iletişim kanalı görevi üstlendiği çok kanallı bir süreçtir. Kişiyi sadece biyolojik bir canlı olmaktan çıkararak ona toplumsal bir kimlik kazandırmaktadır (Saldamlı, 2018, s. 4).

Kişiler Arası İletişim Süreci ve Öğeleri

Orhon ve Eriş'e (2012) göre birey hayatının büyük bir bölümünü okumak dinlemek, yazmak, konuşmak gibi faaliyetlere ayırarak geçirmektedir. Sözlü ve yazılı iletişimin yanında vücut hareketleri, yüz ifadeleri, ses tonu, diğer insanlarla olan etkileşimlerde araya koyduğumuz

mesafe, giyilen kıyafetler, içinde bulunulan mekânları düzenleme şekli de, ayrıca bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır.

Kişilerarası iletişim en az iki kişi arasında oluşmakta, kaynak ve alıcı iletişim sürecinin temel unsurlarını ifade etmektedir. Kaynak, alıcıya yani gönderilen bilginin paylaşıldığı kişi ya da kişilere ulaştırmak istediği mesajları (sözcük, sembol, resim vb.) sembolik biçime dönüştürmekte ve bir kanal yoluyla alıcıya iletmektedir. Kullanılan kanal yüz yüze ilişki ya da kitle iletişim araçları olabilmektedir. Alıcının mesajı algıladıktan sonra verdiği tepkiyse geribildirim olarak tanımlanabilmektedir. Kaynak, geribildirim yoluyla mesajının anlaşılıp anlaşılmadığı ve iletişimin amacına ulaşma düzeyini belirleme şansına sahiptir. Süreçte kaynak ve alıcının ihtiyaç, kişilik ve ilgileri iletişim eyleminin niteliğini ortaya koymaktadır (Tat, 2007, s.164).

İletişimin kurulmasında birkaç etmen rol oynamaktadır. Her insan günlük yaşamında hem kaynak hem de alıcı konumundadır. Gönderme ve alma becerilerinin bileşkesi kişilerarası iletişimin temelini oluşturmaktadır (Orta, 2009, s.22).

İletişimi durağan değil, sürekli gelişmeleri içerisinde barındıran ve bu gelişmelerin başka bir duruma dönüşmesini içeren bir süreç olarak ele almak gerekir. Süreç, bir olayın düzenli olarak ve birbirini izleyen değişimlerle gelişmesi, başka bir olaya dönüşmesidir. Süreç kavramı, sürekliliği, değişimi ve gelişimi içerir. İletişim süreci; diğer insanları ikna etmek, bilgilendirmek, yönetmek, eğlendirmek, bilgilenmek ve bilgilendirmek gibi amaçları içerebilir. İletişim çabası sonunda elde edilen ödül; ulaşmak istenilen bir bilgi, takdir edilmek, övülmek şeklinde de olabilmektedir... Bu doğrultuda düşünüldüğünde iletişim sürecinde yer alan öğeler; kaynak, ileti, kodlama-kod açma, kanal, alıcı, geri-bildirim ve gürültü şeklinde sıralanabilir (Orhon & Eriş, 2012, s. 7).

Bıçakçı (2000) ise iletişim olgusunun, en yalın biçimiyle üç öğeye dayandığını ve bunların:

- 1.İletiyi yollayan (gönderen ya da kaynak),
- 2.İletiyi alıp açımlayan (alıcı ya da hedef),
- 3.Bu ikisi arasında iletinin gönderilmesinde kullanılacak bir iletişim düzgülemesinin, (ileti ya da mesaj) olduğunu ifade etmektedir.

İletişimin Sınıflandırılması

İletişimle; bireyler, aileler toplumlar hatta kültürlerle, alt kültürlerle iletişim halinde bulunulduğunu söyleyen Güdek'e (2013) göre iletişim, farklı nitelikleri açısından sınıflandırılmıştır. Bunlar;

- 1- Etkilerine göre, olumlu ve olumsuz iletişim,
- 2- Yönüne göre, tek yönlü ve çift yönlü iletişim,
- 3- Kullanılan kod sistemine göre, sözlü, yazılı, sözsüz iletişim,
- 4- İlişki sistemlerine göre, kişi içi, kişilerarası, grup-içi, kitle iletişimi,
- 5- Bireylerin konumlarına göre, yatay ve dikey iletişim,

6- Zaman ve mekân boyutlarına göre, yüz yüze ve uzaktan olmak üzere altı bölüme ayrılır.

Etkilerine Göre İletişim

İletişim taşıdığı değer ve iletişimde bulunanlar üzerinde oluşturduğu etki bakımından olumlu ve olumsuz iletişim olarak sınıflandıran Kaya'ya (2017) göre olumlu iletişim, iletişim sürecinde bireylerin karşılıklı olumlu ve hoş etkiler bırakması sonucu oluşur. Bu sayede birbirlerine saygı gösterip, birbirlerini kabul ederler. Olumsuz iletişim ise, bireyler arasında saygı ve hoşgörünün olmadığı iletişim sürecinde oluşur.

Yönüne Göre İletişim

Yönüne göre iletişim, tek yönlü ve çift yönlü iletişim olarak ikiye ayrılır diyen Kaya'ya (2017) göre tek yönlü iletişim, kaynaktan çıkan mesaj sadece hedefe iletilir ve hedeften bir geri bildirim alınmazsa bu tek yönlü iletişimdir. Kaynak aktif hedef ise pasiftir. Ama iletişim karşılıklı duygu, düşünce ya da bilgi alışverişine dayanıyorsa çift yönlü iletişimdir ve çift yönlü iletişimde hem kaynak hem de hedef aktiftir.

Kullanılan Kod Sistemlerine Göre İletişim

Kaya'ya (2017) göre sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim olarak üç şekilde sınıflanır. Sözlü iletişim en eski ve çok kullanılan iletişim şeklidir. Sese, konuşmaya ve dinlemeye dayanan sözlü iletişimde iki tarafta aktif durumdadır. Yazılı iletişimde, kitap, dergi, gazete, mektup, mesaj gibi araçlar başlıca rol almaktadır. Kaynak bu araçlardan yararlanarak hedefe sözcükleri yazılı bir şekilde gönderir. Karşılık gelirse iki tarafa aktif olur. Sözsüz iletişim ise beden dili, mimikler, semboller, resimler vs. ile yapılır. Örneğin, başımızı iki tarafa doğru sallamamız “Hayır” anlamına gelirken, başımızı öne doğru sallamamız “Evet” anlamına gelmektedir. Ya da küs olduğunuz bir arkadaşınıza zeytin dalı vermeniz onunla barışmak istediğinizin sembolüdür.

İlişki Sistemlerine Göre İletişim

Kaya (2017), ilişki sistemlerine göre iletişimi; kişiler arası iletişim, kişi içi iletişim, grup iletişimi ve kitle iletişimi olarak dört bölüme ayırır. Kişiler arası iletişim minimum iki birey

arasında duygu, düşünce veya bilgi paylaşımıdır. Kişi içi iletişim ise kaynakta hedefte bireyin kendisidir. Yani bireyin kendi iç dünyasına yaptığı yolculukta diyebilir. Yunus Emre'nin "Bir ben vardır bende, benden içeri" sözü çok güzel anlatmıştır kişi içi iletişimi. Grup iletişimi, karşılıklı olarak birbirlerinden bilgi, duygu, düşünce alışverişi yapacak olan iki veya ikiden fazla bireyin birlikteliğinden oluşurken kitle iletişimi ise, sinema, internet, tv kanalları vs. gibi kitle iletişim unsurlarından oluşur. Tek ve belli bir kaynak tarafından birden fazla hedefe ileti sağlar. Bireylerin toplumsallaşma süreçlerine katkı sağlar. Örneğin haber sunan spikerler kullandığı iletişim kitle iletişimidir. Grup çalışmaları ise grup iletişimine girmektedir. Bir lider tarafından yönetilebilir.

Bireylerin Konumlarına Göre İletişim

Kaya'ya (2017) göre bireylerin konumlarına göre iletişim, yatay ve dikey iletişimlerdir. Yatay iletişim, birbirlerine statü olarak yakın olan iki birey arasında gerçekleşirken, dikey, iletişim ise alt-üst ilişkisinin olduğu resmi ilişkilerde gerçekleşmektedir.

Zaman ve Mekân Boyutlarına Göre İletişim

Güdek'e (2013) göre zaman ve mekân boyutlarına göre iletişim yüz yüze ve uzaktan iletişimlerdir. Yüz yüze iletişimde, bireyler karşılıklı birbirlerinin yüzünü görerek gerçekleşir. Sözel ve sözel olmayan öğeler birlikte kullanılarak oluşur. Uzaktan iletişim ise, telefon, internet, mesaj vs. gibi iletişim araçları kullanılarak gerçekleşir.

Kişiler Arası İletişimi Etkileyen Faktörler

Kişilerarası iletişimi etkileyen temel faktörlerin genel olarak; kişilik, algı, duygu, tutum ve kültür olduğu belirtilmektedir (Saldamlı, 2018, s. 6). Kişilik, bireyin tutum, ilgi, yetenek, dış görünüş, çevresiyle etkileşim ve konuşma tarzı gibi şahsına özgü nitelikleri kapsayan bir kavram olup bireyin iç ve dış iletişim şeklini etkileyen faktörlerden biridir (Güney'den aktaran Saldamlı, 2018, s. 6). Duyu organları tarafından beyne iletinin verinin yorumlanıp anlamlandırılması işlemlerine algı denilmektedir. Aynı duyuşsal uyarı farklı kişilerce farklı algılanabilmektedir. Bunun nedeni fiziksel farklılıklar, kültür, bireyin öyküsü ve hali hazırdaki duygu durumu olabilir. Kişilerarası iletişim bireyin algılarından belirgin bir şekilde etkilenmektedir. İletişim bireylerin birden fazla duyusuna hitap etmekte, sözlü ve sözsüz mesajların değerlendirilmesinde algılar rol oynamaktadır (Siyez'den aktaran Saldamlı, 2018, s. 6). Kişilerarası iletişimde bulunan bireyler arasındaki etkileşim, duyguların anlaşılması, duygu geçişi ve duygu ifadesi ile ilgilidir. Bireylerin sağlıklı iletişim kurabilmeleri ve sürdürebilmeleri duygularını kontrol edebilmeleri ve gerektiği şekilde ifade edebilmeleri ile mümkün olmaktadır (Gürüz & Temel-Eğinli'den aktaran Saldamlı, 2018, s. 7). Tutum, kişilik gibi karmaşık bir bilişsel süreç olup insan davranışında çok önemli bir yeri olan değişkendir, kişinin davranışlarını şekillendirmektedir. Yine tutumların

bireylerin iletişimini, işbirlikçiliğini, günlük hayatta görevlerini nasıl yerine getirdiğini, başarısını ve mutluluğunu doğrudan etkilediği vurgulanmaktadır (Kumar & Rani'den aktaran Saldamlı, 2018, s. 7).

Kaya'ya (2017) göre iletişimi etkileyen faktörlere bakıldığında, iletişim sürecinde yer alan bireylerin ya da grupların kendilerinden kaynaklanan psikolojik etmenler olabileceği gibi, iletişim araçları, iletişim kanalları ve mesaja yönelik teknik etmenler de olabilir. İletişimi etkileyen psikolojik etmenler içerisinde, gönderici ile alıcının kültürel farklılıkları, iletişim yetenekleri, kendilerine ve birbirlerine karşı tutumları, iletişimin gerçekleştiği ortam hakkındaki bilgileri, iletişim konusuna ilişkin bilgileri gönderici ile alıcının statü özellikleri sayılabilir. Bu durum da bireyler arasında “iletişim yoksunluğu” veya “iletişim kopukluğu” meydana getirmektedir. Ayrıca kişiler arası iletişimi etkileyen faktörlere bakıldığında ailenin eğitim durumu, sosyoekonomik durumu, kuşak farkı, akranlar arası sosyal statü farkı görülmektedir. Karşıdaki bireyin söylediklerini önemsemeyip dinliyormuş gibi görünmek, konu dışına sık çıkmak, karşılıklı sohbet sırasında başka şeylerle uğraşmak, tartışma esnasında tartışmayı bitirmeye çalışmak yerine körüklemek gibi çoğaltılabilir.

Bu bağlamda kişiler arası iletişimi etkileyen faktörler arasında özbilinç yani kendi duygularının farkında olma, duygu yönetimi, empati, problem çözme becerisi, sosyal ilişkilere bakış açısı çok önemlidir denilebilir. Örneğin, birey, özellikle üniversite çağındaki birey kendini gerçekleştirmek ister. Yani kendini gerçekleştirme; bağımsız davranış göstermek ve sosyal baskıya direnme olarak tanımlanabilir.

Güdek'e (2013) göre iletişimi etkileyen faktörleri; kişisel özelliklerin rolü, algının rolü, duyguların rolü, kültürün rolü ve fiziksel çevrenin rolüdür.

Bu faktörler arasında Köknel'in (1997) belirttiği üzere, konuşanlardan birinin ilgisizliği ya da karşısındakini alaya alması ilişkinin kurulmasını ve sürdürülmesini engeller. Konuşanların birbirlerine önem vermeleri, ilişkiyi sürdürmek için ortak çaba ve dikkat göstermelerine anlamalarına, dinlemelerine bağlıdır.

Etkili dinleme, empati kurabilme, kendini açabilme, sözsüz iletişim, güvengenlik, çatışma ve çatışma çözme, konuşma becerisi de kişiler arası iletişimi etkilemektedir.

Kişiler Arası İletişimde Etkili Dinleme

Dinlemek bir sorumluluk ve saygı belirtisidir. Diğer kişilerin nasıl hissettiğini ve dünyayı nasıl gördüğünü anlama sorumluluğudur. Kişilerin önyargılarını ve inançlarını, kaygılarını

ve kişisel çıkarlarını bir kenara bırakmak ve diğer kişinin gözlerinden bakmak demektir (Orta, 2009, s.81).

İnsanlar, gerçekte söylenenlerden çok, duymak istediklerini duyarlar. Zaman zaman hepimiz iletişimde bulunduğumuz kişiden söylediklerini tekrar etmesini istemiştir. Bu yalnızca duymaya dayalı bir iletişim olmaktan öteye gitmez. Karşımızdaki kişi bu durumda, kendisinin dinlenilmediğini düşünür. İletişimde bulunduğumuz kişiyle anlaşmamız, algılayıp anlatabilmemiz için onu dinlememiz gerekmektedir. Bir başkasını dinlemek, oldukça güç bir iştir, çünkü etkin bir biçimde dinleyebilmek karşımızdaki kişiye ilgi göstermeyi, saygılı olmayı, duymayı ve empatik olabilmeyi gerektirmektedir. Hiç şüphesiz, etkili iletişim ve ilişkiler kurabilmek, geliştirebilmek için en temel öğelerden biri de etkin dinlemedir (Orta, 2009, s.80).

İletişim süreci dinleme ve tepki verme olarak iki boyuttan oluşur diyen Kaya'ya (2017) göre dinlemenin ise ilk aşaması duymaktır. Ancak dinlemek ve duymak aynı şey değildir ve dinlemek içsel bir süreçtir. Duymak pasif bir eylemdir. Dinlemek ise, duymanın ötesinde aktif bir eylemdir ve bilinçli bir çaba gerektirir.

Anlaşmak için dinlemek gerekmektedir. Dinlemek sadece kulağımıza gelen kelimeyi duymak değil, duyulan kelimeye önem vermek anlamına gelmektedir. Etkin dinleme, anlatan kişiye onay vermek, inanmak, güvenmek anlamına gelmemektedir. Dinlemek bağlantı kurmak anlamına gelmektedir. Etkin dinleyiciler, dinlediği oranda geri bildirim gösteren davranışlar sergilemektedirler. Geri bildirimle birlikte iletişim daha tatmin edici bir duruma dönüşmektedir. İyi bir dinleyici olmak için, karşılıklı göz temasının oluşması, tüm dikkatini karşı tarafın söz ve beden dili hareketlerine odaklamak, söz kesmemek, anlatılanı onaylamak ve anlatılmak istenenlerin içeriğinin niyetini doğru algılamak gibi hususlara dikkat etmek gerekmektedir (Eroğlu'ndan aktaran Gül, 2017, s. 42).

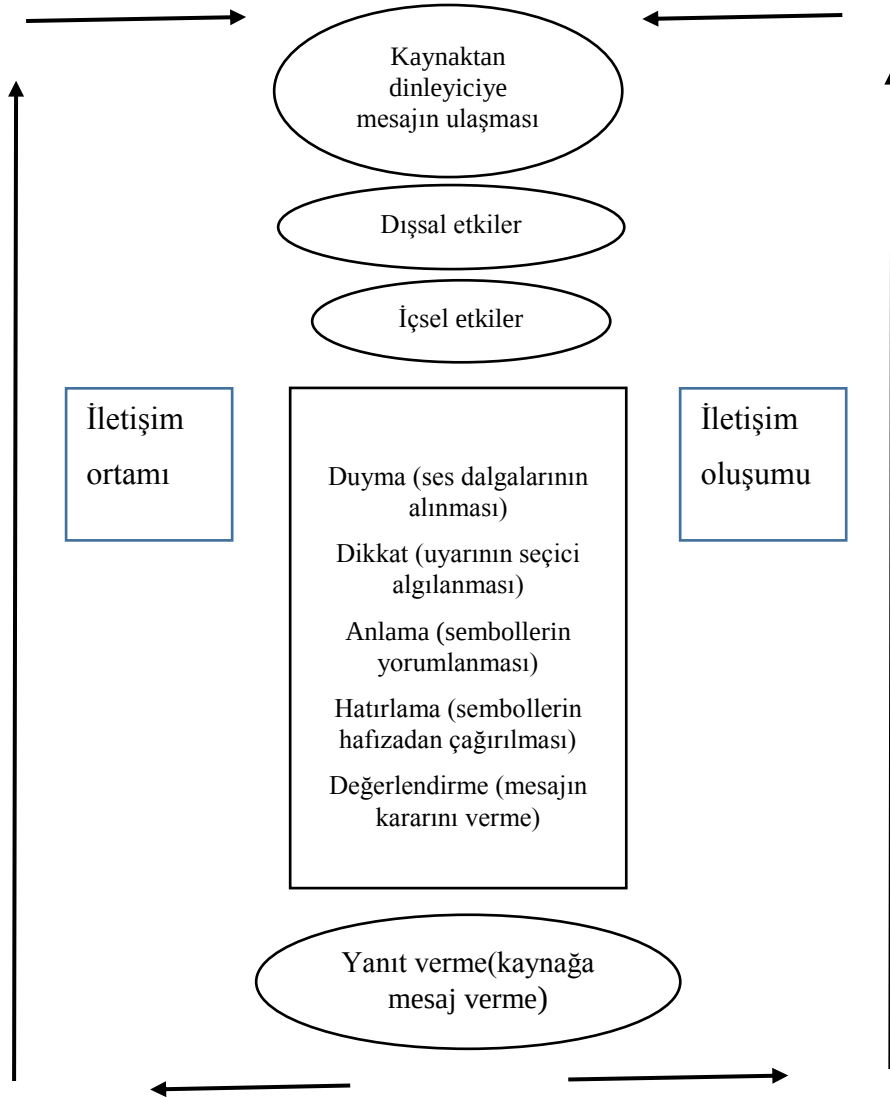
Cihangir-Çankaya'ya (2011) göre iletişim sürecinde karşımızdaki kişiyi ve onun dünyayı nasıl algıladığını anlamak için onu dinlemek gerekir. Olumlu ilişkiler geliştirmede, insanlardan bilgi almada, başkalarını tanımada, anlamada ve onlara yardım etmede en temel öge etkili dinlemedir. Dinleme iletişimin yeterliliğini artırır ve iletişimin başkalarının ihtiyaçlarına göre yönlendirilebilmesini sağlar.

İnsanlar arasında sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için etkili bir iletişime ihtiyaç vardır. İnsanların her devirde en yaygın kullandıkları iletişim aracı dil olmuştur. Dil de dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceriden oluşmaktadır. Bu dil becerileri içerisinde ilk kullanılmaya başlanılan ve en çok kullanılan dinlemedir (Doğan, 2008, s.262).

İletişimin ve öğrenmenin en temel yolu olan dinleme, çocuğun yaşamında yer alan ilk anlama etkinliğidir (Şahin, 2009). Bireyin tüm yaşantısı boyunca en çok ayırdığı faaliyetlerden başında gelen dinleme, ilk öğrenilen beceridir. Etkili bir iletişim oluşmasında doğru dinleme etkinliği çok önemlidir. Günlük yaşamda, yazdıklarımızın beş katı okuduğumuzun dört katı, konuştuğumuzun iki katı dinlediğimizi söyleyen Barın (2002), okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin aslında bir bütün olduğunu belirtmektedir.

Dinlemenin eğitim yoluyla geliştirilebileceğini belirten Cihangir, bu alanda yapılan çalışmaların yetersizliğine dikkat çekmekte ve çok yönlü çalışmalarla etkin dinleme becerisinin geliştirilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (aktaran Epçaçan, 2013).

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında dinlemenin, kişinin kendini gerçekleştirmesi, olumlu ilişkiler içine girmesi ve hayatında başarılı olabilmesi için gerekli olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Altı aşamalı dinleme süreci. Barker'dan aktaran Gürüz, D. & Eğinli, A. (2014). *İletişim becerileri*. İstanbul: Nobel kaynağından alınmıştır.

Anlama becerilerinden biri olan dinleme, insan hayatındaki öğrenmelerin pek çoğunda karşımıza çıkar. Dinlemek, başarının anahtarıdır. İyi bir dinleyici olmadan başarılı olmayı düşünmek zordur. Dinlemek insana yeni ufuklar açar; ayrıca dinleme, öğrenmenin de anahtarıdır (Mackay, 1997, s. 9).

Dinleme Türleri ve Özellikleri

Kaya'ya (2017) göre konuşmacıya ilgi ve özen gösterip, onun sözlü ifadelerine olduğu kadar sözsüz davranışlarına da dikkat etmek, onu yargılamadan, anlamak için dinleyerek, anlaşılan içeriği ve fark edilen duyguları ona tekrar iletmektir.

Tablo 2

Dinleme Türleri

Etkili Dinleme Türleri	Etkisiz Dinleme Türleri
Katılımcı dinleme	Yetersiz dinleme
Edilgin dinleme	Kalıplanmış dinleme
Empatik dinleme	Yüzeysel dinleme
Yargısız ve eleştirel dinleme	Görünüşte dinleme
Derinlemesine dinleme	Seçerek dinleme
Çözümleyici dinleme	Duyguya saplanarak dinleme
Etkin/ aktif dinleme	Savunucu dinleme
Dikkatle dinleme	Tuzak kurucu dinleme
Yorumlayıcı dinleme	

Kaya, A. (2017). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. (10.b.). Ankara: Pegem kaynağından alınmıştır.

Kaya'ya (2017) göre, etkili dinleme türlerine bakıldığında, dinleyen bireylerin tutum ve davranışları ile anlatımcı arasında iletişim kurulduğu söylenebilir. Empatik bir anlayışla, anlatımcıya odaklanmış genel olarak aktif, yorumlayan ve dikkatli bir dinlemedir. Etkisiz dinleme türlerine bakıldığında ise anlatımcı ile dinleyici arasında zor kurulan iletişim vardır. Bazen dinliyor gibi görünen fakat umursamayan dinleyici türüdür. Genel olarak dinleme sürecinde yapılan hatalardan kaynaklıdır.

Anlaşmak için dinlemek gerekmektedir. Dinlemek sadece kulağıma gelen kelimeyi duymak değil, duyulan kelimeye önem vermek anlamına gelmektedir. Etkin dinleme, anlatan kişiye onay vermek, inanmak, güvenmek anlamına gelmemektedir. Dinlemek bağlantı kurmak anlamına gelmektedir. Etkin dinleyiciler, dinlediği oranda geri bildirim gösteren davranışlar sergilemektedirler. Geri bildirimle birlikte iletişim daha tatmin edici bir duruma dönüşmektedir. İyi bir dinleyici olmak için, karşılıklı göz temasının oluşması, tüm dikkatini karşı tarafın söz ve beden dili hareketlerine odaklamak, söz kesmemek, anlatılanı onaylamak ve anlatılmak istenenlerin içeriğinin niyetini doğru algılamak gibi hususlara dikkat etmek gerekmektedir (Eroğlu'ndan aktaran Gül, 2017, s.42).

Kişiler Arası İletişimde Empati Kurabilme

Kişiler arası iletişimde empati ilişkilerim sürekliliği, sağlamlığı ve dinamikliği için en önemli kavramlardan biri olarak görülmektedir denilebilir. Hatta günlük hayatta yanlış

bilinen fakat en sık karşılaşılan kavramlardandır. Çünkü empati davranma biçimi öğretileme olarak bilinmektedir.

Empati sanatta “*emföhlung*” kavramından çıkarsanan, diğör kişinin duygularının farkında olma ve hayali olarak katılmayı ifade eden Eski Yunan kökenli “*empathia*” kavramından gelmiştir (Kaya, 2017).

Empati, iletişim kurduğumuz bireyin duygu ve düşüncelerini anlayarak bu durumu ona aktarmaktır. Bunu en verimli biçimde eyleme dökmenin yöntemi ise bir an için karşımızdaki bireyin ayakkabılarını giymekten geçmektedir. Empati, olaylara onun gözüyle bakıp, onun ne düşünüp ne hissettiğini anlayabilmektir. Kişinin haklı bulunmadığı durumlarda dahi kişinin duygularına ortak olunmadan sadece ne yaşayıp ne hissettiğini anlamaya çalışmaktır. Yargılama veya eleştiri yapılmadan anlaşılan duygu hissettirilmektedir. Eğer, ben olsaydım yerine aynı şekilde davranırdım denilmiyorsa tutum veya davranışının yanlış olduğu anlamını vermektedir (Eroğlu’ndan aktaran Gül, 2017, s. 42-43).

Rogers’a göre “empati, bir kişinin kendisini karşıdakinin yerine koyarak, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletme sürecidir” (aktaran Gür, 2011). Tomanbay ise empatiyi tek kelimeyle “eş duyum” olarak bildirmektedir (aktaran Güdek, 2013).

Davis’e (1983) göre empatinin dört belirleyicisi vardır. Bunlar:

Perspektif alma,

Hayali katılım,

Kişisel gerilim

Empatik ilgidir (aktaran Kaya, 2017).

Perspektif alma, empati kurma becerisinin ilk basamağı olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda kendi bakış açısını diğör kişinin bakış açısına uydurma eğilimidir ve benmerkezci olmayan davranıştır. Perspektif alabilme becerisi yüksek olan kişilerin sempatik eğilimleri ve sosyal yeterlilikleri de yüksektir denilebilir. Ayrıca yaş artışıyla birlikte perspektif alma yeteneğinin de arttığı görülmektedir.

Perspektif alma üç şekilde gerçekleşir:

Algısal perspektif alma; diğör kişinin bakış açısından (fenomolojik alan) durumu algılamaktır. Sosyal perspektif alma; diğör kişinin düşünce ve niyetlerini anlama ve kestirmeyi içerir. Duygusal perspektif alma; diğör kişinin duygularını fark etmeyle ilişkilidir (Kaya, 2017).

Hayali katılım, kitap film ve oyunlarda ki karakterlere hayali olarak kendilerini yerleştirmesi şeklinde tanımlanabilir.

Kişisel gerilim ise, empati yapan bireyin kendini karşıındakinin yerine koyduğunda gerilmesi olarak belirtilebilir.

Tüm bu bilgiler ışığında empatik ilgi olabilmesi için bireylerin birbirini dinlemesi gerekmektedir. Verderber'e göre; soru sorma, açıkça ifade etme, destekleme, yorumlama ve yapıcı eleştiri vererek empatik dinlemenin gerçekteşeceğini belirtmektedir (aktaran Güdek, 2013).

Empati ve Sempati Kavramı

Sempati empatiden daha eski bir kavramdır. Sempati diğeri kişinin hissettiklerinden gelir ve kişinin diğeri kişinin deneyimiyle hareket etmesi söz konusudur (Güdek, 2013, s. 172). Bu bağlamda bireyin çevresiyle arasında olan ilişkilerinde yapmış olduğı empati değıl sempatidir ve birey empatiyi, karşıındakinin yerine kendini koymak olarak tanımlamaktadır. Fakat empati karşıındakinin bakış açısıyla olaya veya duruma bakma ve bu durumu ona söylemedir denilebilir. Bunun aksine sempati ise o anda hissedilen duyguyu bireyin kendisinde de hissetmesidir. Yani bireyin karşıındaki bireye sempati duyması durumudur. Sempati duymak onu savunmak ona yandaş olmakken empati karşıındakinin duygu ve düşünceleri anlamak olarak tanımlanabilir.

Empati de anlamak, sempatide ise anlamış olalım ya da olmayalım, karşıımızdakine hak vermek söz konusudur (Dökmen, 2012).

Empati diğeri kişiyi sıkıntıdan kurtarmak olarak düşünölür. Oysa sempati diğeri kişinin sorununu ya da üzüntüsünü içerir. Sempati de diğeri kişinin sıkıntısını paylaşmak gerekli değıldir. Sempati diğeri olumsuz durumunu anlama ile ilişkiliyken empati kişinin kendi deneyiminden gelmektedir. Sempati bireyde kendi merkezliyen, empati diğeri merkezlidir (Kaya, 2017).

Örneğın,

A: Evine git dediğinde gerçekten çok sinirlendim.

B: Ona kızdın.(empati)

C: İyi yapmışın. Orayı terk ettiğine çok memnun oldum. (aynı fikirde olmak)

D: Sana çok kabalık etti. (sempati) (Kaya, 2017).

Güdek'e (2013) göre empati ve sempati birbirinden ayrı kavramlardır ama yine de bir noktada birbiriyle ilişkili kavramlardır. Sosyal çalışmacının sempati bağı kuvvetliyse, empati becerisi de kuvvetli demektir.

Kişiler Arası İletişimde Kendini Açabilme

İlk insandan bu güne kadarki geçen sürede, insanlar diğer insanlar ile aralarında bağ kurmak istemiş ve bunun için çeşitli yollara başvurmuşlardır. İlk olarak çeşitli seslerle doğayı taklit ederek iletişim kurmuşlar, mağara duvarlarına resimler çizmişlerdir. İnsanlar zamanla gelişerek konuşma dilini ortaya çıkarmıştır. İnsanoğlunun gelişmeye başlaması ile birlikte iletişim de gelişmeye ve değişmeye başlamış yeni iletişim olanakları doğmuştur. Konuşma dilini, yazının icadı izlemiş ve en son kitle iletişim araçlarının bulunması ve teknolojinin gelişmesi ile iletişim günümüzdeki halini almaya başlamıştır (Karadere, 2014, s.1).

Kaya'ya (2017) göre kişiler arası iletişimde kendini açma, kişiler arası iletişimin gelişmesi ve sürekliliği için en önemli davranıştır. Birey kendini bildiği andan itibaren, kendini kanıtlama, sevinçlerini, üzüntülerini, yalnızlığını paylaşma çabası içindedir. Fakat bireyin neyi, nasıl, ne zaman hatta bazen de kime açacağını bilmemesinde kaynaklara sorunlar olmaktadır. Bu yüzden bireyin kendini doğru açabilmesi çok önemlidir.

Kendini açma Yalom'a (1992) göre, kişinin yaşamındaki geçmiş ve güncel olayları, fantezi veya rüya malzemesinin geleceğe ilişkin umutlarını, diğer kişilere karşı duygularını açığa vurmasıdır.

Jourard'a göre kendini açma davranışı kişinin düşündüklerinin, hissettiklerinin ve isteklerinin dolaysız bir şekilde iletilmesi, bireyin kendini karşısındakine tanıtması yönünde atılmış en etkili adımdır (aktaran Kaya, 2017).

Kendini açma; kişinin kendi hakkında diğer insanlardan gizlediği bilgileri başkalarıyla paylaştığı; kendini, duygu ve gereksinimleriyle ilgili bildiklerini bir başka kişiye sözel olarak aktardığı bir iletişim sürecidir (Kaya, 2017, s.136).

Kuiper'e göre kendini açma, kişinin kendi iç dünyasında olup bitenleri eyleme dökmesini, başarılı biçimde diğerleriyle kontak kurmasını ve durum ve şartlar dahilinde kendini düzenlemesini sağlamaktadır. Miller ve Knapp'a göre kendini açma terimi; içinde yaşadıklarını, mizacı, geçmiş deneyimleri ve uzun vadede planları kapsayan, kişinin kendisiyle ilgili verileri paylaşması olarak ifade edilmektedir. Canary ve Cody'e göre ise, kişinin kendisiyle iletişimi kendini açmanın farklı formlarından biri olarak belirtilmektedir. Kendini açma kişilerarası iletişimlerde samimi bağların ilerlemesinde en önemli faktördür. Kişilerin kendilerini açma düzeyleri iletişim kurdukları kişilerin arkadaş, aile, iş ilişkisi veya yabancı olmasına bağlı olarak artmakta veya azalmaktadır. Özel bir konuda kendini açma davranışı bireyi karşı tarafa daha yakın bir duyguyla yaklaşmasını sağlamaktadır. Çünkü kendini açan birey alıcıya güvendiğini ve alıcının tepkisinin önem arz ettiğini ve değerli olduğunu sözel olarak dile getirmese bile bu anlamı ifade etmektedirler. Kendi hakkında özel olan bilgileri iletişim kurduğu kişilerle paylaşan kişiler, kendilerini etrafındakilere açmayanlara oranla etrafındaki kişiler üzerinde daha olumlu ve güvenilir izlenim oluşturmaktadırlar (Gündoğdu'dan aktaran Gül, 2017, s. 43-44).

Bu bilgiler ışığında birey kendini rahatça açabiliyorsa önceki hayatında başarılı olmuştur ve mutludur, kendini rahatça açamıyorsa önceki hayatında çok başarılı olamamış olabilir. Bunlara ek olarak bireyin, uzun süredir tanıdığı birine kendiyle ilgili paylaştığı bilgi ile kısa süredir tanıdığı biriyle paylaştığı bilgi aynı değildir, kendini sözlü, sözsüz ya da yazarak açabilir.

Kaya'ya (2017) göre kendini açmanın iki türü vardır. Bunlardan ilki kendini açmanın “geçmiş türüdür”. Adından da anlaşılacağı gibi, kendini açmanın geçmiş türü, geçmişte yaşanmış ve bitmiş bir olay, durum, konu hakkında bireylerin yorum yapmasıdır. Geçmişte yaşandığı için bireyler arasında ki bağ çok yakın değildir. Örneğin, yaşlı bir insanın ben gençken diye söze başlaması. Kendini açmanın ikinci türü ise “hikâye türüdür”. Hikâye türü şimdiki zamanda ve günlük yaşantımızda yaşanan duygular hakkında açılmasıdır. Böylece bireyler arasında tek taraflı paylaşım olmayacaktır ve arada bir bağ kurulacaktır.

Kaya'ya (2017) göre kendi açmanın üç niteliği vardır. Gelişigüzel kendini açma, teşhircilik ve uygun kendini açmadır. Örneğin, yeni bir ortama giren birey, yeni tanıdığı kişilere hemen kendiyle ilgili ya da değil, konuşacağı sözcükleri seçmeden, uygunsuz davranıyorsa bu gelişigüzel kendini açmadır. Bunun daha ileri aşaması teşhirciliktir. Bireyin kendini uygun yerde ve zamanda, uygun şekilde açması ise uygun kendini açmadır. Uygun kendini açan insanların ilişkileri karşılıklı, sağlıklı ve uzun soluklu olmaktadır.

Kaya'ya (2017) göre kendini açmanın beş işlevi vardır. Bunlar;

1. Anlatım: Kendini açma bilinçdışına itilen olayların bilinç yüzeyine çıkarılmasına, uygun bir boşaltım yolu olarak bunlardan arınılmasını (katarsis) veya duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini sağlar.
2. Benlikte içsel açıklık: Kendini açma, kişinin, inanç ve görüşleri hakkında konuşurken kendi durumunu açıklıkla kavrayabilmesini, kendi inanç ve görüşlerine ilişkin duygu ve düşüncelerini fark edebilmesini sağlar.
3. Sosyal onay: Kendini açma sürecinde bireyin sosyal onay görüp görmemesi ve diğer insanlardan olumlu- olumsuz geri bildirimle alması kendi ben kavramını daha doğru saptamasını veya değiştirmesini sağlar.
4. İlişki gelişimi: Kendini açma yakın bir ilişkinin şekillenmesinde önemli bir araçtır. Kişisel bilgiler bireyin kendilerini açmalarıyla paylaşıldıkça ilişkilerin gelişmesi sağlanır.

5. Sosyal kontrol: Uygun kendini açma sosyal kontrol yoluyla bireylerin gizli ve özel yönlerinin paylaşılmasına kriterler getirilerek gizliliğin ve özelliğin korunmasını, başkalarına aktarılan kişisel bilgilerin riskinin azalmasını sağlar.

Tablo 3

Kendini Açmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Olumlu özellikleri	Olumsuz özellikleri
Kendini bilmek	Kişisel riskler
Kişi kendisi hakkında yeni bir bakış açısı kazanır.	Kendini açan kişinin duygu ve düşünceleri en yakınları tarafından kabul edilmeyebilir.
Kendi davranışlarını daha iyi anlar.	Kişi yakın çevresinden onay almayabilir.
Kendini daha bilinçli değerlendirir.	
Kendini kabul eder.	
Etkili ilişkiler- iletişim	İlişkisel riskler
Karşılıklı anlayış gelişir.	Kişiler arası bilgiler sansürlenmeden paylaşıldığı için güven azalabilir.
Yakın ilişkilerin daha uzun süreli ve doyumlu olması sağlanır.	Karşılıklı fedakârlık azalabilir.
Anlamlı ilişkiler geliştirir.	Romantik ilişkilerdeki gizemlilik azalabilir.
	Profesyonel riskler
Psikolojik sağlık	Kişilerin politik ya da dini görüşlerini açıklaması problemlere yol açabilir.
Kişileri yalnızlıktan ve sessizlikten kurtarır.	İş ortamında kişinin endişeler yaşamasına neden olabilir.
Psikolojik travmaların etkisini azaltır.	Sağlık problemleri gibi önemli konuları çok kişinin öğrenmesi nedeni ile ilişkiler bozulabilir.
Kişilerin yaşamdan zevk almasını sağlar.	

Devito'dan aktaran Gürüz, D. & Eğinli, A. (2014). *İletişim Becerileri*. İstanbul: Nobel kaynağından alınmıştır.

Kişiler Arası İletişimde Güvengenlik

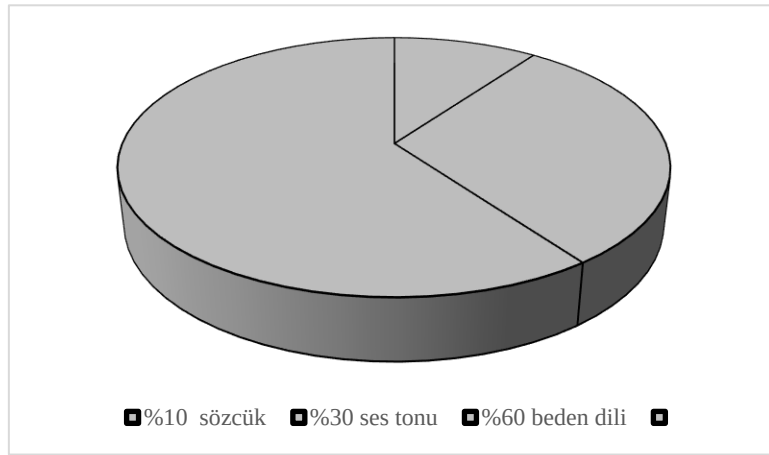
Güdek (2013) güvengenlikte, kişiler arası iletişimde kişilerin her birinin eşit derecede durduğunu, karşılıklı değerliliği ve saygıyı içine aldığını belirtmektedir. Araştırmalar güvengen davranışta temel mesajın: düşündüğüm şudur. Hissettiğim şey budur. Durum bu şekilde olabilir. Şeklinde mesajlarla sağlanır. Bu mesajlar sayesinde karşı birey kendini aşağılanmış, küçük görülmüş hissetmez. Sessiz, utangaç, içine dönük, fikirlerini açıkça ifade edemeyen ve sosyal kaygısı yüksek bireylerin Güvengenlik eğitimine ihtiyacı vardır.

Kişiler Arası İletişimde Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim sözlü iletişimin dışında kalan tüm iletişim öğelerini kapsayan iletişim şeklidir. Sözsüz iletişimin kapsamına, dokunma, ses tonu, bedensel hareket ifade tarzları, mimikler ve yüz ifadeleri, göz temasları vb. girmektedir. Sözel olmayan öğeler, sözlü iletişimi pekiştirmekte, evetlerin, hayırların yerini almaktadır (Güdek, 2013).

Bireyler farkında olmadan hiçbir şey söylemediklerini düşünseler de baştan aşağıya görüntüleri onlar adına konuşabilir. Toplumsal yaşamda insanları daha iyi anlayabilmek için, sözsüz iletişime duyarlılık kazanmak gerekir. Sözsüz iletişim, insanları söylemedikleriyle anlamayı öğretir (Gökçe'den aktaran, Çalapkulu, 2015, s. 44).

Zıllıoğlu ve Yüksel (1996) yüz yüze iletişimde anlamlarda sözcüklerin %10, ses tonunun %30, beden dilinin de %60 oranında etkili olduğunu kanıtlamıştır (s.62).

Şekil 4. Yüz yüze iletişimde ses tonu, sözcük, beden dili. Zıllıoğlu, M. & Yüksel, A. (1996). *İletişim bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi kaynağından alınmıştır.

Sözsüz iletişimde konuşma ve yazı olmadan da insanlar birbirleriyle iletişim kurabilirler. Bu iletişim biçiminde söylenenler değil yapılanlar önem kazanır. Sözsüz iletişimde “Yüz ve beden” hareketlerinin önemi büyüktür. Sözsüz iletişimde mesajlar jest, mimik ve beden duruşu gibi unsurlarla gönderilir. Yüz ve beden ifadeleri de kasıtlı ve kasıtsız yapılır. Yüz ve beden ifadelerinin içerdikleri anlam ve mesajlar kültürden kültüre farklılık gösterebilir (Özbey, 2011, s.10).

Beden dili, jest ve mimikler sözsüz iletişimde en önemli faktörlerdendir denilebilir. Örneğin, bireyin yüz ifadesinden, sinirli mi, neşeli mi, üzgün mü olduğu anlanır. Köknel'e (1997) göre sözsüz iletişimin en önemli bölümünü, iletişimde bulunan insanların doğal, fiziksel ortamdaki yakınlığı (proximity) ve yönelmesi (orientation) oluşturur.

Sözsüz iletişim en önemli niteliklerinden biri sözlü iletişimi desteklemesidir, diğer bir niteliği de birçok mesajlar etkili bir biçimde aktarılabilir. Gerek sözlü gerekse sözsüz iletişim zamanla değişime uğrayabilir (Özbey, 2011, s.11).

Sözsüz İletişimin Unsurları

Kaya (2017), sözsüz iletişim unsurlarını; beden duruşu, yüz ifadeleri, göz teması, dokunma, giysiler, ses tonu, jestler el ve kol hareketleri olarak sınıflandırmıştır. Beden duruşu sözsüz iletişimi en çok etkileyen kavramlardandır. Bireyde dikkatin devam edip etmediği ile ilgili karşı tarafa bilgi verir ve geri dönüt yapılmasını sağlar. Ses tonu ise bunu destekler. Sesin tonu, hızı iletişim sürecini etkiler. Ses tonu yüz ifadeleriyle bir bütündür. Duyguları, düşünceleri yansıtmaması nedeni ile yüz ifadesi bireyin en önemli iletişim yeridir denilebilir. Bu bağlamda bireylerin yüz ifadeleri kullandıkları kelimelerden daha önemli olabilir ve göz teması, kişiler arası iletişimde duyguların, düşüncelerin birbirine aktarımları açısından çok önemlidir denilebilir. Ayrıca duygusal iletişimi sağladığı görülmektedir. Yani giysilere bakıldığında, bireyin kıyafetleri, takıları, makyajı ve bireye ait materyallerdir ve bunlar kurulacak olan iletişimin niteliğini etkilediği görülmektedir.

Sözsüz iletişim toplumsal yaşamda insanın kazandığı ve kendine mal ettiği kişilik özelliklerini ve kendini kendine ve ilişkide bulunduğu diğer insanlara ifade stilinin bir parçasıdır. Bunları yaparken kişi kişilik özellikleri ve ifade tarzıyla kendini ve diğerlerini yönetir, kendine yönlendirir, kendini ve diğerlerini kontrol eder; diğerlerinin hareketlerine dikkat eder; böylece kendini ilişki bağlamında ayarlar ve amaç gerçekleştirme, imaj koruma ve ilişki yürütmeyi sağlar (Erdoğan'dan aktaran Çalapkulu, 2015, s.46).

Jest el ve kol hareketleri, Cüceloğlu'na (1997) göre duyguların en güzel belirtileridir. Dokunmaya bakıldığında sevgiye dayalı fiziksel temas bireyde fiziksel bir iyileştirme etkisi yapar. Beden bireyin en önemli alanıdır ve bu yüzden de dokunmanın birey için rahatsızlık oluşturmayacak şekilde olması gerekir.

Kişiler Arası Mesafeler

Kişilerarası mesafeler dört başlık altında incelenir;

Güdek'e (2013) göre, yakın ilişki alanı: otuz ve otuz beş santimlik yakınlıkta olan alandır. Yakın arkadaşlar ve aileden oluşur. Kişisel ilişki alanı: kırk ve seksen santim arasında değişir. Rahat iletişim kurmak için gereklidir. Sosyal ilişki alanı: seksen santim ile iki metre

arasında değişir. İş adamları, satıcılar vb. kullandıkları alandır. Halka açık ilişki alanı ise iki metreden başlar ve birbirini tanımayan bireylerin bir arada bulunduğu alandır.

İnsan ilişkilerinde kişilerin birbirleriyle olan fiziksel mesafeleri büyük önem taşımaktadır. Her şeyden önce kişinin diğerleriyle olan fiziki mesafesi, ilişkilerin boyutları hakkında bilgi vermektedir. Dolayısıyla bir kişinin diğer bireylere yakın ya da uzak durması, ilişkilerin boyutunu yansıtmayı ağıısından da önem taşımaktadır. Birey karşıdaki kiři hakkında beslediği duygu ve dūřüncelere göre fiziki mesafesini ayarlamaktadır. Burada birey, tanıdığı ve sevdiği kişiyle daha yakın fiziksel temas sağlarken, tanımadığı ve sevmediği kişiyle daha uzak bir fiziksel temasta bulunacaktır (Çalapkulu, 2015, s.45).

Kişiler Arası İletişimde Çatışma ve Çatışma Çözme

Çatışma günlük yaşamın doğal parçasıdır denilebilir. Deutsch'a göre çatışma birbirine uymayan etkinliklerin sonucunda oluşur. Çatışma, psikolojik ve fizyolojik gereksinimlerin karşılanmaması, önceliklerin farklı olması ve kaynakların sınırlı olmasından kaynaklanır. Çatışma çözme ise uzlaşma ya da uzlaşma sürecidir. Kişiler arası iletişimde çatışmalar; Aktif çatışma, pasif çatışma, varoluş çatışması, tümnden reddetme, önyargılı çatışma, yoğunluk çatışması, kısmi algılama çatışması ve alıkoyma çatışması şeklindeyir. Çatışma çözmenin yollarına bakıldığında; müzakere, arabuluculuk, hakemlik ve cezalandırmadır (aktaran Kaya, 2017).

Kişiler Arası İletişimde Konuşma Becerisi

İletişim; karşıdaki kişiye ileti sunma, iletileri anlamlandırma ve iletilere tepkide bulunmadır. İletiler, değişik yollarla ulaştırılmakta olup en çok kullanılan ileti sunma biçimleri de yazılı ve sözlü iletişimdir (Kaya, 2017, s. 324).

Konuşma, dille gerçekteşen bir bildirişme hadisesidir diyen Kaya'ya (2017) göre iletişimin temelini konuşma oluşurmaktadır. Dil edinim sürecinde dinleme ile kazanılan ses kullanma ve kelime edinimi sürecinin ardından konuşma gerçekteşmektedir. Ana diline sahip her birey, bu aşamalardan sonra iletilerini iletmek için konuşmayı bir araç olarak kullanmaktadır.

Kaya'ya (2017) göre herkesin söyleyecek sözü vardır. Ancak içeriği ne kadar zengin olursa olsun söz iyi anlatılmazsa gereken etkiyi yaratmaz. Tek düze bir konuşma izleyicinin dikkatini dağıtır ve onu sıkıntıya sokar. Canlı ve renkli olmayan konuşmalar dikkat çekmez.

Doğru ve Etkili Konuşmanın Özellikleri

Kaya (2017) konuşmayı bir süreç olarak değerlendirip, iyi bir konuşmacının fiziksel ve zihinsel unsurlarını dikkate alarak Türkçenin özelliklerinin idrakinde, dilin kurallarına uygun konuşması gerektiğini vurgular. Ayrıca Türkçenin genel kurallarına da riayet edilmesi gerektiğini dile getirir. O'na göre doğru ve etkili konuşmak için; etiketlemelerden sakınmak, göz teması kurmak, açık ve amaca uygun konuşma gerekir. Ayrıca dikkati toplaması, hedef kitleye de uygun olması gerektiğini vurgular.

Sanat, Sanatçı ve Sanat Eseri Nedir?

Sanat insanlığın ilk döneminden günümüze kadar gelen en önemli olgudur denilebilir. Çünkü yazıdan daha önce kullanılmış olması ve sanatı aslında ilkel dönemde herkesin anladığı görülmektedir. İnsanların ilk dönemi olan ilkel dönemde ki sanat anlayışıyla günümüzde ki sanat anlayışı farklılık gösterir. Bilindiği gibi İlkel dönemde sanat güzeli ve estetiği değil topluma olan mesajı önemser. İlkel dönem insanları, inançları, toplumsal yapıları boyutunda; av törenleri, hayvanlar, dini törenler, kutlamalar vs. mağara duvarlarına çizip, taşlara şekil vererek, bir tür sanat icra edilirdi. Tüm yapılan bu faaliyetler hayatta kalma çabalarını yansıtır. Sanatçı olgusu ise, ilkel dönemin bilge kişisi olabileceği gibi, din adamı da sanatçı sayılabilir. Bu bağlamda ilkel dönem insanlarında tam olarak sanat olgusundan bahsedilemez. Hangi dönem olursa olsun sanat doğadaki diğer canlılarla etkileşiminde farklılıkları ortaya çıkarır ve insanı sosyal kılar.

Sanat; insanın iç dünyasında gelişen belli çeşitten birtakım duyguları dış dünyada elle tutulur, gözle görünür şekilde ifadelendirme ihtiyacının ürünüdür. Birey, nasıl, duymaya ve düşünmeye başladığı andan itibaren kelimenin gerçek anlamıyla hayata girmiş olursa, insanlık da, duygularını ve düşüncelerini sesler, çizgiler ve renkler yardımı ile canlı ve cansız semboller halinde şekillendirmeye başladığı andan itibaren gerçekten tarih sahnesine girmiş olur (Akverdi'den aktaran Çetin 2005, s.8).

Ünlü sanat tarihçisi Herbert Read'e göre sanatın en basit kullanılan tanımı, hoşça giden biçimler yaratma çabasıdır (S. Buyurgan & Buyurgan, 2012, s.2).

Sanat yapmak, sanatı anlamak, sanata ilgi duymak, insan doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. Keşfedilecek bir dünya yaratmanın bir yoludur (Artut, 2010, s.3).

Yaşamın içinden çıkan bir insan etkinliği olarak sanatın insanlıkla yaşıt olduğu söylenebilir. Genel olarak her hangi bir etkinliğin ya da bir işin yapılmasıyla ilgili yöntemlerin, bilgilerin ve kuralların tümüne birden sanat denir. Sanatsal etkinliği, bazı düşüncelerin, amaçların, duyguların, durumların ya da olayların, deneyimlerden yararlanarak, beceri ve düşgücü

kullanılarak ifade edilmesine ya da başkalarına iletilmesine yönelik yaratıcı bir insan etkinliği diye de tanımlanabilir (Bozkurt, 1995, s. 15).

Sanat bir insan işi, bir insan yaratması olarak, yine insanın kendini ifade etme yollarından biridir (Mülayim, 1994, s.17).

Sanat, yalnız duygulara yönelik uyarılarla hazlardan oluşur; birçokları için insan ruhunun içinde yaşadığı dünyayı kendine göre aydınlattığı bir dildir. Bazıları için sanat edinilen yaşantılarla bütün bir hayat görüşünün, duyuları baştan çıkaran duyguları harekete geçiren bir ifade aracıdır (Edman, 1977, s.18).

İlhan-Çakır (2000) sanatı, insana özgü duyguların, düşüncelerin türlü araç ve gereçlerle anlatımı, dışa vurumu şeklinde tanımlar. Ayrıca güzellikler sanatla yaratılır, yaşamı yüceltmek, daha anlamlı kılmak sanatla olanaklıdır ve sanat insana yaşamının her kesiminde güç ve zevk verebilir şeklinde sanatın insan hayatında ki yerini ve önemini belirtir.

Bozkurt (1995) sanatı, insanın gerçekliği aşması ya da kendine özgü başka bir gerçeklik yaratması şeklinde tanımlamaktadır.

Hegel ise, “Sanat insan aklının somut bir yansımasıdır. Sanat doğayı taklit etmemelidir. Sanatın güzelliği doğadakinden üstündür. Kant’a göre sanatın tek amacı kendisidir. Sanat “sanat” içindir. Marks’a göre ise sanat toplumsaldır. İnsan ve doğanın etkileşimi sonucudur” der (Arabacı, 2006, s.2).

Nietzsche’ye göre; sanat eserleri uygarlıkların kültürlerini sonraki nesillere aktarır (Arabacı, 2006, s, 3).

Sanat, "İnsandaki estetik yanın irdelenmesi, algılanması, duyumsanması, sorgulanması ve insan nesne arasındaki güzele varma çabasıdır" biçiminde tanımlanabilir. Sanat toplumsal değişimleri kolaylaştırır; bireylerin anlama, düşünme, algılama, yetilerini açık tutar, duygusal yanlarını harekete geçirir. Sanat aynı zamanda evrensel bir dildir (Demir’den aktaran İlhan-Çakır, 2000, s. 69).

Sanat; bireyin ve toplumun yaşamışlığını, duygu ve düşüncelerini, değerlerini, kültürünü, kimliğini, yaşam şekillerini bir nevi hayatının özetini anlatan etkinliktir denilebilir. Her sanat yapıtı onun yaratıcısına özgüdür ve sanatın bu özelliği de, sanatçının kişilik özellikleri hakkında az çok bireye bilgi verir. Örneğin Rembrandt ve Van Gogh’un fırça darbeleri, ışık-gölge etkileri arasındaki farklar bireye sanatın özgünlüğünü göstermektedir. Bu bağlamda sanatın ayırt edici özelliğinin yanı sıra yaratıcılığı da görülmektedir.

Orhan Veli'nin yazdığı bir şiirde kelimeler artık sözlükteki, Michelangelo'nun Musa heykelinde mermer artık soğuk bir taş parçası değildir; anlamlandırılmış, duygu yüklenmiş ve önem kazanmıştır. Bu bağlamda duygu ve düşünce arasındaki karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı kendine özgü araçlar yoluyla vurgulayan sanatın ve onun eğitiminin önemini belirtmek yerinde olur (Bilgin-Kara, 2010, s.6)

Sanat eseri sanatçının duygu ve düşüncelerinin, yaratıcılık ve estetik yaklaşım ile birleşimi sonucu ortaya çıkan üründür (Arabacı, 2006, s.3).

Yılmaz (2010), sanatın bir anlatım aracı olduğunu belirtip, anlatılmak, ifade edilmek istenenin; maddeyle, ses ve sözlerle hareketlerle biçim kazandığını ve böylece bir heykelin taş yığını olmaktan, bir şiirin ise sözler yığını olmaktan çıkarken, sanatın kendine özgü dünyasında anlam kazandığını belirtir.

Keser-Cihaner (2014) sanat hakkında “Sanat kavramı tek başına birçok alanı, akımı, tanımı, anlatım yollarını ve yöntemlerini içerirken; müzeleri, sergi salonlarını, üreticileri ve izleyicileri kapsayan çok geniş bir boyutu ile de etkin bir sosyal yapı unsuru” diyerek tanımlamıştır.

Marx, sanat için “insanın kendine verebileceği en yüksek sevinçtir, demişti. İnsanın kendini her gün daha üst düzeyde yeniden yaratmasının, tümel insana doğru gelişiminde bütün engelleri aşma, kendini en üst düzeyde gerçekleştirmesinin verdiği sevinç” ifadesini kullanmıştır (Doğan'dan aktaran Ekici, 2011, s.6).

Gombrich, Sanatın Öyküsü adlı kitabında sanatı şöyle tanımlamaktadır: “Sanat adı verilen şey yoktur aslında, yalnızca sanatçılar vardır; yani bir zamanlar renkli topraklarda bir mağaranın duvarına becerebildiklerince bizon resimleri çiziktiren, bugüne boya satın alıp reklam afişleri yapan ve yüzyıllardan beri daha birçok şeyler üreten insanlar. Tüm bu etkinlikleri sanat diye tanımlamakta hiçbir sakınca yok, yeter ki bu sözcüğün yer ve zamana göre birbirinden değişik anlamlara gelebileceği unutulmasın ve Sanat'ın var olmadığının bilincinde olunsun” (Gombrich'ten aktaran Tuzlak, 2004, s.12)

Sanat zorlamayla olmaz ve zorla öğretilmez. Tolstoy'un da dediği gibi sanat gönülle öğrenilir. Sanat insanın içinden kaynak olarak gelir (Akdoğan, 2001, s. 217).

Sanatçının eğitimi ve yetiştirilmesi Bağlı bulunduğu topluma göre değişmektedir. Genellikle sanatçılar, sanatı ailelerin çocuklarından olmaktadır. Baba sanatçı, işini sürdürmesi için, oğlunu ya da yeğenini seçer: ona araçların kullanılışını ve sanatının sırlarını öğretir. Böylece sanatın sırlarının başkaları tarafından öğrenmiş olmasını önlemiş olur... Kimi zaman da sanatçı olarak seçilen ve bu amaçla yetiştirilen kimselerin daha küçükken, hatta doğarken bir takım büyüsel özellikler göstermiş olmasına dikkat edilir. Örneğin, Yeni Gine'deki Mundugumorlar da göbek bağları boyunlarına dolanmış olarak doğan çocukların sanatçı olacağına inanılır ve bu çocukların tüm bu tehlikelere karşı bağlılığı olduğu kabul edilirdi. (Örnek, 2000, s.159)

Buradan anlaşılacağı üzere sanatçı usta çırak ya da babadan oğula geçen sistemle ve taklit yoluyla gerçekleşmekteydi. Bu bağlamda da her sanatçı sanatına az çok dönemini yansıtır, geçmiş ile gelecek arasında bağ kurar. Hayatını sanatla anlamlandırır. Tüm bunların sonucunda sanat, bir düzen, bir bakış açıdır denilebilir. Sanatçı denildiğinde de düzenli ve

disiplinli, düşünebilen, düşündüğünü açıkça ifade edebilen, toplumu anlayabilen ve farklı bakış açıları olan birey akla gelir.

1-Sanatçı kendi alıcısını kendi yaratandır. Yani, belli şeyleri algılayabilecek kimselere seslendiği düşüncesinden hareketle eser verir.

2-Bir eserin yansıttığı dünya, o eserin ne denli gerçekçi olursa olsun yine de düşünsel bir dünyadır. Çünkü gerçekçilik de bir sürü görsel ideolojiden yalnızca bir tanesidir. Yani sanatçı öyle bir kişidir ki kendine özgü bir bakışla çevresine bakar ve bu bakışı yaratan bir fikrin, bir savın ya sahibi ya da yandaşı olur.

3-Matisse'e göre sanatçı, sadece, duygularını başarıyla yansıtmakla yetinmemeli aynı zamanda izleyicisine (suje) de geçirebilmelidir. O halde sanatın iç görüşü yalnızca belli bir duyguyu ya da duyguları o sanat eseri ile teke tek ilişki kuran suje"ye de aşılması, onun haz, hoşlanma ya da zevk alma duygularında bir değişme, bir gelişme sağlamasıdır.

4-Sanatçı, alanının tekniklerini özümsemiş, özümlediğinin de ötesine geçmiş olduğu varsayılan kişi olmalıdır. Sanatçının az ya da çok yaratıcı bir kişiliği vardır, yaratıcı bir niteliği bulunmaktadır. Onun hem özgürlüğü hem de özgünlüğü buradan gelir.

5-Sanatçı, tüm engellere, engellemelere karşın, konusunu, tekniğini, sabrıyla, kendi iradesiyle, kendi duygularının dilediği yönde bulur, ayıklar ve yine özgürce yorumlar.

6-Sanatçı, yaşadığı dünyanın bilincinde olan, bu bilinci kullanabilen kişidir.

7-Sanatçı, sanatı bütün olarak kavrayabilen, onun her alanında geçerli ve yeterli edinim sahibi olan, fakat sanat dünyasına yetenekleri arasında dilediği bir yanından değil aynı zamanda tarihe, tarihin kendi akışını betimlemek için salt ürün vermek için giren kişidir.

8-Sanatçı bu dünyada sadece bir defalık empirik deneyimlerin insanıdır. O, Herakleitos" un nehrinde bir kez bile yıkanmayandır (Samsun, 2008, s.6-7).

Sanat eseri uzun zaman alan olgunlaşma sürecidir. Bireye yeni ve kalıcı bir mesaj vermek için önemlidir. Sanat insanların görebildiği kadardır. Yani yaşayabildikleri değerleri, anları görebildikleri kadardır. Ayrıca tarih, felsefe, psikoloji, sosyoloji, estetik gibi bilim dallarıyla da etkileşim içindedir.

Tarihsel anlamda sanat kavramının tartışılması 19. yüzyılın sonlarında gündeme gelmiştir. O zamana kadar, bilimsel teorilerde olduğu gibi sanatın sınırlandırılmış kesin bir tanımını yapmak olası değildir (Tuzlak, 2004, s.11).

Sanat'ın gerekliliğini; "sanat ne için vardır?" sorusunun yanıtları içerisinde görebiliriz.

Sanat, insanlar arasında iletişimin bir nedeni olarak vardır.

Sanat, duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren, ifade içgüdüsünün iç çatışmasının bir yansıması olarak vardır.

Sanat, insanlığa yaşama gücü vermek için vardır.

Sanat, insanın manevi yönünün içinde yaşayıp geliştiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan bir uğraşı alanı yaratmak için vardır.

Sanat, insanın kendi insanlığını tanıması için vardır.

Sanat, insanın yaşama bakışını etkileyip duyularını çelen, duyularına devinim kazandıran bir araç işlevi görmek için vardır.

Sanat, insan yaşamının dengelerini sağlamak için vardır." (Artut'tan aktaran Ekici, 2011, s.12).

Sanat, insanın yaşadığı her yerde var olan ve var olmaya devam edecek bir olgudur. Sanatla uğraşan, sanat eğitimi alan bireylerin hayatında daha duygulu, olgun, özgür, düzenli, empati duygusu güçlü, problem çözme becerisi yüksektir.

Sanat eseri, sanatçının kendi yaratıcı gücü, yeteneği ve coşkusunun oluşturduğu estetik objedir. Doğa kendi başına güzel değildir. Nesneler dünyası tinsellikten yoksun, bir madde dünyasıdır. Yaratma olayı, sanatçının algıladığı maddi varlığa duygu, düşünce ve hayal gücünü katması olayıdır. Bir sanat eseri, sanatçının kendinden kattığı değerlerle anlam kazanır. Maddi varlığı böyle tinselleştirmek, maddeye biçim vermek demektir. Biçim kazanmış, tinsellik kazanmış maddi varlık artık maddi varlık olmaktan çıkar ve bir sanat eseri olur. Ölümlü olan madde, tinselleşince, biçim alıp bir sanat eseri haline gelince, ölümsüzleşir. Sanat eseri bir kere oluşan bir üründür. Bu nedenle sanat eseri özgündür, ikinci örneği yoktur (Sevin, t.y.).

Ulu önderimiz Atatürk'ün “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından bir kesilmiş demektir.” sözüyle aslında sanatın değeri ve sanatın toplum için önemini ortadır.

Sanat Eğitimi

San'a (2003) göre 20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı, kapsamsal ve genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımladığını vurgulamıştır.

Çetin'e (2005) göre sanat eğitimi bireye gereklidir ve yaşamda da önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi; bireyseldir. Sanat bireyin yaratıcı gücünü eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılanmasını temellendirmek için gereklidir. Sanat; bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği yapabilmeyi, doğruyu ifade edip seçebilmeyi, bir işi başlayıp bitirme sevincini tatmayı, paylaşmayı, öğrenme isteğinin artmasını ve üretken olmayı sağladığı için önemli ve gereklidir.

Özdemir, Özdemir-Güzel, Kadak ve Nasıroğlu (2012) yaptıkları çalışma da kişiliğin, bireyi başkalarından ayıran doğuştan gelip sonradan da kazanılan özelliklerin bütünü olarak tanımlamaktadır.

Sanat eğitimi denildiğinde sadece görsel alandaki eğitim değil, tüm ifade tarzlarını kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır. Bilinç, zekâ, yargılama ve usa vurma güçlerinin aslında zekâyâ dayalı tüm duyuların ve duyguların eğitimidir. Bireyin nesnel dünyadan edindiği algılar ve bunlara ait imgeler yanında içten gelen ve herkeste bulunan imgelerle, alt-bilinçte oluşan imgeler bulunur. Bunlar da bir tür anlatım biçimi, dili olup, sanat etkinliğinin temel öğelerindendir ve bunlar da eğitilebilirler. Eğitimin genel amacı, her bireyde kişiliğin gelişmesine yardımcı olmaktır. Bunu gerçekleştirmek için de sanat eğitimi-estetik eğitim şarttır (Çellek'ten aktaran Bilgin, 2010, s.6).

Deneyimleri faydalı veriler haline getiren, yaşamı kolaylaştıran, geçmişle geleceği birbirine bağlayan ve bu düzlemde bireyin hayatını kolaylaştıran eğitim; “bireyin davranışında, kendi

yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Başaran’dan aktaran Ekici, 2011, s.23).

Sanat eğitiminin amacı; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmesini sağlamak, yaratıcılığını geliştirmektir. Sanat eğitimi; gençlere, estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir (Hausman’dan aktaran Çetin, 2005, s. 1).

Sanat eğitimi çağdaş eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Çünkü bireyde estetik beğeni ancak sanat eğitimi yoluyla gerçekleştirilebilir. Çağdaş insanın yaşamında sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevleri vardır. Bunları kısaca şu şekilde tanımlayabiliriz. Sanatın bireysel işlevi: Bireyin sağlıklı ve başarılı, dengeli ve doyumlu, duyarlı ve mutlu olması için davranışları üzerinde belirli izler bırakan estetik uyarılma ve tepkide bulunma, yorumlama ve yaratma biçimlerini kapsar. Sanatın toplumsal işlevi: Bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında sanatın oynadığı rolleri kapsar. Sanatın kültürel işlevi: Toplumsal kültürü arttırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürlerarası ilişkileri 75 çeşitlendirip zenginleştirici, güçlendirip pekiştirici, sanatsal birikimi ve etkinlikleri kapsar. Sanatın ekonomik işlevi: Sanat alanında sanatsal karakter korunmakla birlikte gittikçe belirginleşen arz ve talep ilişkisinin ağır bastığı, ön plana çıktığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar. Sanatın eğitimsel işlevi: Sanatın bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin düzenli, etkili ve verimli bir biçimde gerçekleşmesini sağlayıcı sanatsal öğrenme ve öğretme etkinliklerini kapsar (İlhan-Çakır, 2000, s.76).

Çetin (2005) sanat eğitiminin yapıcı analizi öğreterek, belli şekillerde gözlem, orjinalite, buluş ve kişisel girişimi destekleyerek, pratik düşüncüyü geliştirdiğini ve olayları; olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırdığını vurgular. Bireyin el becerisi gelişir ve sentez yapmayı öğrettiğini, olayları kendi benliğini ve kişiliğini koyarak çözümleme fırsatı sağlayıp, bu sayede kişinin kendine olan güveni de artırdığını belirtirken sanatın kişinin dünyayı ve kendisini tanıması ve gerektiğinde değiştirebilmesi için fırsat tanıdığına değinir.

Çocuk veya genç, sanat eğitimi yoluyla bakmak yerine görmeyi, duymak yerine işitmeyi, dokunduğunu hissetmeyi kısacası farkında olmayı, algılamayı öğrenecektir. Çünkü sanat eğitimi bir “ duyarlılık” eğitimidir. Sanat eğitimi almış bir birey olaylara ve çevresine karşı daha duyarlı ve hoşgörülüdür (Yılmaz, 2010, s.17).

Sanat Eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denir. (Çellek, t.y.)

Özsoy ve Alakuş’a (2009) göre; görsel sanatlar eğitimi, temelini sanattan alan dört disiplinden oluşur. Bu disiplinler sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamadır.

Sanatları geleneksel sınıflandırmaya göre; iki ana başlık altında toplayabiliriz.

1. Plastik ve görsel sanatlar;

2. Ritmik ve fonetik sanatlar

Sanat tarihi millet ve memleket itibariyle sınıflandırıldığı gibi zaman itibariyle de sınıflandırılır. Bunlar:

1. Zamana göre; Tarih Öncesi, İlk Çağ Sanatı...
2. Millet ve memleketlere göre ise; Batı Sanatı, Türk Sanatı, Roma Sanatı...

Bunlardan başka her memleket ve millete ait sanatlar da vardır. Alman, Fransız, İngiliz, İtalyan, İspanyol vs. sanatları gibi (Arseven'den aktaran Arslan-Demirgöz, 2012, s.17-18).

Sanat eğitiminin günümüze gelene kadar geçirdiği süreçlere kronolojik olarak baktığımızda ilk olarak, Klasik Yunan ve Roma çağında eğitimin didaktik, yani öğretici bir yanı olduğunu, sanat ve eğitimle ilgili konularda topluma yönelik ve hayatın devamı için gerekli konular irdelenerek, bunların politik yazılarda vurgulandığını görüyoruz. . Klasik Yunan ve Roma çağında eğitilmiş insanlar, iyi, kaliteli bir hayat ya da dengeli ve düzenli bir yaşam için eğitim almışlardır... Orta Çağ'a baktığımızda ise sanatın, tanrıya ulaşmak için yüce bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir. Ruhları korumak ve tutmak, sanatçının yani o dönemdeki sanatçıya verilen ad olan zanaatçıların işidir. Dini okullarda eğitim gören kişilerin, usta birer zanaatçı olabilmeleri için, 5 - 6 yıl kadar çıraklık aşamasından geçmeleri gerekmektedir. . Rönesans'ta ise, hümanizm tekrar ele alınmış ve genel eğitim içindeki yeri önem kazanmıştır. İlk kez ilk ve orta dereceli okullarda akımlar ortaya çıkar ve ekonomik açıdan varlıklı aileler sanatı, yatırım aracı yaparak kültürel bir kimlik olarak algılamaya başlarlar. Sanatçı, kültürel elit bir sınıftan, toplumun en itibar gören üyesi olarak değerlendirilir. 17. yüzyıl aydınlanma çağında, modern dünyanın eğitimsel gelişme süreci başlamıştır. Modern eğitimin temellerinin Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Herbart, Froebel gibi öncü eğitim reformcuları tarafından atıldığı görülmektedir. Geleneksel eğitim felsefesinde çocuğa, öngörülen gerçekliğin doğruluğu öğretilirdi. Öğrenci, öğretmenin anlatımını tekrarlar; öğretim, derslerle ve kitapların kullanımıyla yerine getirilirdi. "Öğrenci merkezli öğrenme" ise 17. yüzyıldan bu yana yavaş yavaş gelişen bir pedagojik yaklaşım olarak görülmektedir (Dilmaç, 2009, s.9-10).

Tüm bu bilgiler ışığında sanat eğitiminde kullanılan sanat ilke ve elemanları, birbirini kovalayan bu süreçte oluşmuştur. Uygar bir toplum oluşması açısından önemli olan sanat eğitimi, gelişen değişen ve teknolojinin hızla ilerlemesiyle gerekli hale gelmiştir denilebilir. Sanat eğitiminin, çevresine ve kendisine saygılı, uyumlu, yaratıcı, üretken kişiler yetiştirmeye katkı sağladığı görülmektedir. Ayrıca bireyin çok yönlü gelişmesine katkısı olan iki ve üç boyutlu yöntemlerle, bireyin hayal gücünü ve düşünmesi için yararlıdır denilebilir.

Artut'a (2010) göre sanat eğitimi tüm öğrenme biçimlerini (bilişsel, duyuşsal, görsel, kinestetik) destekler. Sanat eğitimi dört bölümde incelenir. İlki betimlemedir. Betimleme aşamasında, birey sanat eseri hakkında tanımlama yapmaktadır. Çözümleme aşamasında, birey sanat ilke ve elemanlarını incelerler. Yorumlama aşamasına bakıldığında sanat eserinin neyi anlatmak istediğini ve eserdeki hisler, fikirler ve düşünceler hakkında bilgi alışverişi sağlanır. Yargı aşamasında ise sanat eserinin değeri konusundaki kişisel değerlendirmeler yapılır. Sonuç olarak Sanat Eğitimi; estetik duyarlılık kazandırırken, duygu ve düşüncelerin başka insanlara bu yolla ulaşmasını sağlar. Bireyin algısal ve zihinsel algıları gelişir. Yaratıcı düşünüp, sürekli çevresini sorgulayan, eleştiren ve değerlendiren bireyler yetiştirir.

Sanat Eğitimini Gerekliliği;

Uygar bir toplum yaratır.

İnsan ruhunu yüceltir, ruhsal gereksinimleri doyurulur.

Dengeli bir birey yaratır.

Zihinsel yetileri geliştirir.

Kendine güvenen insan yetiştirir.

Teknolojik yoğunlaşma karşısında denge oluşturur.

Sanat eğitimindeki değişmeler, toplumdaki bilimsel, teknolojik, kültürel, siyasal değişmelere de bağlıdır.

Aynı biçimde bir toplumsal kurum olarak “okul” ve bir toplumsal bilim ve dzence olarak “eğitim” de değişime uğrayacaktır ve uğramaktadır (Çellek, t.y.).

Sanat eğitiminin bireysel ve toplumsal iki amacı olduğunu belirten Arabacı’ya (2006) göre bunlar;

Duygu ve düşünceleri görselleştirerek kendini ifade edebilmek,

Estetik duyarlılığı ve hazzı geliştirmek,

Eleřtirel bir bakıř ačısı kazandırmak,

Araştırıcı, inceleyici ve sorgulayıcı bir kişilik kazandırmak,

Yetenekleri işlevsel hale getirerek üretkenliği artırmak,

Yaratıcı gücü geliştirmek,

El, göz ve düşünce arasındaki koordinasyonu artırmak,

Temiz ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmak,

Zamanı verimli kullanabilmek,

Topluma ve çevreye duyarlı, özgüvenli ve sorumluluk sahibi olmak,

Sanat eserlerine ve sanat tarihine ilgili olmaktır.

Sanat Tarihi

Bilgin-Kara’ya (2010) göre sanat tarihi; Kültür mirası olarak adlandırılan eski eserlerin, tanıtılması ve öğretilmesi ile uğraşan bilim dalı olan sanat tarihi, sanat eserini doğru zaman ve mekân ilişkisi içinde anlatan, anlamlandıran, yorumlamamızı sağlayan sanatın, konuşan bir dildir. (s. 56).

Bu bilgilere bakıldığında Sanat tarihi, sanat eserinin yapıldığı döneme bağlıdır ve bu yüzden o dönem şartlarına uygun incelenmesi gerektiğini açıklarken; O dönemde yaşanan sosyo-kültürel düzen içerisinde onun yaratılma sürecini ve sanat eserinin araştırılması için bilgileri sunmaktadır denilebilir. Bunlara ek olarak Sanat tarihi, sanat eserini ve onun toplumdaki yerinin daha iyi anlaşılması için öğretildiği bilinmektedir. Bireylerin değerlendirme, anlama,

farklı fikirleri kabullenme ve saygı duyma yeteneklerini geliştirip, sanat eserinin yapıldığı dönem dair bilgileri öğrenip yorumlama gücünü de geliştirir denilebilir.

Tüm bu bilgiler ışığında sanat tarihinde bir nevi sanat üretildiği ve üretilen olana tepki vermeyi öğretildiği görülür.

Sanat tarihinde sanat yapıtı incelenirken şu sorular sorulmaktadır.

Bu yapıt kimindir?

Bu yapıt ne zaman oluşturulmuştur?

Bu niçin, ne amaçla yapıldı?

Bu nasıl yapıldı?

Bu yapıt yapılırken neler kullanıldı?

Bu yapıtın yapıldığı dönem için anlamı neydi?

Bugün bu yapıtın anlamı nedir?

Sanatçının o dönemde toplumda nasıl bir etkisi vardı?

Sanatçıya yapıtı oluştururken neler etki etmiş olabilir? (Arabacı, 2006, s.21)

Hangi çağda olursa olsun, tarih boyunca insan tarafından yaratılıp geliştirilen sanat eserleri, ait olduğu toplumun kültür hazinesini oluşturur. Bunların öğrenilmesi estetik bilinci uyandırır ve destekler. Aynı zamanda bu bilinç, kültür varlıklarının korunması ve sonraki nesillere aktarılmasını sağlar. Bu bağlamda, yaşantımızda önemli bir yere sahip olan sanatın ve onun her yönüyle gelişimini inceleyen sanat tarihinin ve eğitiminin önemi büyüktür... Sanat tarihi, çağdaş ve uygar bir toplum yaratma arzusu içinde olan her sanat eğitimcisinin, gelecekte toplumu şekillendirecek, aydın bir birey olma yolunda ilerleyen her öğrenciye bir dereceye kadar öğretmesi gereken bir konudur. Sanat tarihi eğitimiyle, bireyde köklü bir kültür birikimi oluşturulmakla beraber, geçmişine ve çevreye duyarlı nesiller yetiştirilmesi sağlanır (Bilgin-Kara, 2010, s.55)

Sanat insanın var olmasıyla başlar ve tarih boyunca insanlığın kurduğu ayrı medeniyetlerde ayrı kültürler oluşmuştur denilebilir. Bu ayrı kültür ve medeniyetlerin kendilerine özgü sanat anlayışları olduğu görülmektedir. Kısaca sanat tarihi insanlara ve toplumu bu farklı kültür ve medeniyetlerin özellikleri, yaşama şekilleri, dini inançları vs. hakkında bilgi aktarımı yapar denilebilir.

Sanat Eleştirisi

Sanat eleştirisi, sanat eserine karşı duyarlı tepki verme sürecidir (Çetin, 2006, s.28).

Çetin'e (2006) göre yaşanan her günde yüzlerce farklı konuda karar verilmesi gerekir. İyi bir karar verebilmek için eleştirel düşünme gücünün gelişmiş olması gerekmektedir. Eğitimde öğrencilere sanat eleştirisi ile bilgiye dayalı düşünceler üretmeleri amaçlanmaktadır.

Eleştiri; var olan bir durumun, olgunun olumlu-olumsuz yönlerinin nesnel bir yaklaşımla irdelenerek değerlendirilmesi ve bunun yazıyla ya da sözle anlatılmasıdır. Grekçede “krinein” kelimesinin karşılığı “soruşturma, değerlendirme, yorumlama” anlamlarına gelir. Sözcük olarak ilk 16. yüzyılda kullanılmasına rağmen, sanatla ilgili ilk yorum yapan, önerilerde ve yargılarda bulunan İlkçağ filozofları olduğundan sanat eleştirisinin kökenlerini İlkçağa ve Plato’ya kadar dayandırmak mümkündür. Tarihte ilk sanat eleştirmeni olarak bilinen Plato’un (M.Ö. 3. yy.) Mısır sanatının güzelliklerini anlatırken değindiği oran ve geometrik yasalar göz önünde bulundurulursa, sanatı (resim ve heykel) incelerken mimari esasları temel olarak aldığını söyleyebiliriz... Genel olarak sanat eleştirisi bir sanat araştırması, sanata karşı duyarlı tepki verme süreci olarak da nitelendirilebilir. Bir sanat yapıtı hakkında, yapıtın bütünlüğüne ilişkin içsel ipuçlarını bulmaya yönelik bilgi ve araştırmalar sanat eleştirisi kapsamındadır (Bilgin-Kara, 2010, s.85-90)

“...sanat eleştirisi süresince öğrenciler mantıklı gerekçelerle tartışmalarda yer almayı, arkadaşlarını dinlemeyi, arkadaşlarının görüşlerine karşı hoşgörüyü öğrenecekler ve böylece sanat anlayışlarını geliştireceklerdir” (Çetin, 2006, s.28).

Bir sanat eleştirisi çalışma örneği

- a. Betimleme: Orada ne var? Ne görüyorsunuz? Yanıtların bir dökümünü yapınız.
 - Bu hangi sanat formudur? (resim, özgün baskı, heykel, seramik, v.s.)
 - Ana tema nedir? Resimde neler oluyor? Yakından bakınız.
 - Hangi çizgiler sanat yapıtında etkin görünüyor?(düz eğri, diğerleri)
 - Hangi şekiller sanat yapıtında etkin görünüyor? (geometrik, organik, her ikisi)de
 - Bulduğunuz ana örüntü ve dokuları adlandırınız.
- b. Çözümleme: Sanat yapıtı nasıl oluşturulmuş? Nasıl yapılmıştır?

Sanatçılar bir sanat yapıtını daha ilgi çekici bir şekle sokmak için, çizgileri renkleri ve örüntüleri tekrarlar; bunlar arasında ilişkiler kurarlar. Buna kompozisyon (düzenleme) denir. Bu resimde (yapıtta) şekiller nasıl düzenlenmiş (kompozisyon)? (simetrik, üçgen, dikey, dairesel, kesişen) Saydam kâğıt kullanarak resimdeki ana yön akışını bulunuz.

 - Renkler nasıl düzenlenmiştir? Renklerde açık renkler mi, koyu renkler mi, yoksa her ikisi birden mi baskın görünüyor? Renkler, parlak mı?
 - Uzun (boşluk) nasıl düzenlenmiş? (birbirini örten biçimde, üç boyutlu mu, her ikisi mi?) Ön plan, orta plan ve arka planı bulunuz.
 - Işık ve renk değerleri nasıl düzenlenmiş (gölgeleme yok, hafif gölgeleme, koyu ile derinlik fikrinin sağlanması, fazla zıtlık gibi...)
 - Yapıt heykel ise, hafif yoksa ağır bir görünümü mü var? Boş alanları var mı? İç bükey ya da dış bükey yüzeyleri var mı? Ya da her kişide var mı?
 - Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış (çizgi, boya, kolaj, ya da oyma, diğer)?
 - Ne çeşit gereçler kullanılmış (kil, ağaç, yağ, diğer)?
 - Fırça darbeleri nasıl (geniş, dağınık ince, karışık)?
- c. Yorumlama: Sanat yapıtının teması nedir? Ne demek istemektedir? Yorumlama başlı başına anlama ya da anlam çıkarma sürecidir. Bu süreç kimi özellikler içerir; duyuşsal bağlantılar, sembeler, çağdaş ve tarihsel anlam ve yorumu kapsar. Kişisel duyuşsal bağlantılar anlamı geliştirmek için önemlidir. Renkler sizi duyuşsal açıdan nasıl etkiliyor? (kendinizi mutlu, üzüntülü ya da başka bir etki altında mı hissediyorsunuz?) Dokunduğunuz zaman yapıtın yüzeyinde neye benzer bir his alıyorsunuz? Yapıt;
Ne gibi ses veriyor? _____
Ne gibi bir tat veriyor? _____
Nasıl kokuyor? _____
Bu çalışmaya bir başlık bulunuz. (konuyu, ne yaptıklarınızı ve yazdığınız sıfat ve zamirleri düşünerek başlığı veriniz.) _____
Hangi sembeleri (semboller) görüyorsunuz? _____
Simge bir başka şeyin yerini tutan şeydir. Örneğin aslan gücün simgesidir. Simge ve işaret arasındaki fark nedir? (Langer, 1970) _____
Renkler neyi simgeliyor? (Mavi’nin bağlılığı simgelemesi gibi) _____
Bu çalışma bugün insanlara ne ifade ediyor? _____
O zaman ne demek istemişti? (sanat tarihi) _____

Son olarak şunu yapınız: Müzede ya da evde bir başka kâğıt üzerine bir sanat yapıtını çiziniz ve yapıt ile ilgili kendi yorumunuzu yazınız. Sanat yapıtın modernize ediniz ya da kişiselleştiriniz. (çalışmada kendinizi bir simge olarak çalışmanın bir yerine koyunuz.)

d. Yargılama: Niçin güzel?

Bir sanat eserini beğenip beğenmemeniz önemli değildir, önemli olan bu sanat yapıtının neden ünlü olduğunu anlamanızdır. Sanat eleştirmenleri aşağıda yazılı bir, iki ya da bütün nedenlerle (sanat kuramları) bir sanat yapıtının önemli ya da değerli olduğunu anlarlar. İyi nedenleri daire içine alınız.

e. Kuram: Bu sanat mıdır?

Bir sanat kuramı, nesnelerin ya da olayların neden sanat olarak kabul edildiğini açıklama çalışmasıdır. (Katz, 1995) Sanat kuramları. Sadece bütün sanat yapıtlarınca paylaşılan özellikleri belirleyen önerilerden oluşur. Pek çok sanat kuramı olmakla beraber, burada okullarda yaygın olarak kullanılanlar sunulmuş ve uygulanmıştır.

- Taklitçi ya da yansıtmacı kuram: Sanatçı ana temayı doğru ve kesin bir biçimde tanımlamaya çalışır: Olay, insan ve nesneler.
- Biçimci kuram: Sanatçı alışılmışın ve görülenin dışında sanat formları (çizgiler, şekiller, renkler) kullanır.
- Dışavurumcu kuram: sanatçı ruh durumu ya da simgeleri vurgular. (Langer,1970) (Langer sanatın insan duygularının nesnelleştirilmesi olduğunu söyler)
- İşlevsellik: sanatçı yapıtın, dinsel eğitsel, ya da bir ilkeyi yayma (propaganda) açısından yararlı bulduğu durumları açıklamayı amaçlar.” (Strocki ve Kırıçoğlu,32-34’den aktaran Çetin, 2006, s.28-29).

Bu bilgiler ışığında bir sanat yapıtına bu şekilde eleştirel açıdan bakabilen birey sanat yapıtını daha iyi tanır, her yönünü görür ve bu sayede hayatında farklı bakış açıları ve fikirleri kazanıp sorgulamayı öğrenir denilebilir.

Estetik

Estetik kavramı, Yunanca “aisthetikos”, “aisthanesthai”, “duymak”, “algılamak” sözcüklerinden kaynaklanan, güzel duygusuyla güzelin algılanmasıyla ilgili şey anlamına gelen “aisthetike” (duyum) ya da Estetik, güzelin ve güzel sanatların yapısını inceleyen bir felsefe dalıdır (Elitsoy, 2008, s.102).

Estetik daha çok sanatsal güzelliği ve sanatın anlamını araştıran bir disiplindir denilebilir. Bu bağlamda Sanatçının yapıtını oluştururken estetiğini de oluşturur.

Kırıçoğlu (2002) estetik öğretiminin amacını, çocuğun ve gencin sanat üzerine konuşmasını sağlamaktır. Sanat yapıtlarının farklı estetik kuramlara göre değerlendirilmesi de estetik öğretimi kapsamı içinde yer alır. Okullarda estetiğin konuları yalnız sanat yapıtları ile sınırlı tutulmaz, çevre, doğa, insanın günlük yaşamına girmiş her nesne güzellik yönünden tartışılır şeklinde ifade etmiştir (s.138).

Kimileri doğada önlerine çıkan güzellikleri gözlemleyerek verilmiş güzelle yetinirken, kimileri güzeli arar. Güzeli arayanlar sadece sanatı üreten sanatçılar değil aynı zamanda

düşünen tüm insanlar, tüm sanat izleyicileri ve estetikçilerdir. Her yapıt her insanı farklı özellikleriyle, değişik yanlarıyla etkiler (Bilgin-Kara, 2010, s.78).

Schopenhauer de güzeli, mutlak iradenin kendini dışlaştırması olarak görür. Nicolai Hartman'a göre güzel tinin (ruhun) maddede kendini göstermesidir (Beycan.Net, 2014).

“Estetik, güzelin ne olduğu sorusunu yanıtlamakla ilgilenen felsefe dalı olarak tanımlanabilir” (Sözen & Tanyeli, 1996, s. 79).

Estetik ayrıca şu tür sorulara da cevap aramaktadır:

Sanat nedir?

Güzellik nedir?

Doğadaki ve sanattaki güzellik arasındaki farklar nelerdir?

Sanatçı kimdir?

Sanat yapıtı nedir?

Sanat yapıtları niçin önemlidir?

İnsanın sanatsal gelişiminde estetik evreler (kuramlar) nelerdir?

Bunlar insanın sanatsal gelişimine nasıl etki eder? (Arabacı, 2006, s.30).

Estetik, sanatta kimi olayların eleştirel çözümlemesi yanında, sanatsal tasarımın genel yasalarını temellendirmek, sanatsal kavramları ve kategorileriyle tanımlamak amacı ile somuttan soyuta devam eden bir sanatsal serüvenin kuramsal yorumunu kendi alanı içine alır. Sanatsal etkinliğin, çeşitli yollarla dışavurumlarını çözümlemeye ve değerlendirmeye, bilimsel öğreti ölçütlerinin oluşturulmasına estetik, önemli oranda katkıda bulunur. Buna göre estetiğin konusu üzerine iki farklı görüşü ileri sürenler vardır. Birinci görüşe göre, sanatta estetiğin bir tek konusu vardır o da, sanatın evrim yasaları ve sanatsal yaratımın özüdür. İkinci görüşe göre, estetik ile genel sanat kuramı birbirinden bütünü ayrı iki bilimdir. Genel sanat kuramı, sanattaki evrim yasalarını ve sanatsal yaratımın özünü inceler, buna karşılık Estetik de, sanatta ve gerçeklikte güzelin bilimidir (Sevin, t.y.).

Uygulama

Sanatta, uygulamalar öğrencilere çizgi, desen, ritm-hareket, denge, doku, renk, ışık gölge, açık koyu değerler, biçim (form), oran, perspektif gibi temel tasarım öğelerinin öğretilmesi ile başladığı görülmektedir. Bu şekilde teorik olarak öğrenilenler pratik olarak uygulanır denilebilir. Tüm bu bilgiler ışığında, sanat tarihini öğrenen birey estetik kaygı güderek eleştirel yaklaşımla uygulamaya geçer. Bu bağlamda sanat eğitiminde uygulama kilit noktadır denilebilir.

Sanat eğitiminde hedeflere ulaşılmasındaki araçlardan biri olan işlik ve atölyelerin düzenlenmesi oldukça önemlidir. İşlik ve atölyelerin düzenlenmesinde ve kullanımında şunlara dikkat edilmelidir;

- Öğrencinin uygulama çalışması sırasında rahat hareket edebileceği bir alan sağlanmalı,
- Masalar bireysel ya da grup çalışmalarına göre düzenlenebilmeli,
- Araç-gereç ve sanat yapıtları atölyelerde depolanabilmeli,
- Öğrenci çalışmaları atölyede sergilenebilmeli ve depolanabilmeli,
- Çalışmalar için kurutma yerleri hazırlanmalı,
- Temizlik için araç-gereçler ve lavabo bulunmalı,
- Çalışmalar sırasında kullanılacak araç-gereç ve bunların dağıtımı önceden belirlenmeli, gerekirse öğrencileri görevlendirmeli,
- Atölye ile ilgili güvenlik tedbirleri alınmalı, çalışma kuralları ve diğer tablolar öğrencilerin görebilecekleri yerlere asılmalı,
- Tekrar kullanılacak artıklar için geri dönüşüm kutuları bulundurulmalı (Bu sayede öğrenciye artık malzemeyi değerlendirebilme alışkanlığı da kazandırılabilir.)
- Öğretmenler atölyedeki çalışma alet ve makineleri ile bilgisayar, yansıtıcı cihazlar (tepegöz, projeksiyon, slayt makinesi) , fotokopi makinesi, kayıt cihazları ve video gösterim araçlarını kullanabilmelidir. (Arabacı, 2006, s.32)

Sanat Eğitiminin Amacı

Eğitim insanın kendi çevresinde öğrendiklerinden yanlışlarını fark etmesine, doğruyu bulmasına yardımcı olur denilebilir. Sanat eğitimiyle ise bireyin kültürel etkileşimi ve iletişimi daha açık ve kolay olacaktır denilebilir. Yukarıdaki bilgilerden anlaşıldığı gibi sanat eğitiminin çevresine duyarlı bireyler yetiştirmeyi hedeflediği görülmektedir. Bunlara ek olarak bireyin kendi yaşantısını daha anlamlı hale getirebilmesini gerçekleştirirken, topluma yararlı, sorgulayan ve bütünlükçü düşünen bir zihniyetin ve ben duygusundan çok kendisiyle birlikte başkalarının da çıkarlarını gözetken birey yetiştirme çabasında olduğu görülmektedir.

Özsoy (2003) görsel sanatlar eğitiminin, iyiyi içeren “etik” ve güzeli içeren “estetik” kıymetleri insanlara aşıladığını vurgulamıştır (s. 45).

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi de öğretir. Bu nedenle sanat eğitimi, eğitim verdiği her bireyi yaratıcı düşünmeye, üretmeye ve estetik beğeniye yöneltirken, onun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. İnsan ruhunun yüceltilmesi, psikolojik farklılıklar gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli bir birey yaratmak sanat eğitiminin amaçları arasındadır (Türkdoğan’dan aktaran Bilgin-Kara, 2010, s.8).

Sanat eğitimi; kişiyi birey, bireyi özgür, özgürlüğü tutarlı ve hayatı anlamlı kılar (Ekici, 2011, s.24). Tüm bu araştırmalar sonucunda sanat eğitimi her şeyden önce bireyin kendini bulması ve gerçekleştirmesi konusunda bireye yardımcı olmasıyla, bireyin ve toplumun

gelişimi bakımından çok önemlidir denilebilir. Bunlara ek olarak bireyde, sadece güzel sanatlar okuyan kişiler ya da yeteneğinin olduğu düşünülen kişilere verilen eğitimmiş gibi düşüncenin olduğu görülmektedir. Ancak sanat eğitimi sadece sanatçı yetiştirmez, bireyin her alanda gelişim göstermesi bakımından önemlidir. Bu bağlamda sanat eğitimi, bireyin kendini özgürce ifade ettiği nadir ortamlardandır denilebilir.

Tarih öncesi devri insanların doğa içerisinde oluşan zayıflığı karşısında gereksinimleri, Mısır uygarlığının dini inançları, Yunan uygarlığının, İdeale ulaşabilme tutkusu, Orta Asya uygarlığındaki dini etkiler, Avrupa'nın Rönesans ile yenilenme uğraşı, yeni uygarlıkta (modern çağ) ise, insanların robotlaşması vb. olgular ile sanatlarının başlangıçları oluşmuştur. Zaman içinde ise bu etkenler şekillenerek amaçlarını belirlemiş ve dolayısı ile sanatlarına yön vermiştir. (Ekici, 2011, s.7).

Gümgüm (2016) çalışmasında “Sanat eğitimi yalnızca yetenekli öğrenciler için değil tüm bireylerin görsel algılarının gelişmesi için gereklidir. Bireyi sorumlu, üretken ve aktif kılar” diyerek sanat eğitiminin sadece yetenekli öğrenciler açısından önemli olmadığını vurgulamıştır.

Şırlakoğlu'na (2004) göre sanat eğitimi bireyin yaşantısında önemli değişiklikler yaparak kişiliğini kazanmasına yardımcı olur. Birey sanat eğitimi ile özgür bir kişilik kazanıp, özgüven duygusunu geliştirirken, kendini tanır ve ifade eder.

Sanat eğitimi bireyi çok yönlü düşünmeye yöneltirken, sadece kendi bildikleri ve sevdiklerinin güzelliğinin yeterli olmayacağını, çevresinde üretilenleri de takdir edebileceğini, önyargısız yaklaşımı ve empati kurabilmenin önemini öğretir denilebilir. Çünkü bu bilgilere bakıldığında, sanat eğitimi içinde birey tüm hayatı boyunca gerekli olan öz disiplin, doğru iletişim, işbirliği yapabilme, objektiflik, yeni fikirlere açık olma, emeğe saygı gösterebilme, eleştiriye açık olma, problemlere farklı bakış açısı ile bakabilme gibi yetiler kazandığı görülmektedir. Yani bireyin algısını, bilgisini, düşünme ve tasarım yapma sürecini, eleştirel bakış açısı kazanmasını geliştirirken, birey ve kültürel çevresi arasındaki etkileşim ve iletişim gelişip, daha güçlü ve anlaşılır olacaktır denilebilir. Bunlara ek olarak sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlikler yoluyla bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlarken kaygı düzeylerini de ölçtüğü görülmektedir. Bu bağlamda ürün ortaya koyabilme ve yorumlayabilme, çevresiyle yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamaya, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilmelerine imkân vermeye yöneliktir denilebilmektedir.

“Sanat Eğitiminin amacı; sanatın özü ile bütünleşip gelişmesidir; bireyin psikolojik farklılıklarını da gözeterek, ruhsal gereksinmelerinin doyurulmasıdır ve ruh sağlığı bakımından dengeli bir birey yaratma cabasıdır” (Erbay’dan aktaran Çellek, t.y.).

Sanat eğitiminin amaçları sıralanacak olursa;

1. Yaratıcılığını geliştirmek
2. Araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı bir kimlik kazandırmak
3. Entelektüel, kültürel bakış açısını geliştirmek
4. Kendine olan güven duygusunu kazandırmak, kendini tanımlamasını olanaklı kılmak
5. Analitik düşünme becerisinin gelişimini sağlamak
6. Eleştirel bakış açısı ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak
7. Sanatsal sorunları çözebilme becerisini kazandırmak
8. Görme becerisi, olasılıkları tahmin edebilme gücünün kazandırılması
9. Sağlıklı düşünce ve kişilik gelişiminin oluşması
10. Taklit ve kopyacılıktan uzak özgün ve yaratıcı bir anlayış geliştirmek
11. Teknik bilgi ve beceri kazandırmak
12. Manevi (tinsel), duyuşsal, bilişsel, algısal gücünün gelişimine olanak sağlamak
13. Sorunlarıyla başa çıkabilme, deşarj olabilme gücünün, ortamının yaratılması” (Artut, 2001, s. 96)

Bilgin-Kara (2010), sanat eğitiminin amacını, zihnin bir boyutu olan sanatsal zekâyı besleyip, gelişmesini sağlarken, öğrenciye insan ve insana bağlı değerleri iletmek olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca öğrencilerin eleştirel bir gözle günümüz dünyasını doğru algılamasını, geçmiş dönemlerde yapılan sanatsal yaratımları anlayıp, özümsemesini, bir birey olarak dünyadaki yerini almaya hazırlanırken kendisi için olası sanatsal becerinin yanı sıra, sanat kültürü ve beğenisine de sahip olmasını sağlamaktır şeklinde tanımlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Milli Eğitim Temel Kanununun ikinci maddesinde, sanat eğitiminin önemine ve amacına yapılan vurgu görülmektedir.

“Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir” (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Sanat Psikolojisi

İlk olarak psikolojiye bakılacak olursa, psikolojinin insanın içsel süreçleri araştırıp, irdeleyen bir bilim dalı olduğu görülür. Sanat psikolojisi ise sanatçı, sanat eseri ve seyirci

üçlüsünü bir arada inceler denilebilir. Sanat bireyin kendini anlatma yollarından biri olarak görüldüğü için bu bağlamda sorulacak sorular sanat psikolojisine gitmektedir.

Sanat psikolojisini Weber (1995) “Biz, Sanat Psikolojisi denilince, bir sanat yapıtının izlenilmesi ile yaratılması arasındaki ilişkilerin, bilinçaltı olayların ve bilinçli eylemlerin araştırılmasını anlıyoruz” şeklinde ifade etmiştir (s. 11).

Bir diğer ifade ile Sanat Psikolojisi, sanatın olgusal ve nesnel yanlarının araştırılmaya başlanması ile sanat eserinin / sanatın anlamı ve değerlendirmesi gibi, ilk bakışta eserden / sanattan elde edilemeyecek yanlarını araştırır (Erinç, 1998, s.4).

Sanat Sosyolojisi

Akkaya'nın tanımı ile Sanat Sosyolojisi, “Sanat niteliği taşıyan eserlerin ait olduğu sürece bağlı olarak sanatçı-toplum, toplum-sanat, eser-toplum ilişkileri bağlamında sistematik olarak inceleyen bir disiplindir.” dir. Bir başka deyişle, toplumsal görüngülerin (toplum, sanatçı, sanat) ve toplumsal bir süreç bağlamında sanatın incelenmesini ifade etmektedir (aktaran Kargın, 2016, s.8).

Sanat felsefesi

Konunun özünü verme açısından, Akkaya (2014), sanat felsefesini, sanat eserlerinin başlangıçtan günümüze oluşmasına ve gelişmesine kaynak olan düşünce boyutunu, biçim-konu ve işlevsellik bağıntısını da dikkate alarak, inceleyerek, tespit etmeyi hedefleyen disiplinler arası bir alandır şeklinde özetlemiştir.

Taklit olarak sanat

Sanatın doğayı taklit etmek olduğunu savunan bu anlayışa göre sanatçının görevi mükemmel doğayı sanat eserinde taklit ederek yansıtmaktır. Platon'a göre görünenler dünyası, idealar dünyasının bir yansıması, bir kopyasıdır. Sanatçı bu dünyadaki nesneleri kopya ederken aslında kopyanın kopyasını çıkarmaktadır.

Yaratma olarak sanat

Sanatı bir yaratma tekniği olarak algılayan anlayışa göre mükemmel olan doğa değil, yaratıcı insandır. Sanatçı, mükemmel olmayan doğayı kendi yaratma gücünü kullanarak yeniden yaratır. Benedetto Croce'ye göre, doğal güzel sanat için model olamaz, yalnızca sanatçı için ilham kaynağı olabilir. Bu nedenle, sanatın özgürlüğü sanatçının yaratıcılığından kaynaklanır.

Oyun olarak sanat

Oyun olarak sanat anlayışı, sanatı yaşamın sorun ve sıkıntılarından kurtulmak isteyen insanın kendini ifade ediş biçimi olarak görür. Schiller'e göre sanatla oyun arasında bir benzerlik vardır. Çünkü her ikisinde de insan gerçeklikten uzaklaşır, gerçek dışı bir dünyaya yönelir (Beycan.Net, 2014).

Sanat Eğitiminde Yaratıcılık

Yaratıcılık her alanda bilinmeyeni bulma, özgün olma, her yeni karşılaşmaya, probleme farklı çözümleme uğraşısıdır. “Yaratıcılık bir tür meydan okumadır” diyen Çellek (t.y.) Yaratıcılığın bir süreç olduğunu ve eğitimle geliştirilebileceğini vurgulamıştır. Yaratıcılık ayrıntının görülmesi ve birleştirilmesidir. Bu nedenle eğitim sürecinde yaratıcılık nefes almak gibi olmalıdır (Çellek, t.y.).

Yaratıcı bireylere bakıldığında başarılı, meraklı, özgür, yüksek üretim gücüne sahip, sorgulayan bireyler olduğu görülmektedir.

Luecke’ye göre “... yaratıcılık, sorunları çözmek, ihtiyaçları gidermek için yeni fikirler geliştirme ve bunları dile getirme sürecidir.” Robinson (2008) ise, yaratıcılığı, sonuçları özgün ve değerli olan imgelem süreçleri olarak tanımlamıştır (aktaran Diri, 2014, s. 3)

Yaratıcılık süreci, tüm duyuşsal ve düşünsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içerisinde vardır. Yaratıcılık, yalnız sanatsal süreçlerde, sanat eğitimi ve öğretimine ilişkin etkinliklerde rol oynayan bir yeti olmayıp, insan yaşamının, evriminin tüm yönlerinde yer alan temel bir niteliktir (Erinç, 1998, s.86).

San’a (1979) göre yaratıcılık, her bireyde var olan ve insan yaşamının her bölümünde bulunabilen bir yeti, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimidir (s. 177).

Andreasen, yaratıcılık yaşama yepyeni bir gözle bakabilme ve bunu kullanarak güzel veya işe yarayan şeyler ortaya çıkarabilme yeteneğidir, şeklinde bir tanımda bulunmuştur (aktaran Diri, 2014, s. 3).

Sanat Tarihçi, Akkaya (2014) “Özgür iradenin serbest kaldığı oranda sanatsal yaratıcılık artmaktadır” şeklinde yorumlamıştır (s.19).

Prof. Dr. Vedat Özsoy, Yaratıcılık adlı yayında, Psikolog ve düşünürlerin yaratıcılık hakkındaki tanımlamalarını, dört kategoride ele almıştır.

1. Kağan’dan yaptığı alıntısında “ Psikoanalitik yaklaşıma göre yaratıcılık, içgüdüsel dürtülerle atılğanlığın ürünüdür. Bu tür davranışlar, kişinin iç çatışmaları ve saldırgan enerjisinin toplumca benimsenen ürünlere dönüşmesiyle ortaya çıkar.”

2. Maslow’dan yaptığı alıntısında “Hümanistik yaklaşımlara göre, yaratıcılık insanın istendik davranışlarından birisidir ve her insan bu özellikle doğar. Her insan uygun ve yeterli koşullar, yeterli zaman sağlanırsa, yaratıcı ürünler ortaya koyabilir. Çatışmalar, olumsuz tutumlar ve ceza yaratıcılığı engelleyebilir.”

3. Torrance’dan yaptığı alıntısında “Çevresel yaklaşım yaratıcılığı öğrenilmiş bir davranış olarak tanımlar. Bu tür davranışlar problem çözmede daha da belirgindir. Çevre, yani eğitim ortamı yaratıcı davranışları destekler nitelikte düzenlenmelidir.”

4. Bilimsel yaklaşımı destekleyenlere göre, yaratıcılıkta eş ve zıt anlamları birlikte düşünme vardır. Bundan sonra verileri akıllıca düzenleme, esnek düşünerek problemi çözme ve bütün bu sürecin sonunda ortaya özgün bir ürün koyma yaratıcılıktır. (Özsoy'dan aktaran Keskin, 2012, s. 53-54)

Sanat ve Sanat Eğitimi ile Kişiler Arası İlişki ve İletişim Arasındaki İlişki

Sanat; insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Aytaç, 1981). Kısaca, insanın duygu, düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlerine biçim vererek başkalarına anlatabilmek çabasıdır (Arslan, 2010) şeklinde tanımlanabilir. Amaç, estetik bir form olan sanat eserini benimseme ve onu kabul etme sürecinde birbirimizi anlama ve başkalarının bizi anlamasına yardımcı olmaktır (Anderson'dan aktaran Akaroğlu, 2014, s.42).

İletişim en basit tanımıyla, duyguların, düşüncelerin ve de bilgilerin aktarılması olarak düşünüldüğünde sanat bu aktarım için, insanları içinde barındırdığı manevi değerlerle harekete geçiren, insana ve onun ruhuna ulaşan önemli bir aktarım aracıdır (Hacı, 2012, s.131).

İnsan sosyal bir varlık olarak değerlendirildiğinde yaşamını devam ettirebilmesi için iletişime ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Biyolojik olarak var olmaktan sosyal olarak varlığına geçebilmesi için diğer insanlarla iletişim ve etkileşim kurmak zorundadır denilebilir. Bunun için yaşamının her aşamasında kendini anlatmak ve karşısındakini anlamak istemekte olduğu görülmektedir. İnsanların iletişim kurmadan yaşaması mümkün görünmemektedir denilebilir. Örneğin, gazete okumak, TV izlemek vs. iletişimin bir parçasıdır. Sürekli kendini geliştirmek isteyen birey, iletişimi hayatının her anından kullanmakta olduğu görülmektedir.

Sanat bir iletişim aracıdır. Ayrıca geçmişi günümüze taşıırken, geleceğimizi de yapılandırır. Tüm bunlar eğitim çerçevesinde hükmetmek yerine demokratik unsurları yerleştirmek, öğrenciye salt kuru bilgi aktarımı yerine kişiliğine uygun gelişimi sağlama olanağı vermekle olur... Bu nedenle Sanat Eğitimi kitle eğitimi değil, bireysel eğitim olmak zorundadır. Sanat Eğitimi; öğrenciyi, çok yönlü düşünen ve araştıran, başkalarının düşüncesini mutlak kabul etmeyen, kuşku duyan, duyuran nitelikte gerçekleştirmelidir (Çellek, 2003).

Tüm bu bilgiler ışığında insanoğlunun duygusuz ve sadece beyniyle hareket eden bir canlı olarak görülmediği anlaşılmaktadır. Eğer sadece beyniyle hareket etseydi sanata ihtiyaç olmayabilirdi, fakat insanoğlu düşünen ve düşündüğünü ifade edebilen, duyguları olan bir canlıdır. İşte bu özellik, insan yaşamında sanat eğitimini vazgeçilmez kılmıştır denilebilir.

“Sanat eğitimi; modern eğitimin nitelikli insan yetiştirme amacına ulaşmada en önemli eğitim modelidir. Daha çok uygulamalara dayanan sanat eğitimi, öğrencinin birey olarak ön plana çıkmasına, aktif durumda yaparak öğrenmesine imkân tanır” (Akgün, 2003, s.2).

Günümüzde nitelikli insan; kendini tanıyan, başkalarının varlığını kabul eden ve varlığına saygı gösteren, empati duygusu gelişmiş, problem karşısında farklı bakış açıları olan birey olarak tanımlanmaktadır denilebilir.

İlhan-Çakır (2000), Üniversitelerde Sanat Eğitiminin Gerekliliği konulu makalesinde; bilimi, teknoloji ve sanatı bir bütün olarak görülmesini savunmuş, sanat eğitiminin insanın yaşamsal etkileri üzerinde durmuştur. Eğitim sistemimizin ciddi eksikliklerle ve yöntemlerle dolu olduğunu, bu düzlemde yetişen gençlerin tam bir birey olamayacağı, marka düşkünlü, estetik duyarlılıktan yoksun, bencil insan modeline dönüşeceğinin kaçınılmaz olduğunu ve bu durumun değiştirilebilmesi için izlenilmesi gereken yolların olduğunu vurgulamıştır.

...Buna yardımcı olacak yollardan yalnızca biri üniversitelere güzel sanatlarla ilgili kapsamlı dersler koymaktır. Üniversite öğrencilerinin sadece akademik konularla ilgilenmeleri ve sınırlı ders saatleri, onların yeteneklerini yeterince geliştirmelerine ve doyum sağlamalarına yetmemektedir. Bu nedenle üniversite öğrencisi ayrıca resim yapmalı, müzik dinlemeli, edebiyat, oyun, spor, gezi, toplumsal hizmetler gibi ilgisini çeken etkinliklerde bulunabilmelidir. İşte üniversitelerde okutulacak güzel sanatlarla ilgili dersler, hem öğrencinin estetik beğenisini olgunlaştıracak, hem de daha bilinçli seçim yapmasına yardım edecektir. Üniversiteye gelen öğrenci 18 ile 25 yaş arasında genç insandır. Bu; ergenliğin son döneminde ve gençliğin başlangıcında yaşayan insan demektir. Ergenliğin son döneminin özelliği, insanın hala kimliğini ve toplum içindeki yerini tam olarak belirleyememesidir. Yükseköğretimde gencin kim olduğunu öğretecek özel bir ders yoktur. Bu nedenle her fakülte ne okutursa okutsun, her genç hangi mesleği seçerse seçsin mutlaka edebiyatla, müzikle, sanatla ve sporla uğraşması gerekir (İlhan-Çakır, 2000, s. 180).

Tıpkı gelişim gibi sanat açısından da her birey farklı özelliklere sahiptir denilebilir. Çünkü birey büyüme, gelişme ve algı açısından farklı yorumlara sahiptir. Kişinin, birey olma yolunda adımlarını sağlıklı ve dengeli atmasında önemli bir aşama olan sanat eğitiminin amacı, empati duygusu yüksek, dinlemeyi ve konuşmayı bilen, kendini rahat açabilen ve problem çözme becerisi yüksek bireyler yetiştirmektir denilebilir. Bu bağlamda birey yaşamında düşünce, beceri, uygulama ve yaratıcılık gibi değerler, bireyin gelişimi açısından önemlidir. Sanat ve sanat eğitiminin bunları kapsamakta olduğu görülmektedir.

İletişim, yaşantımızı etkileyen en önemli özelliktir. Sanat da bir şekilde iletişim serüveninin içinde yer alır. Eğitimin bu bağlamda payı çok büyüktür ve sanatla eğitim arasında bir ilişki vardır. Sanatı kavramak, sanat eserinde iletilmek, duygu ve düşünceyi anlatmak da bir sanat kültürünü gerektirir. Sanat insanın özsel güçlerinin dışı vurumudur ve gelişmeyi sağlar. İnsanın en önemli özelliği öğrenmek ve bunu deneyimlerinde kullanarak gelişmektir (Çellek, 2003).

Sanat her zaman yeni kapılar ve yollar açarken yeni kişilerle tanışma imkânı sağladığı görülmektedir. Bu yüzden de yeni kişilere sanatı anlatabilmek için etkili iletişim kurabilmek gerekir. Etkili iletişim becerilerine sahip bireyler; problemle karşılaştığında farklı bakış açıları bulabilen, empati duygusu güçlü, karşısındakine kendini doğru yer ve zamanda etkili açabilen ve karşısındakini dinleyebilen, sadece bakan değil görebilen, işiten değil duyabilen, dokunan değil hissedebilen bireydir denilebilir.

Birey her gün ya kitap okur, ya müzik dinler, ya sinemaya gider, ya da oyun oynar. Bu bağlamda sanat, sosyal olan bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyolojik işlevlerini gelişimine katkı sağlayarak kişilerarası ilişkilerinde, etkili iletişim kurabilmesine yardımcı olur denilebilir.

Tüm bu bilgilere dayanarak bireyin yaşantısı boyunca iletişim halinde olduğu görülmektedir. Bu sayede birbirlerini tanıma, kendilerini anlatma ve birbirleri üzerinde etki bırakmaktadırlar. Sanat ise iletişimde katkısıyla toplumların yaşayan kültür değerlerini geleceğe aktarmada bir araç olmuştur denilebilir. Ayrıca sanatın insan yaşamıyla bütünleştiğinde, insanların daha duyarlı olacağı, geniş boyutlu düşünebileceği, empati gücü ve problem çözme becerisi yüksek yaratıcı kişiliğe yatkın ve güzeli algılama yetilerinin gelişmiş olacağı söylenebilir. Öyleyse, çağdaş insanın yetişmesinde sanat eğitiminin önemli bir rolü olduğu kabul edilmelidir. İletişim ise önemli yaşam becerilerini öğrenmeye yardımcı olurken bireyin mesleki yaşantısında başarılı olmasına olanak tanır ve farklılaşan dünyaya ayak uydurabilmesine katkı sağlar denilebilir. Bunların yanı sıra sanat eğitimi de değişen toplum şartlarına göre şekil alıp, her zaman da bireye etkisi olumlu yönde olduğu görülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında bakıldığında denilebilir ki; Sanat eğitimi ile birlikte yürütülen bir eğitim sistemine ihtiyaç vardır. Böylece tam anlamıyla ve doğru bir şekilde sanat eğitimi almış birey kişilik gelişimini kısmen tamamlamış olacaktır denilebilir. Amaç sağlıklı ve gelişmiş bir toplumsa, buna giden yolun bireyden geçmekte olduğu görülmektedir. İletişim ise bireyin kendi kendine olan bakışını geliştirir, diğer insanların bireye olan bakışını iyileştirir, insan ilişkileri hakkında bildiklerinizin artmasını sağlar denilebilir.

BÖLÜM 4

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan teknikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma modelinde öncelikle araştırılan alanla ilgili çeşitli kütüphanelerde ve internet üzerinden ayrıntılı literatür incelemesi yapılmıştır. Yapılan çalışmada kişiler arası ilişki ve etkili iletişim ile sanat ve sanat eğitimi ile ilgili ana başlıklar oluşturulmakla birlikte, gerekli görülen, açıklayıcı alt başlıklar da belirtilmiştir.

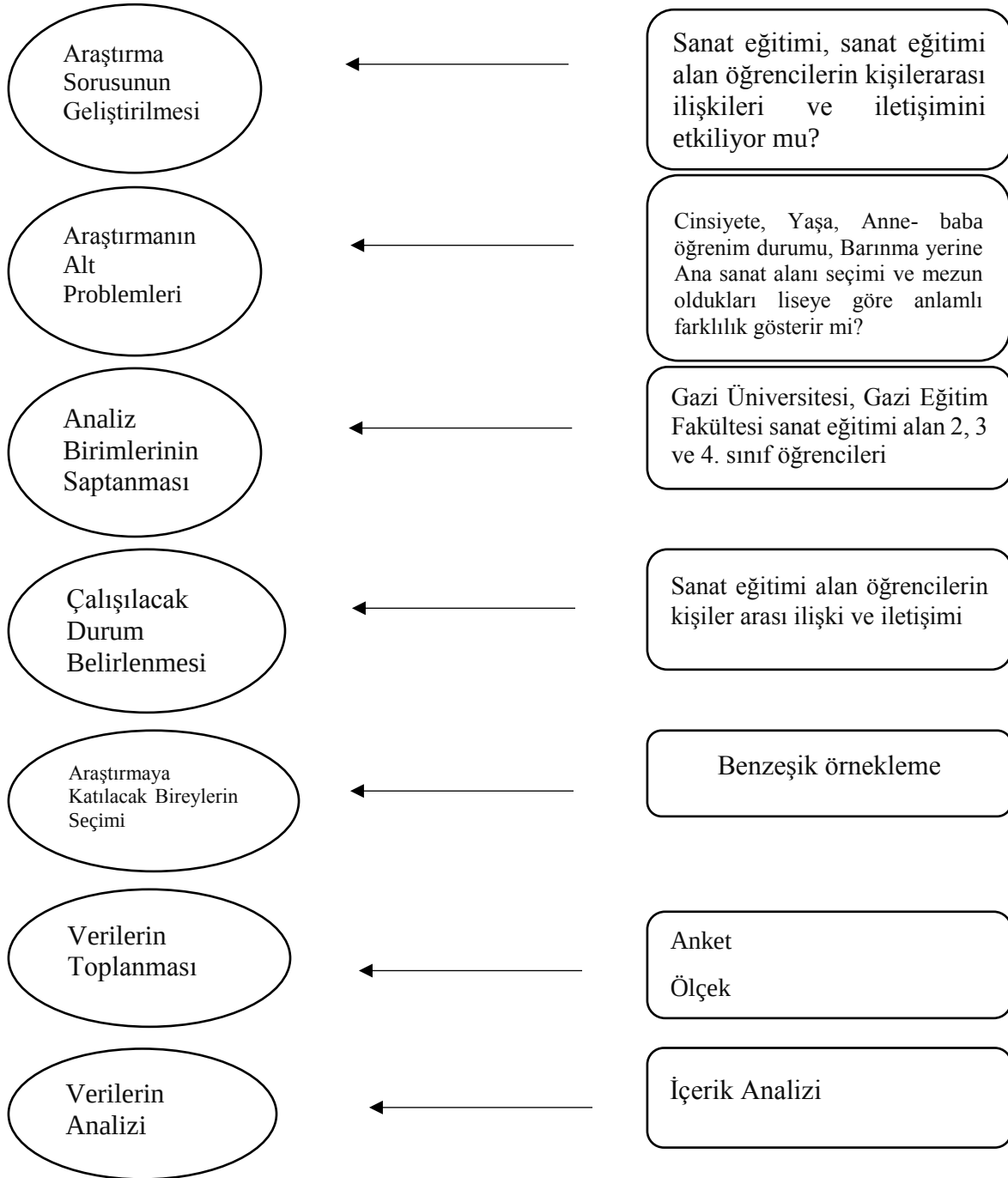
Bu araştırma nicel bir araştırmadır. Araştırmanın nicel olarak tasarlanmasında amaç, üzerinde çalışılan konu hakkında daha geniş bir bakış açısı elde etmektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırma modelinin kesitsel tarama türü kullanılacaktır.

Çalışmanın geçerlik ve güvenirliği için;

- Çalışmanın yöntemi, elde edilen verileri ve verilerin analiz aşamalı detayları ile açıklanmıştır.
- Çalışma grubu için hazırlanan kişisel bilgi formu işleme konulmuştur.
- Bulgular ve bulguların analizi aşamalarında, tüm veriler detayları yazılmış aynı zamanda bir diğer araştırmacı ve eğitim bilimi uzmanı ile gözden geçirilmiştir.

- Verilerin toplanma sürecinden, verilerin kodlanmasına ve bütüncül bir anlayış ile sonuçların yazılmasına değin mantıksal bir çerçeve içerisinde birbiri ile bağlantılı değerlendirmeler yapılmıştır.

Ayrıca araştırmada Yıldırım ve Şimşek (2003) tarafından belirtilen aşamalar takip edilmiştir (s.314).

Şekil 5. Araştırmanın aşamaları

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki Gazi Üniversitesi öğrencileridir.

Araştırmanın örneklemini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan Gazi Eğitim Fakültesi Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri arasından 2, 3 ve 4. sınıf ana sanat Resim, Heykel ve Grafik öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, uygun örnekleme metodu kullanılarak belirlenmiştir.

Uygun örnekleme metodu zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, 2012).

Tablo 4

Sanat Eğitimi Alan Öğrencilere Ait Demografik Bilgilerin Dağılımı

Demografik bilgi		N	%
Cinsiyet	Kız	110	76.4
	Erkek	34	23.6
Sınıf	2. sınıf	50	34.7
	3. sınıf	47	32.6
	4. sınıf	47	32.6
Barınma	Yurt	43	29.9
	Aile	76	52.8
	Öğrenci evi	25	17.4
Ana Sanat	Resim	65	45.1
	Heykel	25	17.4
	Grafik	54	37.5
Anne eğitim düzeyi	Okuryazar	7	4.9
	Okuryazar değil	2	1.4
	İlkokul	41	28.5
	Ortaokul	32	22.2
	Lise	45	31.3
	Üniversite	17	11.8
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	27	18.8
	Ortaokul	36	25.0
	Lise	53	36.8
	Üniversite	28	19.4
Mezun olunan lise	Güzel Sanatlar L.	48	33.3
	Anadolu L.	31	21.5
	Meslek L.	53	36.8
	Diğer L.	12	8.3

Veri Toplama Araçları

Bu araştırma iki şekilde tamamlanmıştır.

Alanyazın (Literatür) Taraması

Konuya ilişkin ulaşılabilecek tüm birincil ve ikincil kaynaklar, kitaplar, dergiler, makaleler, araştırmalar vb. incelenmiş, internet taraması ile ulaşılması güç kaynakların özet bilgileri elde edilmiş ve Türkçeye çevrilmiştir. Bu görüşme formunda katılımcılara kişisel bilgilerin yanı sıra araştırmaya temel oluşturan, problem durumuna yönelik ilgili alan yazın taranarak oluşturulan sorular sorulmuştur. Bu soruların geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Anket

Bir konu hakkında bilgi toplamak için kullanılan nicel veri toplama aracıdır... Ankette bireylerin düşüncelerini belirlemek amacıyla yazılı sorular sorulur ve bireylerin bu sorulara verdiği cevaplardan yola çıkarak araştırma sorusuna cevap aranır. Bireylerin demografik özellikleri (yaş, cinsiyet vb.) olgusal sorularla anket kullanarak belirlenebilir... Avantajlarına bakıldığında; örneklemin evreni temsil gücü artar ve araştırmanın dış geçerlik derecesi artar. Ankette verilerin toplanması ve analiz edilmesi diğer veri toplama araçlarına göre daha kolaydır. Anketlerin uygulandığı kişilerin kimlikleri bilinmediği için bu veri toplama aracıyla daha objektif veriler elde edilebilir (Şen, 2015).

Ölçek

Bu araştırmada ölçek türlerinden tutum ölçeği kullanılmıştır.

Tutum ölçekleri; bireylerin bir konu, olay, durum ya da nesnelere yönelik tutumu ortaya koyacak çok sayıda olumlu ve olumsuz ifadelerin bulunduğu ve bu ifadelerin karşısında verilecek olası cevapların yer aldığı veri toplama aracıdır. Tutum ölçeklerini işaretleyen her bir birey ölçekte yer alan, bir durumla ilgili olası tutumlarını ifade eden maddelere katılma ve katılmama derecesini belirtmiş olur. Araştırmacılar da bu işaretlemelerden yola çıkarak bireylerin araştırılan durumla ilgili tutumlarını tespit etmiş olur (Şen, 2015).

Bireylerin demografik bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu sekiz sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin iletişim becerilerini belirlemek için, Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilerek geçerlik, güvenirlik analizleri yapılan “İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, sırasıyla “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (IITB)”, “Kendini İfade Etme (KIE)”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI)” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik (IKI)” olmak üzere 4 alt faktör ve 25 sorudan oluşan 5’li Likert tipindedir. Ölçekte bulunan sorular 1= hiçbir zaman, 2=nadiren,

3= bazen, 4=sıklıkla 5=her zaman şeklinde numaralandırılarak değerlendirilmiştir. Korkut-Owen ve Bugay (2014), ölçeğe ait güvenirlik Cronbach's alpha katsayısına ilişkin değeri ($\alpha=.88$) ve ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler ($\alpha=.79$), Kendini İfade Etme ($\alpha=.72$), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim ($\alpha=.64$) ve İletişim Kurmaya İsteklilik değeri de ($\alpha=.71$) olarak belirlemişlerdir. Bu araştırmada ise, ölçeğe ait güvenirlik Cronbach's alpha katsayısı ($\alpha=.87$) ve ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (IITB) ($\alpha=.79$), Kendini İfade Etme (KIE) ($\alpha=.55$), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI) ($\alpha=.72$) ve İletişim Kurmaya İsteklilik (IKI) ($\alpha=.56$) olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler IBM SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Ölçek ve alt boyutlarından elde edilen normal dağılım analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Normal Dağılım Analiz Sonuçları

Ölçek	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	-.428	-.713
Kendini İfade Etme	-.464	-.576
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	-.551	-.233
İletişim Kurmaya İsteklilik	-.390	.572
İletişim Becerileri Ölçeği	-.412	-.052

Tablo 5'te verilen analiz sonuçları incelendiğinde, araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 arasında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Buna göre, İletişim Becerileri Ölçeğinden elde edilen verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada veriler $p<.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiş olup temel istatistiki değerlerden yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır.

BÖLÜM 5

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik elde edilen bulgular sunulmuştur. Araştırmada, “*Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” sorusuna ilişkin elde edilen bağımsız t-testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Cinsiyete Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	t	p
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Kız	109	38.21	141	1.610	.110
	Erkek	34	36.05			
Kendini İfade Etme	Kız	109	16.11	141	2.926	.004*
	Erkek	34	14.55			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kız	109	23.76	141	2.810	.006*
	Erkek	34	21.50			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kız	109	18.89	141	2.032	.044*
	Erkek	34	17.64			
İletişim Becerileri Ölçeği	Kız	109	96.98	141	2.745	.007*
	Erkek	34	89.76			

*p<.05

Tablo 6’da verilen sonuçlar incelendiğinde, sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda ($t_{(141)}=2.745$; $p<.05$) ve ölçeği oluşturan Kendini İfade Etme ($t_{(141)}=2.926$; $p<.05$), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim ($t_{(141)}=2.810$; $p<.05$) ve İletişim Kurmaya İsteklilik ($t_{(141)}=2.032$; $p<.05$) cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler ($t_{(141)}=1.610$; $p>.05$) boyutunda

cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde, araştırmanın sonucunda iletişim becerilerinin Empati ($t= 2.52$), Eşitlik ($t= 1.39$), Etkililik ($t= 3.24$), Yeterlilik ($t= 4.03$) alt boyutlarında kadın öğretmenlerin puan ortalaması erkek öğretmenlerden anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur (Nacar & Tümkaya, 2011).

Araştırmada, “*Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7

Sınıf Düzeyine İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss
İİTB	2. sınıf	50	39,28	6.94
	3. sınıf	47	39,55	5.28
	4. sınıf	47	34,27	6.90
KİE	2. sınıf	50	15.88	2.78
	3. sınıf	47	15.95	2.90
	4. sınıf	47	15.34	2.60
EDSOİ	2. sınıf	50	23.48	4.35
	3. sınıf	47	24.82	3.15
	4. sınıf	47	21.38	4.25
İKİ	2. sınıf	50	18.54	3.23
	3. sınıf	47	19.04	3.64
	4. sınıf	47	18.17	2.53
İBÖ	2. sınıf	50	97.18	14.17
	3. sınıf	47	99.38	11.97
	4. sınıf	47	89.17	12.71

Tablo 8

Sınıf Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Tukey
İİTB	Gruplararası	836.87	2	418.4	10.097	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	5843.1	141	41.44			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplararası	10.68	2	5.345	.697	.500	-
	Grup içi	1081.7	141	7.672			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplararası	283.74	2	141.8	9.018	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	2218.2	141	15.73			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplararası	18.027	2	9.013	.897	.410	-
	Grup içi	1416.9	141	10.49			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplararası	2726.2	2	1363.1	8.048	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	23881.1	141	169.37			
	Toplam	26607.3	143				

*p<.05

Tablo 8’de verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2,141)} = 8.048$; $p < .05$] ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler [$F_{(2,141)} = 10.097$; $p < .05$] ve Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim [$F_{(2,141)} = 9.018$; $p < .05$] boyutlarında sınıf düzeyine göre 2. ve 3. sınıfta sanat eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak Kendini İfade Etme [$F_{(2,141)} = .500$; $p > .05$] ve İletişim Kurmaya İsteklilik [$F_{(2,141)} = .410$; $p > .05$] sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, “Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri barınma yerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9 ve Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 9

Barınmaya İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Barınma	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Yurt	43	36.81	6.41
	Aile	76	38.30	7.11
	Öğrenci evi	25	37.60	6.73
KİE	Yurt	43	15.34	3.10
	Aile	76	15.93	2.56
	Öğrenci evi	25	15.76	2.77
EDSOİ	Yurt	43	22.62	3.87
	Aile	76	23.42	4.41
	Öğrenci evi	25	23.72	4.00
İKİ	Yurt	43	17.83	2.60
	Aile	76	18.80	3.40
	Öğrenci evi	25	19.20	3.17
İBÖ	Yurt	43	92.62	11.55
	Aile	76	96.46	14.67
	Öğrenci evi	25	96.28	13.56

Tablo 10

Barınma Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İİTB	Gruplararası	61.42	2	30.71	
	Grup içi	6618.55	141	46.94	.654
	Toplam	6679.97	143		.521
KİE	Gruplararası	9.43	2	4.72	
	Grup içi	1082.99	141	7.68	.614
	Toplam	1092.43	143		.542
EDSOİ	Gruplararası	24.35	2	12.18	
	Grup içi	2477.61	141	17.57	.693
	Toplam	2501.97	143		.502
İKİ	Gruplararası	37.10	2	18.55	
	Grup içi	1397.90	141	9.91	1.871
	Toplam	1435.00	143		.158
İBÖ	Gruplararası	433.35	2	216.67	
	Grup içi	26173.96	141	185.63	1.167
	Toplam	26607.32	143		.314

*p<.05 **p|<.01

Tablo 10’da verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2,141)} = 1.167$; $p > .05$] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(2,141)} = .654$; $p > .05$], kendini ifade etme [$F_{(2,141)} = .614$; $p > .05$], etkin dinleme ve sözel

olmayan iletişim [$F_{(2,141)} = 1.871$; $p > .05$], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(2,141)} = 1.167$; $p > .05$] boyutlarında barınma yerine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, “Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 11

Ana Sanat Seçimine Göre Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Ana Sanat	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Resim	65	36.75	6.81
	Heykel	25	38.80	6.81
	Grafik	54	38.42	6.83
KİE	Resim	65	15.69	2.71
	Heykel	25	16.48	2.78
	Grafik	54	15.42	2.79
EDSOİ	Resim	65	22.72	3.99
	Heykel	25	24.12	4.23
	Grafik	54	23.44	4.37
İKİ	Resim	65	18.60	2.90
	Heykel	25	19.76	3.36
	Grafik	54	18.01	3.27
İBÖ	Resim	65	93.76	13.29
	Heykel	25	99.16	14.46
	Grafik	54	95.31	13.55

Tablo 12

Ana Sanat Seçimine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İİTB	Gruplararası	116.7	2	58.353	
	Grup içi	6563.2	141	46.548	1.254
	Toplam	6679.9	143		.289
KİE	Gruplararası	19.14	2	9.574	
	Grup içi	1073.2	141	7.612	1.258
	Toplam	1092.4	143		.287
EDSOİ	Gruplararası	38.98	2	19.492	
	Grup içi	2462.9	141	17.468	1.116
	Toplam	2501.9	143		.331
İKİ	Gruplararası	51.85	2	25.929	
	Grup içi	1383.1	141	9.810	2.643
	Toplam	1435.0	143		.075
İBÖ	Gruplararası	524.78	2	262.390	
	Grup içi	26082.5	141	184.983	1.418
	Toplam	26607.3	143		.246

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tablo 12’de verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2,141)}= 1.418$; $p>.05$] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(2,141)}=1.254$; $p>.05$], kendini ifade etme [$F_{(2,141)}= 1.258$; $p>.05$], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(2,141)}= 1.116$; $p>.05$], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(2,141)}= 2.643$; $p>.05$] boyutlarında ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, “*Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 13 ve Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 13

Anne Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Okur Yazar	7	43.42	5.28
	Okur Yazar Değil	2	43.00	1.41
	İlkokul	41	38.19	6.34
	Ortaokul	32	36.59	5.87
	Lise	45	37.15	7.63
	Üniversite	17	37.35	7.54
KİE	Okur Yazar	7	17.42	2.93
	Okur Yazar Değil	2	15.50	3.53
	İlkokul	41	15.04	2.86
	Ortaokul	32	15.87	2.36
	Lise	45	16.24	2.57
	Üniversite	17	15.05	3.30
EDSOİ	Okur Yazar	7	26.71	3.19
	Okur Yazar Değil	2	25.00	2.82
	İlkokul	41	23.29	4.01
	Ortaokul	32	22.93	4.18
	Lise	45	23.11	3.86
	Üniversite	17	22.35	5.47
İKİ	Okur Yazar	7	19.00	1.82
	Okur Yazar Değil	2	16.00	1.41
	İlkokul	41	18.36	3.24
	Ortaokul	32	18.96	3.50
	Lise	45	18.44	3.03
	Üniversite	17	18.88	3.37
İBÖ	Okur Yazar	7	106.5	10.21
	Okur Yazar Değil	2	99.50	6.36
	İlkokul	41	94.90	12.65
	Ortaokul	32	94.37	13.15
	Lise	45	94.95	13.81
	Üniversite	17	93.64	17.26

Tablo 14

Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İİTB	Gruplararası	350.30	5	70.061	1.527	.185
	Grup içi	6329.66	138	45.867		
	Toplam	6679.9	143			
KİE	Gruplararası	59.56	5	11.914	1.592	.166
	Grup içi	1032.8	138	7.485		
	Toplam	1092.4	143			
EDSOİ	Gruplararası	107.85	5	21.571	1.243	.292
	Grup içi	2394.11	138	17.349		
	Toplam	2501.9	143			
İKİ	Gruplararası	23.64	5	4.729	.462	.804
	Grup içi	1411.3	138	10.227		
	Toplam	1435.0	143			
İBÖ	Gruplararası	1010.2	5	202.042	1.089	.369
	Grup içi	25597.1	138	185.486		
	Toplam	26607.3	143			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 14’te verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(5,138)}= 1.089$; $p>.05$] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(5,138)}= 1.527$; $p>.05$], kendini ifade etme [$F_{(5,138)}= 1.592$; $p>.05$], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(5,138)}= 1.243$; $p>.05$], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(5,138)}= .462$; $p>.05$] boyutlarında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, “*Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 15 ve Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 15

Baba Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	İlkokul (1)	27	39.22	6.58
	Ortaokul (2)	36	36.19	6.61
	Lise (3)	53	37.98	6.46
	Üniversite (4)	28	37.82	7.93
KİE	İlkokul	27	15.59	2.96
	Ortaokul	36	14.66	2.74
	Lise	53	16.67	2.40
	Üniversite	28	15.42	2.78
EDSOİ	İlkokul	27	23.66	4.36
	Ortaokul	36	22.08	4.17
	Lise	53	23.73	3.73
	Üniversite	28	23.35	4.73
İKİ	İlkokul	27	18.92	3.49
	Ortaokul	36	17.41	3.21
	Lise	53	19.00	2.90
	Üniversite	28	18.96	3.04
İBÖ	İlkokul	27	97.40	14.37
	Ortaokul	36	90.36	12.78
	Lise	53	97.39	12.07
	Üniversite	28	95.57	15.75

Tablo 16

Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey
İİTB	Gruplararası	148.578	3	49.526	1.062	.368	-
	Grup içi	6531.394	140	46.653			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplararası	91.515	3	30.505	4.267	.006*	3>2
	Grup içi	1000.923	140	7.149			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplararası	66.492	3	22.164	1.274	.286	-
	Grup içi	2435.480	140	17.396			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplararası	65.434	3	21.811	2.230	.087	-
	Grup içi	1369.566	140	9.783			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplararası	1232.966	3	410.989	2.268	.083	-
	Grup içi	25374.36	140	181.245			
	Toplam	26607.3	143				

*p<.05 **p|<.01

Tablo 16’da verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(3,140)}=2.268$; $p>.05$] ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(3,140)}=1.062$; $p>.05$], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(3,140)}=1.274$; $p>.05$], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(3,140)}=2.230$; $p>.05$] boyutlarında baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak kendini ifade etme boyutundan aldıkları puanlar [$F_{(3,140)}=4.267$; $p<.05$] baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Araştırmada, “*Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri mezun oldukları liseye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 17 ve Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 17

Mezun Oldukları Lise Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Lise	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Güzel Sanatlar L. (1)	48	37.12	7.01
	Anadolu L. (2)	31	40.38	6.72
	Meslek L. (3)	53	37.18	6.88
	Diğer (4)	12	35.75	4.75
KİE	Güzel Sanatlar L.	48	15.75	2.87
	Anadolu L.	31	16.16	2.39
	Meslek L.	53	15.69	2.83
	Diğer	12	14.66	2.90
EDSOİ	Güzel Sanatlar L.	48	22.75	4.13
	Anadolu L.	31	25.00	3.53
	Meslek L.	53	23.13	4.36
	Diğer	12	21.08	3.91
İKİ	Güzel Sanatlar L.	48	18.31	3.12
	Anadolu L.	31	19.38	3.02
	Meslek L.	53	18.52	3.45
	Diğer	12	17.83	2.12
İBÖ	Güzel Sanatlar L.	48	93.93	13.40
	Anadolu L.	31	100.93	12.52
	Meslek L.	53	94.54	14.51
	Diğer	12	89.33	9.35

Tablo 18

Mezun Oldukları Liseye Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey
İİTB	Gruplararası	299.004	3	99.668	2.187	.092	-
	Grup içi	6380.968	140	45.578			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplararası	19.407	3	6.469	.844	.472	-
	Grup içi	1073.030	140	7.665			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplararası	163.980	3	54.660	3.273	.023*	2>4
	Grup içi	2337.992	140	16.700			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplararası	30.458	3	10.153	1.012	.389	-
	Grup içi	1404.542	140	10.032			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplararası	1530.844	3	510.281	2.849	.040*	2>4
	Grup içi	25076.48	140	179.118			
	Toplam	26607.3	143				

*p<.05 **p|<.01

Tablo 18’de verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(3,140)}=2.849$; $p>.05$] ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(3,140)}=2.187$; $p>.05$] kendini ifade etme [$F_{(3,140)}=.844$; $p>.05$], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(3,140)}=1.012$; $p>.05$] boyutlarında mezun olunan liseye göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim boyutundan aldıkları puanlar [$F_{(3,140)}=3.273$; $p<.05$], boyutundan aldıkları puanlar mezun olunan liseye türüne göre anlamlı farklılık göstermiştir.

BÖLÜM 6

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, 2017/2018 Eğitim Öğretim yılı Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi 2. 3. ve 4. Sınıf ana sanatı resim, grafik ve heykel öğrencileri ile yapılan anket uygulamasından elde edilen bulgulara dayanarak hazırlanmış sonuç, tartışma ve öneriler bölümleri yer almaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Sanat Eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kişiler arası ilişki ve iletişiminin incelenmesine dair yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada, erkek ve kız öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda cinsiyete göre kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB) boyutunda öğrencilerin aldıkları puanlar cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Alanyazın incelendiğinde, kızların ve erkeklerin genel iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Kız öğrencilerin ortalamasının (168.62) erkek öğrencilerin ortalamasından (163.41) yüksek olması, kızların genel iletişim becerileri açısından erkeklerden daha iyi olduklarını göstermektedir (Toy, 2007). Alanyazın incelendiğinde, araştırmanın sonucunda iletişim becerilerinin cinsiyet faktörüne göre farklılaşmadığını göstermektedir (Öztürk & Soytürk, 2015). Ancak kız öğrencilerin

kendilerini daha rahat ifade edip etkin bir şekilde her ortama ayak uydurabildiği kanısına bağlı olarak cinsiyet faktörünün çalışma grubundaki öğrencilerin iletişim becerilerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, sınıf düzeyine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB) boyutunda, etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) boyutlarından aldığı puanlarda sınıf düzeyine 2 ve 3. Sınıf öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, 2 ve 3 sınıf öğrencilerinin 4. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak kendini ifade etme (KİE) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından öğrencilerin aldıkları puanlar sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin iletişim kurma isteksizliğinde oldukları için kendilerini ifade ederken de zorlandıkları görülmektedir. Bu kanıya destek olarak alanyazın incelendiğinde araştırma sonucuna göre öğrencilerin sınıf düzeyinin iletişim becerileri düzeyini farklı algılamalarını etkilemediğini belirtmiştir (Bingöl ve Demir, 2011).

Araştırmada, barınma yerlerine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, öğrenciler arasında, yurt öğrenci evi ve aile yanında kalan birbirlerine yakın iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada, Ana sanat seçimine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, öğrenciler arasında, ana sanatı resim, heykel ve grafik olan öğrencilerinde birbirlerine yakın iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada, anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde, araştırmanın sonucunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı fark bulunmamıştır (Toy, 2007). Bu da araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada, baba eğitim düzeyinin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan kendini ifade etme (KİE) boyutlarından aldığı puanlarda baba eğitim düzeyine göre babası lise mezunu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, baba eğitim düzeyi bazında, babası liseden mezun olan öğrencilerin, babası ortaokuldan mezun olan öğrencilere göre daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutunda öğrencilerin aldıkları puanlar baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Alanyazın incelendiğinde bu kanıya destek olarak, araştırmanın sonucunda puanlarının tümünde babanın eğitim durumuna bağlı olarak iletişim becerilerinde anlamlı fark bulunmamaktadır (Toy, 2007).

Araştırmada, mezun oldukları liseye göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Sanat Eğitimi bireyin yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı olmasını ve kendine güvenmesini sağlarken, sorunlara farklı bakış açıları ile bakabilmeyi öğretip, sorun odaklı değil çözüm odaklı ilerlemeyi öğretir denilebilir. Sanat eğitimi süreci içinde, bireyin problemlere yaklaşımı, sonuç üretmesi ve diğer bireylerle olan etkileşimi ve onlar üzerinde ki etkisini olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Ayrıca sanat eğitiminde ürün değil süreç önemlidir. Bireyin süreçte ne öğrendiği ile ilgilenen sanat eğitimi; bireyin, kendini rahatlıkla ifade etmesine beden dilini kullanmasına yardımcı olur denilebilir.

Tüm bu bilgiler sonucunda anlaşılabileceği gibi, Sanat Eğitimi; bireylerin kendini rahatça ifade etmesini, insani değerlere ve duygulara önem veren, onlardaki yeteneğin üretime dönüştürecek şekilde çalışmalar yapan, disiplinler arası yaklaşımla ilerleyen bir felsefeyi temel almaktadır. Kişiler arası ilişkilere olumlu yönde etkisi olup iletişim kolaylığı sağlayan sanat eğitimi, kişiye birey olabilme olgusunu kazandırmaya yardımcı bir faktör olduğu görülmektedir. Bireye özgüven kazandırmada büyük rol oynamaktadır denilebilir.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulguları doğrultusunda yapılan öneriler sunulmuştur.

- 1- Araştırmada, cinsiyet, sınıf düzeyi, ana sanat seçimi, anne-baba eğitim durumu, barınma yeri ve mezun oldukları lise değişken olarak kullanılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda SED, yaş değişkenleri ile çalışılması önerilebilir.
- 2- Sanat Eğitimi alan öğrencilere Kişilerarası ilişki ve etkili iletişim derslerinin de verilmesi önerilebilir.
- 3- Sanat eğitimi alan öğrencilerle diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerilerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.
- 4- Araştırma Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında yapılmıştır. Bu nedenle daha genellebilir sonuçlar için araştırmanın birçok Üniversiteden elde edilecek olan veriler ile tekrarlanması önerilebilir.
- 5- Birinci sınıfa yeni başlayacak olan öğrencilerin iletişim becerileri dört sene incelenip, sınıf düzeyinin ve ana sanat seçiminin iletişim becerilerine nasıl etkisi olduğu ile ilgili araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz.
- Akaroğlu, G. (2014). *Sanat eğitim programının 6 yaş çocuklarının görsel algı düzeylerine etkisi*. (Doktora Tezi). <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/4997/377787.pdf?sequence=1> sayfasından erişilmiştir.
- Akdoğan, B. (2001). Sanat, sanatçı, sanat eseri ve ahlak. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 42(1), <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/756/9661.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Akgün, A. (2003). *Günümüzde sanat eğitiminin birey ve toplum açısından önemi, sanat eğitimi programlarının bu perspektifte irdelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akkaya, T. (2014). *Akademik ve disiplinler arası yeni sanat eleştirisi kuramı*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat.
- Altıntaş, E. & Çamur, D. (2001). *Sözsüz iletişim ve beden dili*. Ankara: Nobel.
- Arabacı, M. (2006). *Sanat eğitiminde çoklu zekâ kuramı ve kaynaştırılmış sanat eğitimi yöntemi (ilköğretim ikinci kademe resim-iş eğitimi programı örneği ile)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan-Demirgöz, Y. (2012). *Tarih öğretmenlerinin sanat tarihi öğretiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Artut, K. (2001). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Artut, K. (2010). *Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Anı.

- Atan, A. (2016). *Aile iletişim becerileri psikoeğitim programının ebeveynlerin iletişim becerilerine, çift uyumuna, evlilik doyumuna ve 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyumuna etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Avcı, M. (2016). *Lise öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerilerinin sosyometrik statülerine göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Barın, M. (2002). Yabancı dil eğitiminde dinleme becerisinin eğitimi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(28), 18-19.
- Beycan.Net. (2014). *Sanat felsefesi: Estetik*. Beycan.Net. <http://www.beycan.net/915/sanat-felsefesi-estetik.html> sayfasından erişilmiştir.
- Bıçakçı, İ. (2000). *İletişim ve halkla ilişkiler* (3.b.). Ankara: MediaCat.
- Bilgin-Kara, F. (2010). *Sanat tarihi öğretiminin ışığında sanat eğitimi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bingöl, G. & Demir, A. (2011). Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi* 26(4), 152-159 https://www.journalagent.com/medeniyet/pdfs/MEDJ_26_4_152_159.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve estetik kuramlar*. İstanbul: Sarmal.
- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Canbay, H. (2010). *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2011). *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim, kişilerarası ilişki ve iletişimde dinleme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cüceoğlu, D. (1997). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi.
- Çakır, H. (2012). *Uluslararası iletişim sistemindeki dengesizlikler ve UNESCO'nun üçüncü dünya ülkelerinde çözüm arayışları: Herkes için iletişim politikası*. (Yüksek lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Çalapkulu, Ç. (2015). *Kişilerarası iletişim sürecinde romantik eşlerde iletişimötesi iletişim aktörlerinin kullanımı: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi öğrencileri örneği*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çellek, T. (2003). Sanat ve bilim eğitiminde yaratıcılık. *Pivolka*, 2(8), 3-11. (<http://www.elyadal.org/pivolka/08/sanat.htm>)
- Çetin, İ. (2005). *Sanat eğitiminde afiş*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çetin, T. (2006). *Resim-iş eğitimi anabilim dallarında müze eğitiminin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve anasanat atölyelerinde uygulamalara etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çoban, O. (2011). *Shannon-Weaver Modeli*. <https://www.onurcoban.com/2011/09/shannon-weaver-modeli.html> sayfasından erişilmiştir.
- Çulha, M. & Dereli, A. (1987). Atılganlık eğitimi programı. *Psikoloji Dergisi*, 6(21), 124.
- Demirel, Ö. (2000). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Dilekmen, M., Başçı, Z. & Bektaş, F. (2008). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 224-225.
- Dilmaç, O. (2009). *16. ve 20. yüzyıllar arasında Avrupa'da akademik düzeyde sanat eğitiminin oluşumu ve Türkiye'deki sanat eğitimine katkıları*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Diri, M. (2014). *Sıra dışı sanatsal yaratıcılık ile sıra dışı bilimsel yaratıcılık üzerine bir araştırma: Bingöl Başarır ve Vahit Bademci durum (örnek olay) çalışmaları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-286. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/256319> sayfasından erişilmiştir.
- Dökmen, Ü. (2012). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Remzi.
- Edman, I. (1977). *Sanat ve insan*. (T. Oğuzkan, Çev.). İstanbul: İnkılap ve Aka.

- Ekici, K. (2011). *Yükseköğretim kurumlarının sanat eğitimi dersleri olmayan programlarında sanat eğitiminin gerekliliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Elitsoy, A. Z. (2008). *Toplumsal dönüşümler bağlamında teknoloji – sanat ilişkisi ve bilişim teknolojilerinin sanatta estetik ve yaratıcılığa etkilerinin algılanışı üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 336.
- Ercan, M. (2015). *Kültürlerarası iletişim: Eskişehir’de yaşayan altkültür gruplarından biri olan Arnavutların, hâkim kültürle iletişimi bağlamında incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi anlamak*. Ankara: Pozitif.
- Erinç, S.M. (1998). *Sanat psikolojisine giriş*. Ankara: Ayraç.
- Erözkan, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah anlayışları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 57-58.
- Gençaydın, Z. (1990). *Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği*. Ankara.
- Güdek, K. (2013). *Terapötik iletişim ve sosyal çalışma*. İstanbul: Nobel.
- Gül, E. (2017). *Duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasındaki ilişki: Bir uygulama*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gülbahçe, Ö. (2010). K.K. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 12-22.
- Gümgüm, R. (2016). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi sanat eğitimi programlarında güncel sanatın yeri ve önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gür, S. (2011). *Empati*. TürkPDR: Herkes İçin Rehberlik. <http://www.turkpdr.com/makale/iletisim/empati.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Gürüz, D. & Eğinli, A. (2014). *İletişim becerileri*. İstanbul: Nobel.

- Hacı, E. (2012). *İletişim ve sanat ilişkisi açısından İstanbul'daki özel müzelerin iletişim faaliyetlerine yönelik bir inceleme*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- İlhan-Çakır, A. (2000). *Üniversitelerde Sanat Eğitiminin Gerekliliği*. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1065/103415.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Karadere, Y. (2014). *Kişilerarası iletişim sürecinde İzafiyet Teorisi'nin rolü*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kargın, F. (2016). *Sanat psikolojisinin sanat eğitimindeki yeri ve önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, A. (2010). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. Ankara: Pegem.
- Kaya, A. (2016). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. (9.b.). Ankara: Pegem.
- Kaya, A. (2017). *Kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişim*. (10.b.). Ankara: Pegem.
- Keser-Cihaner, S. (2014). Türkiye'de 1980 sonrası sanat eğitiminin kurumsallaşması ve sanat eğitimi ideoloji ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Yazıları Dergisi*, 31, 15.
- Keskin, E. (2012). *Dokuma eyleminde sanatsal yaratıcılık ve deneysellik ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim: Görmek öğrenmek yaratmak*. (2.b.). Ankara: Pegem.
- Korkut-Owen, F. & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 10(2), 51-64.
- Köknel, Ö. (1997). *İnsanı anlamak*. İstanbul: Altın.
- Mackay, I. (1997). *Dinleme becerisi*. (A. Bora & O. Cankoçak, Çev.). Ankara: İlkaynak Kültür ve Sanat.
- Mısırlı, İ. (2001). *Genel iletişim—ilkeler, yöntemler, teknikler*. Ankara: Detay.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *İletişim Modülü* (Meslek Liseleri İçin).
- Mülayim, S. (1994). *Sanata giriş*. İstanbul: Bilim Teknik.

- Nacar, F. & Tümkaya, S. (2011). Analysis of the relationship between the communication of the class teachers and their skills to solve interpersonal problems, *Elementary Education Online*, 10(2), 493-511.
- Orhon, N. & Eriş, U. (2012). *İletişim bilgisi*. Eskişehir: Opset.
- Orta, A. Z. (2009). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama rneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Oskay, . (2001). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Der.
- rnek, S. V. (2000). *Yüz soruda ilkelerde din, by, sanat, efsane*. İstanbul: Gerçek.
- zbey, Ç. (2011). *İletişim yetersizliği olan bireylere iletişim becerilerini kazandırmada "resim değiş- tokuşuna dayalı iletişim sistemi" ile yapılan öğretimin etkililiği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- zdemir, O., zdemir-Güzel, P., Kadak, M. & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikolojide Güncel Yaklaşımlar*, 4, 567.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi, resim- iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Özsoy, V. & Alakuş, A.O. (2009). *Görsel sanatlar eğitiminde özel ğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Öztürk, . & Soytürk, M. (2015). Beden eğitimi, müzik ve resim/görsel sanatlar ğretmenlerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Piji-Küçük, D. (2012). Müzik ğretmenliği Anabilim Dalı ğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerileri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 32(1), 33-54.
- Saldamlı, A. (2018). *Cerrahi girişim sürecinde yer alan sağlık ekibi üyelerinin kişilerarası iletişim tarzları ve ekip çalışmasına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- San, İ. (1979). Yaratıcılık, iki düşünme biçimi ve çocuğun yaratıcılık eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12, 1-4.
- San, İ. (2003). *Sanat eğitimi kuramları*. İstanbul: Ütopya.

- Samsun, M. (2008). *Sanatsal yaratım sürecinde sanat, sanatçı ve ideoloji Sorunsalı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim (etkili yazılı ve sözlü anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(31), <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/482/5655.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Sevin, K. (t.y.). *Sanatta estetik*. Estetiks: Sanatta Estetik. <http://www.estetiks.com/sanatta-estetik.html> sayfasından erişilmiştir.
- Sözen, M. & Tanyeli, U. (1996). *Sanat kavramları ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Şahin, A. (2009). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalıklarının sosyo - ekonomik düzeye göre incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 179.
- Şen, S. (2015). *Nicel veri toplama araçları*. <https://sedatsen.files.wordpress.com/2015/02/bilim6.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Şırlakoğlu, A. (2004). *Kültürel yaşam ve sanata etkileri bakımından sanat eğitimi ve sanat eğitimi programlarının önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics* (6.b.). Boston: Pearson.
- Tat, M. (2007). *Zihin dili programlaması (NLP)nin kişisel gelişim ve kişilerarası iletişim üzerindeki etkileri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tevrüz, S. (1997). *Endüstri ve örgüt psikolojisi*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği-Kalder Kalite Derneği.
- Timcheva, E. (2017). *Kültürlerarası iletişim: Makedonya'da yaşayan Türkler ve Makedonlar arasındaki iletişim*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Toy, S. (2007). *Mühendislik ve Hukuk Fakülteleri öğrencilerinin iletişim becerileri açısından karşılaştırılması ve iletişim becerileriyle bazı değişkenler arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tubbs, S. & Moss, S. (1991) *Human communication*. New York: McGraw-Hill.

- Tuzlak, B. (2004). *Sanat eğitimi ve çevre ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (1983). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.
- Weber, J.P. (1995). *Sanat psikolojisi*. (İ. C. Erseven, Çev.). Ankara: Ürün.
- Yalom, I.D. (1992). *Grup psikoterapilerinin teori ve pratiği*. İstanbul: Nobel Tıp.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, H. (2015). *Okul yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerilerinin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yılmaz, M. (2010). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar*. Ankara: Data.
- Yüksel, Ç. (2008). *Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişkilerinde yaşadıkları problemleri çözme becerilerinin belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yüksel-Şahin, F. (1997). *Grupla iletişim becerileri eğitiminin üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Zıllıoğlu, M. & Yüksel, A. (1996). *İletişim bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

EKLER

Ek- 1. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)

YÖNERGE: Bu ölçek iletişimle ilgili bazı özelliklerinizi ölçmeye yöneliktir. Aşağıda sunulan ifadeleri, o ifadelerle ilgili genelde kendinizi nasıl bulduğunuzu düşünerek okuyunuz. İlişkilerimizdeki özelliklerimiz elbette kiminle, hangi koşullarda, ne zaman ilişkide bulunduğumuza bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. O nedenle ifadeleri genelde gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. Değerlendirmenizi 1-hiçbir zaman 2-nadiren, 3-bazen, 4-sıklıkla, 5-her zaman olmak üzere yaptıktan sonra ifadenin karşısındaki uygun yere (X) işareti koyarak belirtiniz. Hiç bir ifadeyi boş bırakmamanız sonuçları daha sağlıklı değerlendirmemize yarayacaktır. Teşekkür ederiz

İfadeler	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. İnsanları oldukları gibi kabul ederim.	①	②	③	④	⑤
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
3. Başkalarını önyargısız dinlerim.	①	②	③	④	⑤
4. Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.	①	②	③	④	⑤
5. Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	①	②	③	④	⑤
6. Birisi ile iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	①	②	③	④	⑤
7. İnsanlara yakın ilgi duyarım.	①	②	③	④	⑤
8. Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.	①	②	③	④	⑤
9. İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	①	②	③	④	⑤
10. Konuşurken söylediklerimle beden dilimin uyuşmasına dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
11. Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	①	②	③	④	⑤
12. Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.	①	②	③	④	⑤

İfadeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
14. Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.	①	②	③	④	⑤
15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.	①	②	③	④	⑤
16. Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.	①	②	③	④	⑤
17. Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	①	②	③	④	⑤
18. Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤
19. Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu ses tonundan anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤
20. Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
21. Birisiyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.	①	②	③	④	⑤
22. Yazışırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.	①	②	③	④	⑤
23. Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.	①	②	③	④	⑤
24. Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
25. Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşırım.	①	②	③	④	⑤

Ek- 2. Sanat Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Eğitim Alan Öğrencilerin Kişiler Arası İlişki ve İletişiminin İncelenmesi

Sevgili Öğrenciler; Yüksek lisans tezinde kullanılacak bu anket formu sanat eğitimi alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Verilecek cevapların doğruluğu, gelecekte bu alanda istihdam sağlayacak bireylerin daha bilinçli yetişmesi bakımından önem arz etmektedir. Elde edilecek yanıtlar, tamamen bilimsel amaçlı kullanılacak olup sizlere herhangi bir sorumluluk getirmeyecektir. İlginiz ve ankete katılımınız için teşekkür ederiz.

Tuğçe GÖK

Demografik Bilgiler

Aşağıda sizinle ilgili kişisel bilgileri içeren sorulara yer verilmiştir. Bu bilgilerden size uygun gelen seçeneğin yanındaki parantezin içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz
() 1. Kız () 2. Erkek
2. Yaşınız
3. Sınıfınız
4. Barınma Yeriniz
() 1. Yurt
() 2. Aile yanı
() 3. Öğrenci Evi
5. Ana Sanat Alanınız
() 1. Resim
() 2. Heykel
() 3. Grafik
6. Annenizin Öğrenim Durumu
() 1. Okur-yazar
() 2. Okur- yazar değil
() 3. İlkokul Mezunu
() 4. Ortaokul Mezunu
() 5. Lise Mezunu
() 6. Üniversite Mezunu

7. Babanızın Öğrenim Durumu

() 1. Okur-yazar

() 2. Okur- yazar değil

() 3. İlkokul Mezunu

() 4. Ortaokul Mezunu

() 5. Lise Mezunu

() 6. Üniversite Mezunu

8. Mezun Olduğunuz Lise

Ek- 3. İletişim Becerileri Kullanımı İzin Yazısı

k Kullanılanlar

önderilmiş Öğeler

aslaklar 3

rşiv

k kullanılan ekle

lasörler

elen Kutusu

ereksiz E-posta 1

aslaklar 3

önderilmiş Öğeler

linmiş Öğeler 31

jununla Office

55'e yükseltin:

remium Outlook

zellikleri

Ynt: Hocam merhabalar. Kusura bakmayın rahatsız ediyorum. Bana gönderdiğiniz ölçek için izin yazısı isteyecektim sizden.

FK

Fidan KORKUT <fidan.korkut@es.bau.edu.tr>
8.03.2018 Per 16:15

Siz

 IBO maddeleri ve anahtar.docx
23 KB

Merhaba Tuğçe,

Gazi Üniversitesi Resim İş eğitimi öğretmenliğinde yaptığın yüksek lisans eğitimle ilgili yapacağın tez çalışmasında bir meslektaşımınla birlikte geliştirdiğimiz İletişim Becerileri Ölçeği (Korkut Owen ve Bugay, 2014) adlı ölçme aracını kullanabilirsin. Ölçekle ilgili maddeleri ve anahtarını sana iletıyorum. Ölçek maddelerini kimseyle paylaşmaman ve yayınlamaman konusunu anımsatmak isterim.

Çalışmada kolaylıklar dilerim.
Prof. Dr. Fidan Korkut Owen

Gönderen: tuğçe gök <tugcegok_929@hotmail.com>
Gönderildi: 8 Mart 2018 Perşembe 00:31:43
Kime: Fidan KORKUT
Konu: Ynt: Hocam merhabalar. Kusura bakmayın rahatsız ediyorum. Bana gönderdiğiniz ölçek için izin yazısı isteyecektim sizden.

Hocam yazmayı unutmuşum, kusuruma bakmayın.
Adım soyadım,Tuğçe GÖK,
Gazi Üniversitesi Resim İş eğitimi öğretmenliğinde yüksek lisans yapıyorum.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..